

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

Strategický rozvoj obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou

Diplomová práce

Studijní program: N6202 – Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202T086 – Regionální studia

Autor práce: **Bc. Tomáš Droppa**

Vedoucí práce: Ing. Karina Benetti, Ph.D.

Technická univerzita v Liberci

Ekonomická fakulta

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tomáš Droppa**

Osobní číslo: **E13000315**

Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Regionální studia**

Název tématu: **Strategický rozvoj obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou**

Zadávací katedra: **Katedra ekonomické statistiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Teze diplomové práce
2. Definice regionu
3. Vybrané aspekty strategického řízení obcí ORP Jablonec nad Nisou
4. Analýza strategického rozvoje obcí ORP Jablonec nad Nisou
5. Zhodnocení přínosu diplomové práce

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **65 normostran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.

Elektronická databáze článků ProQuest (knihovna.tul.cz).

CHARVÁT, Jaroslav. Firemní strategie pro praxi. Praha: GRADA Publishing, 2006. ISBN 80-247-1389-6.

KEŘKOVSKÝ, Miloslav a Oldřich VYKYPĚL. Strategické řízení: teorie pro praxi. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-717-9578-X.

THOMPSON, John. Strategic management. 6th ed. Andover: Cengage Learning, 2010. ISBN 978-140-8018-071.

WOKOUN, René. Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Karina Benetti, Ph.D.

Katedra ekonomické statistiky

Konzultant diplomové práce:

RNDr. Iveta Lukášová

FS TUL, děkanát

Datum zadání diplomové práce: **30. října 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. května 2017**

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

L.S.

Ing. Vladimíra Hovorková Valentová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. října 2015

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Na tomto místě bych rád poděkoval Bc. Ing. Karině Benetti, Ph.D za vedení diplomové práce, odborné rady a připomínky, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce. Dále děkuji RNDr. Ivetě Lukášové za poskytnuté informace a konzultace.

Anotace

Tématem mé diplomové práce je „Strategický rozvoj obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou“. Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou vysvětlovány základní pojmy týkající se problematiky obcí, regionálního rozvoje a strategického rozvoje. Praktickou část tvoří profil SO ORP Jablonec nad Nisou, jeho socio-demografická a ekonomická situace. Hlavním cílem mé práce je analyzovat stávající strategický rozvoj SO ORP Jablonec nad Nisou a na základě SWOT analýzy navrhnout případné možnosti zlepšení. Dílčími cíli bude zhodnocení strategických dokumentů jednotlivých obcí ORP, analýza vnitřního a vnějšího prostředí ORP a analýza podnikatelského prostředí ORP.

Klíčová slova

Regionální politika, strategie, strategické řízení, strategie obce s rozšířenou působností, strategický plán, Jablonec nad Nisou, SWOT analýza.

Annotation

Strategic development of the municipality with extended powers Jablonec nad Nisou

The topic of the diploma thesis is strategic development of the municipality with extended powers Jablonec nad Nisou. The diploma thesis is divided to a teoretical and practical part. The theoretical part of the thesis deals with the basic terminology of the municipality, regional and strategic development. The practical part focuses on the socioeconomic analysis of the MEP, which maps the current situation of the MEP. The primary goal of the thesis is analysis of current strategic development of the municipality with extended powers Jablonec nad Nisou, SWOT analysis and proposing possible concepts for the improvement of MEP. The secondary goals are rating of the strategic documents of MEP, analysis of internal and external factors of MEP and business environment analysis of MEP.

Key words

Regional policy, strategy, strategic management, strategy of MEP, strategic plan, Jablonec nad Nisou, SWOT analysis

Obsah

Seznam obrázků.....	11
Seznam tabulek.....	12
Seznam použitých zkratk.....	14
Úvod	16
1 Terminologie týkající se obce	18
1.1 Obce a jejich postavení	18
1.2 Orgány obce	20
1.2.1 Zastupitelstvo obce	21
1.2.2 Rada obce	21
1.2.3 Starosta	22
1.2.4 Obecní úřad.....	22
1.2.5 Orgány zastupitelstva a rady obce	22
1.3 Působnost obcí	23
1.3.1 Samostatná působnost	23
1.3.2 Přenesená působnost.....	23
1.4 Vymezení regionů.....	24
1.5 Formy spolupráce obcí.....	26
1.6 Rozpočet obce.....	28
2 Regionální rozvoj	30
2.1 Regionální politika státu	30
2.2 Nástroje regionální politiky	31
2.3 Politika regionálního rozvoje v ČR.	32
2.4 Regionální disparity a jejich vznik	33

3	Strategický rozvoj.....	35
3.1	Strategie regionálního rozvoje v ČR.....	35
3.2	Strategické plánování.....	36
3.3	Strategický plán	37
3.3.1	Struktura strategického plánu	38
3.3.2	Charakteristické rysy strategického plánu	38
3.3.3	Zdroje pro zpracování strategického plánu	39
3.3.4	Zpracovatelé strategického plánu	39
3.3.5	Metody vypracování strategických plánů.....	40
3.4	Strategické řízení	41
4	Územní plánování.....	42
4.1	Politika územního rozvoje České republiky	43
4.2	Subjekty územního plánování.....	44
4.3	Nástroje územního plánování	44
4.3.1	Územně plánovací podklady	45
4.3.2	Územně plánovací dokumentace	47
5	Základní charakteristika území správního obvodu.....	51
5.1	Vymezení správního obvodu obce s rozšířenou působností.....	51
5.2	Socio-demografická charakteristika ORP.....	54
5.3	Ekonomická situace území ORP.....	60
5.4	Doprava.....	64
5.5	Územní a strategické plánování obcí, širší vztahy území	66
5.5.1	Komunitní plánování sociálních služeb v SO ORP Jablonec n. N.....	67
5.5.2	Aktéři regionálního rozvoje.....	68
5.6	Spolupráce obcí v SO ORP	68

5.6.1	Dobrovolné svazky obcí	69
5.6.2	Místní akční skupiny	73
6	Analýza strategického plánování ORP	75
6.1	Hodnocení strategických dokumentů.....	75
6.2	Řízené osobní rozhovory se starosty obcí ORP	78
7	Analýza prostředí obce	79
7.1	Analýza vnějšího prostředí obce	80
7.2	Analýza vnitřního prostředí ORP	86
7.3	SWOT analýza a její vyhodnocení	89
8	Analýza kvality podnikatelského prostředí ORP	93
8.1	Hodnocení faktorů	93
8.2	Způsob hodnocení kritérií kvality podnikatelského prostředí ORP.....	102
8.3	Výsledky kvality podnikatelského prostředí ORP	104
	Závěr.....	105
	Seznam literatury.....	108
	Seznam příloh	113

Seznam obrázků

Obr. 1 – Proces strategického řízení	41
Obr. 2 – Administrativní členění správního obvodu	52
Obr. 3 – Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Jablonec nad Nisou v letech 2007–2014.....	55
Obr. 4 – Přírůstek obyvatel ORP v letech 2001–2014	57
Obr. 5 – DSO působící v území ORP	70

Seznam tabulek

Tab. 1 – Přehled správního území	53
Tab. 2 – Základní charakteristika obcí v SO ORP Jablonec nad Nisou	55
Tab. 3 – Věková struktura obyvatel obcí správního obvodu	58
Tab. 4 – Obyvatelstvo dle nejvyššího dosaženého vzdělání v k 31. 12. 2014	59
Tab. 5 – Ekonomická aktivita obyvatel území SO ORP k 26. 3. 2011	60
Tab. 6 – Charakteristika nezaměstnanosti v území SO ORP Jablonec nad Nisou	61
Tab. 7 – Charakteristika dojíždění do škol a zaměstnání v SO ORP Jablonec nad Nisou ..	62
Tab. 8 – Charakteristika trhu práce v území SO ORP	63
Tab. 9 – Výsledné hodnocení strategických dokumentů ORP – 1. část.....	77
Tab. 10 – Výsledné hodnocení strategických dokumentů ORP – 2. část.....	77
Tab. 11 – Výsledné hodnocení strategických dokumentů ORP – 3. část.....	77
Tab. 12 – PESTEL analýza	83
Tab. 13 – Konkrétní příležitosti a hrozby pro SO ORP Jablonec nad Nisou – 1. část.....	84
Tab. 14 – Konkrétní příležitosti a hrozby pro SO ORP Jablonec nad Nisou – 2. část.....	85
Tab. 15 – Silné a slabé stránky SO ORP – 1. část.....	87
Tab. 16 – Silné a slabé stránky SO ORP – 2. část.....	88
Tab. 17 – dílčí SWOT analýza 1. skupiny.....	90
Tab. 18 – dílčí SWOTanalýza 2. skupiny.....	91
Tab. 19 – dílčí SWOTanalýza 3. skupiny.....	92
Tab. 20 – Kritérium významných firem	94
Tab. 21 – Kritérium přítomnosti zahraničních firem.....	95
Tab. 22 – Kritérium podpůrných služeb	95
Tab. 23 – Kritérium flexibility pracovních sil	96
Tab. 24 – Kritérium kvality silnic	97
Tab. 25 – Kritérium rozvoje informačních a telekomunikačních technologií.....	98
Tab. 26 – Kritérium blízkosti letišť	99
Tab. 27 – Kritérium nabídky rozvojových ploch	99
Tab. 28 – Kritérium znalostní báze	100
Tab. 29 – Kritérium finanční asistence.....	101
Tab. 30 – Kritérium urbanistické a přírodní atraktivity	102
Tab. 31 – Faktory kvality podnikatelského prostředí a jejich významové pořadí.....	103

Tab. 32 – Hodnocení ORP v jednotlivých kritériích pomocí metody váženého pořadí	104
Tab. 33 – Hodnocení ORP v jednotlivých kritériích pomocí metody váženého pořadí	116

Seznam použitých zkratk

DSO – Dobrovolný svazek obcí

IT – Informační technologie

KPP – Kvalita podnikatelského prostředí

Leader – Liaison entre les actions economic rural

MAS – Místní akční skupina

MEP – Municipality with extended powers

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

ORP – Obec s rozšířenou působností

PÚR – Politika územního rozvoje

SO – Správní obvod

ÚAP – Územně analytické podklady

ÚP – Územní plán

ÚPP – Územně plánovací podklady

ÚPD – Územně plánovací dokumentace

ÚS – Územní studie

ZÚR – Zásady územního rozvoje

Anotace

Tématem mé diplomové práce je „Strategický rozvoj obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou“. Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou vysvětlovány základní pojmy týkající se problematiky obcí, regionálního rozvoje a strategického rozvoje. Praktickou část tvoří profil SO ORP Jablonec nad Nisou, jeho socio-demografická a ekonomická situace. Hlavním cílem mé práce je analyzovat stávající strategický rozvoj SO ORP Jablonec nad Nisou a na základě SWOT analýzy navrhnout případné možnosti zlepšení. Dílčími cíli bude zhodnocení strategických dokumentů jednotlivých obcí ORP, analýza vnitřního a vnějšího prostředí ORP a analýza podnikatelského prostředí ORP.

Klíčová slova

Regionální politika, strategie, strategické řízení, strategie obce s rozšířenou působností, strategický plán, Jablonec nad Nisou, SWOT analýza.

Annotation

The topic of the master thesis is strategic development of the municipality with extended powers Jablonec nad Nisou. Master thesis is divided to a teoretical and practical part. The theoretical part of the thesis deals with the basic terminology of the municipality, regional and strategic development. The practical part focuses on the socioeconomic analysis of the MEP, which maps the current situation of the MEP. The primary goal of the thesis is analysis of current strategic development of the municipality with extended powers Jablonec nad Nisou, SWOT analysis and proposing possible concepts for the improvement of MEP. The secondary goals are rating of the strategic documents of MEP, analysis of internal and external factors of MEP and business environment analysis of MEP.

Key words

Regional policy, strategy, strategic management, strategy of MEP, strategic plan, Jablonec nad Nisou, SWOT analysis

Úvod

Pro regionální rozvoj obcí je strategické plánování velmi důležitým nástrojem. Strategické plánování rozvoje obce má významná specifika. V první řadě sleduje odlišný účel než strategické plánování pro podniky. Obec je také mnohem složitější organizací než běžný podnik. Je zde více odlišných i protikladných zájmů. Probíhá zde mnohem větší množství odlišných procesů, které s sebou nesou různé problémy a ty nabízejí různé možnosti a časové horizonty řešení. Obec jako základní územní samosprávný celek by měla usilovat o celkový rozvoj svého území a také brát ohled na zájmy svých občanů. V diplomové práci se zaměřím převážně na strategický rozvoj SO ORP Jablonec nad Nisou a jeho charakteristiku.

Hlavním cílem mé diplomové práce je analyzování současného strategického rozvoje SO ORP Jablonec nad Nisou a na základě SWOT analýzy návrh případných možností zlepšení. Hlavního cíle bude dosaženo za pomoci dílčích cílů, kterými jsou zhodnocení strategických dokumentů obcí ORP, provedení analýzy podnikatelského prostředí a analyzování vnitřního a vnějšího prostředí ORP, které bude sloužit jako podklad pro SWOT analýzu.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část bude zaměřena na problematiku týkající se obcí, regionálního rozvoje, strategického rozvoje a územního plánování.

První kapitola teoretické části práce vysvětluje pojmy týkající se obce, její charakteristiky, členění, působnosti, orgánů, spolupráce mezi dalšími obcemi a jejím rozpočtem. Dále tato část popisuje pojem region a jeho druhy. Druhá část se zaměřuje na regionální rozvoj a regionální politiku. Klíčovým cílem regionální politiky je dosažení co nejefektivnějšího, rovnoměrného rozvoje všech regionů státu a uplatnění nedostatečně využívaného potenciálu. V této části je popsána regionální politika státu, její nástroje, situace regionální politiky v ČR, regionální disparity a jejich vznik. Třetí kapitola se zabývá strategickým rozvojem a především strategickým plánováním, které je procesem utvářející názory o budoucích zájmech a možnostech rozvoje obce. Ke strategickému plánování nepochybně patří strategický plán. Protože je strategický plán klíčovým nástrojem strategického

plánování je v této části popsán jeho význam, charakteristické rysy, struktura a proces jeho zpracování. K rozvoji obce také patří územní plánování, kterému je věnována poslední kapitola teoretické části. Jako hlavní nástroj pro územní plánování státu je politika územního rozvoje ČR, která usměrňuje územní rozvoj na úrovni státu.

Praktická část práce se věnuje charakterizování správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou s jeho ekonomickou, socio-demografickou situací a spoluprací obcí. Tato část bude doplněna o grafy, které sledují vývoj daných faktorů a jsou podkladem pro získávání informací o strategickém rozvoji ORP a především pro analýzu vnitřního a vnějšího prostředí ORP, které bude využito pro zpracování SWOT analýzy SO ORP Jablonec nad Nisou. Z výsledné SWOT analýzy budou navrženy vhodné strategie pro jednotlivé oblasti dílčích SWOT analýz. Poslední část se zabývá kvalitou podnikatelského prostředí SO ORP Jablonec nad Nisou, která je porovnávána s dalšími ORP z Libereckého kraje.

Závěr diplomové práce obsahuje popis zjištěných skutečností a především zhodnocení výsledků provedených analýz. Nejdůležitějším výsledkem je zhodnocení SWOT analýzy a návrh vhodné strategie a z analýzy podnikatelského prostředí doporučení, jak zlepšit faktory, ve kterých SO ORP Jablonec nad Nisou nevyniká.

1 Terminologie týkající se obce

Tato kapitola se zabývá problematikou obce a budou zde představeny druhy obcí, jejich působnosti, možná vzájemná spolupráce a orgány, které je spravují.

1.1 Obce a jejich postavení

V této podkapitole budou popisovány následující termíny:

- charakteristika obce;
- členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy;
- obecní úřad obce s rozšířenou působností – obce III. typu (ORP);
- pověřený obecní úřad – obce II. typu (POÚ);
- obec se základním rozsahem výkonu státní správy;
- hlavní město Praha.

Charakteristika obce

Podle zákona o obcích je obec definována jako základní územní samosprávné společenství občanů na územním celku vymezeném hranicí území obce. Obec nakládá se svými finančními prostředky, majetkem a sestavuje vlastní rozpočet. Z pohledu práva je obec veřejnoprávní korporací, která vystupuje vlastním jménem jako právnická osoba.¹

Obec má právní subjektivitu. Cílem obce je dosahování celkového rozvoje svého území a zajištění potřeb občanů obce. Zastupitelstvo obce samostatně spravuje obec. Každá obec v České republice je zařazena do správního obvodu okresu a do územního obvodu vyššího územního samosprávného celku, tedy kraje (Kašparová, 2009).

Podle Koudelky (2007) jsou charakteristickými znaky obce: vlastní území, obyvatelstvo, soustava orgánů, kterou jedná a uskutečňuje svou vůli, právní subjektivita a právo tvorba, vlastní majetek a hospodaření dle vlastního rozpočtu.

¹ Česko. Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000, o obcích (obecní zřízení)

Členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy

Základním územně samosprávným společenstvím občanů je obec, která tvoří celek vymezený hranicí území obce.

Kašparová (2009, s. 20) uvádí, že: „Podle rozsahu výkonu státní správy v přenesené působnosti zákon rozeznává tyto typy obcí:

- *obecní úřad obce s rozšířenou působností (205 obcí),*
- *obec s pověřeným obecním úřadem (393 obcí),*
- *obec se základním rozsahem přenesené působnosti (patří sem 6249 obcí).*

Obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností jsou stanoveny zvláštním zákonem.“²

Obecní úřad obce s rozšířenou působností – obce III. typu (ORP)

Podle Kašparové (2009) obecní úřad obce s rozšířenou působností kromě přenesené působnosti v základním rozsahu a přenesené působnosti pověřených obecních úřadů vykonává další přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Rozšířená působnost je věcně je definována nejen v zákoně o obcích, ale také v mnoha speciálních zákonech.

Pověřený obecní úřad – obce II. typu (POÚ)

Pověřený obecní úřad kromě přenesené působnosti v základním rozsahu provádí další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem. Matriční a stavební odbor jsou podřízeny pověřenému obecnímu úřadu (Kašparová, 2009).

² KAŠPAROVÁ, Ludmila a Milan PŮČEK. *Kohezní politika: osídlení v České republice: partnerství měst a venkova*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. ISBN 978-80-903928-7-8.

Obec se základním rozsahem výkonu státní správy

Pro Kašparovou (2009) je obec základním územním samosprávným uspořádáním občanů. Obec tvoří územní celek vymezený hranicí území obce. Obec řeší spravování svých záležitostí samostatně. Do samostatné působnosti státní orgány a krajské orgány zasahují pouze v případě nutnosti ochrany zákona, způsobem stanoveným zákonem. Rozsah této působnosti je omezen pouze zákonem. Obec ukládá povinnosti v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou. Přenesená působnost v základním rozsahu je vykonávána orgány obce v případech, které určí zvláštní zákony. Území obce je za těchto podmínek správním obvodem.

Hlavní město Praha

Podle zvláštního zákona je upravená pozice hlavního města Prahy, kde Praha vystupuje zároveň jako hlavní město ČR, kraj i obec. Praha je samostatně spravována zastupitelstvem, mezi další orgány patří rada hlavního města Prahy, primátor hlavního města Prahy, Magistrát hlavního města Prahy, zvláštní orgány hlavního města Prahy a Městská policie hlavního města Prahy. Hlavní město Praha je rozděleno na městské části. Úkoly, které patří do samosprávy hlavního města Prahy má na starost hlavní město Praha v rozsahu stanoveném zákonem a v rozsahu, který odpovídá požadavkům hlavního města Prahy. Úkoly, které patří do samosprávy městských částí, mají na starost městské části v rozsahu stanoveném zákonem a Statutem hlavního města Prahy a v rozsahu odpovídajícím potřebám městských částí. (Kašparová, 2009).

1.2 Orgány obce

Hrabalová (2004) uvádí, že orgány obce zastupují zájmy svých občanů a jednají se státní mocí. Při řízení rozvoje obce se účastní zastupitelstvo a rada města. Zastupitelstvo vydává vlastní právní předpisy v podobě obecně závazné vyhlášky v mezích své samostatné působnosti a rada města nařízení. Tyto právní předpisy určují práva a povinnosti subjektům, které se nachází na území obce. Hlavním nástrojem při řízení obce je rozpočet obce, avšak územní plán má také důležitou roli.

Správu obce zajišťují tyto orgány:

- zastupitelstvo obce;
- rada obce;
- starosta a místostarosta;
- obecní úřad a zvláštní orgány obce.

1.2.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je základním orgánem obce, který má hlavní rozhodovací pravomoci v rámci její samostatné působnosti. Zastupitelstvo je nejvyšším orgánem obce. Usnesení přichází v platnost, pokud jej odsouhlasí nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Veřejnost má přístup k zasedáním zastupitelstva a o každém zasedání je pořízen zápis. Zastupitelstvo se schází nejméně jednou za tři měsíce. Starosta zpravidla svolává a řídí zastupitelstvo. Pokud starosta nesvolá zastupitelstvo, učiní tak místostarosta, případně jiný člen zastupitelstva.

Práva zastupitelstva jsou následující (Vochozka, 2008):

- schvalování programu rozvoje obce;
- schvalování rozpočtu obce a závěrečného účtu obce;
- zřizování trvalých a dočasných peněžních fondů obce;
- zřizování a zrušení příspěvkových organizací obce;
- rozhodování o vytvoření či zrušení právnických osob;
- vydávání obecně závazných vyhlášek;
- rozhodování o vyhlášení referenda;
- zřizování a zrušení výborů, zvolení a odvolání členů z funkce;
- volba starosty z členů zastupitelstva, místostarosty a dalších členů rady obce a možnost jejich odvolání z funkce;
- rozhodování o spolupráci obce s jinými obcemi.

1.2.2 Rada obce

Peková (2005) charakterizuje radu obce jako výkonný orgán zodpovídající se zastupitelstvu obce. Činnost rady obce vykonává starosta v případě, že obec nemá radu obce. Radu obce tvoří starosta, místostarosta a další členi rady, kteří jsou voleni z členů zastupitelstva. Minimální počet členů rady je pět a maximum je jedenáct členů a počet členů musí být lichý. V případě, že má obec v zastupitelstvu méně než 15 členů, není rada obce volena. Pokud je přítomná nadpoloviční většina všech členů, může rada ustanovovat. Rada obce má povinnost vydávat jednací řád. Ze schůze rady se pořizuje zápis nejpozději do 7 dnů. Rada vykonává své pravomoci i po skončení funkčního období zastupitelstva obce až do zvolení nové rady obce.

Pravomoci rady obce jsou následující (Peková, 2005):

- zajištění hospodaření obce podle schváleného rozpočtu;
- vydávání nařízení obce;
- projednávání a řešení návrhů a připomínek předložených členy zastupitelstva nebo komisí rady obce;
- stanovení rozdělení pravomocí obecního úřadu, zřizování a zrušení odborů a oddělení obecního úřadu;
- rozhodování o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce;
- a další.

1.2.3 Starosta

Starosta je podle Pekové (2005) volen do funkce zastupitelstvem obce z jeho členů a zastupitelstvo určuje funkce, pro které budou tito členové zastupitelstva uvolněni. Starostu v době jeho nepřítomnosti zastupuje místostarosta, kterého určí zastupitelstvo. Starosta je oprávněn zastupovat obec navenek, jedná jménem obce. Mezi hlavní úkoly patří svolávání a řízení schůze rady a zasedání zastupitelstva. Dalším úkolem starosty je informování veřejnosti o činnosti obce.

1.2.4 Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta obce, místostarosta, tajemník, pokud je tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce. Starosta obce zastává nejvyšší funkci obecního úřadu. Rada obce může zřídit pro jednotlivé oblasti činností odbory a oddělení.

Pravomoci obecního úřadu jsou následující:

- plnění úkolů přidělených od zastupitelstva obce nebo rady obce,
- pomoc výborům a komisím v jejich samostatné působnosti,
- vykonávání přenesené působnosti dle zákona.

1.2.5 Orgány zastupitelstva a rady obce

Zastupitelstvo obce může jako svůj kontrolní orgán výbory. Povinně musí zastupitelstvo obce zřídit finanční a kontrolní výbor. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva obce, pouze osadní výbor je výjimkou. Rada obce může zřídit komisi. Komise je výkonným orgánem v případě, že jí byl svěřen výkon přenesené působnosti a je odpovědná radě obce. Komise předkládají své návrhy a náměty (Peková, 2005).

1.3 Působnost obcí

Působnost obce je oblast její činnosti: na určitém území (územní působnost), vůči určitému počtu občanů (osobní působnost), v daném čase (časová působnost), v rámci úpravy určitých společenských vztahů (věcná působnost) (Koudelka, 2007).

Věcná působnost obcí je rozdělena na samostatnou a přenesenou působnost. Samostatná působnost reprezentuje decentralizaci veřejné správy. Oproti tomu přenesená působnost reprezentuje její dekoncentraci (Provazníková, 2009).

1.3.1 Samostatná působnost

Peková (2008) uvádí, že samostatná působnost obce se zabývá obcí, správou záležitostí obce a jejich členů. Obec vystupuje v právních vztazích pod svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Podle § 7 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, pouze v případě ochrany zákona způsobem, který stanovuje zákon. Zastupitelstvu obce připadá pravomoc ve věcech samostatné působnosti. Obec má v samostatné působnosti zákonem upravené pravomoci.

Mezi tyto pravomoci patří například (Peková, 2004):

- reprezentování veřejných zájmů (občanů a firem);
- zabezpečování veřejných statků pro své občany;
- právní subjektivita;
- vlastnění majetku a nakládání s ním;
- ustanovování starosty, místostarosty, rady, výborů zastupitelstva a komisí rady obce;
- hospodaření podle vlastního rozpočtu;
- možnost upravovat veřejné záležitosti obecně závaznými vyhláškami;
- schvalování územního plánu obce;
- rozhodování o směrech dlouhodobého sociálně ekonomického rozvoje obce.

1.3.2 Přenesená působnost

Peková (2005) uvádí, že u přenesené působnosti provádí obec státní správu, kdy její povinnosti jsou na obec přeneseny zákonem. Obec tak jedná ve jméně státu, ne pod vlastním jménem. Orgány, které vykonávají přenesenou působnost, se musí řídit nařízením státu. Obecní úřad a zvláštní orgány mají na starost výkon přenesené působnosti.

Podle míry přenesené působnosti lze rozdělit obce na tyto kategorie (Koudelka, 2007):

- obce se základním výkonem státní správy (1. stupeň přenesené působnosti);
- obce s matričním úřadem;
- obce se stavebním úřadem;
- obce s pověřeným obecním úřadem (2. stupeň přenesené působnosti);
- obec s rozšířenou působností (3. stupeň přenesené působnosti);
- statutární města;
- Brno se zvláštní přenesenou působností;
- Praha s působností kraje.

1.4 Vymezení regionů

V této podkapitole budou rozebrány jednotlivé druhy regionů. Mezi ně patří:

- deskriptivní regiony;
 - makroregiony;
 - mezoregiony;
 - mikroregiony;
 - subregiony;
- normativní regiony;
- mikroregiony ve smyslu spolupráce obcí.

Vymezení regionu je problematické z důvodu používání tohoto termínu v nejrůznějších vědních oborech, jako je například sociologický, geografický, ekonomický či politický. Definování regionu je možné i například z hlediska kultury, infrastruktury, historie, výzkumných účelů, potřeb veřejné správy či podpory rozvoje daného území (Žižka, 2013).

Za regiony v České republice lze považovat vymezené území, které je menší než státní celek ČR a větší než obvod obce. Pro českou regionální strukturu je typické vzájemné překrývání jednotlivých typů regionů. V tomto ohledu existuje řada typologizací regionů podle různých kritérií. Hlavní roli hraje pojetí velikosti území, vymezení území a věcný obsah. Dle způsobu vymezení regionů existují dva typy reálných regionů. Jedná se o deskriptivní a normativní region.

1. Deskriptivní regiony

Podle Kašparové (2009) je tento typ regionu určen na základě situační analýzy a je dále rozdělen na heterogenní a homogenní. Homogenní regiony mají podstatu v rovnoměrné intenzitě výskytu jevu. Tyto regiony jsou definovány vnitřní ekonomicko-geografickou nebo fyzicko-geografickou podobností prostředí. Hlavním znakem u heterogenních sociálně geografických regionů je skutečnost jádra regionu a jeho spádového území. Při

určování tohoto typu regionů je hlavním měřítkem velikost vazeb mezi jádrem a zázemím regionu. Do tohoto typu regionů patří přirozené spádové obvody sídelních center.

Podle Kašparové (2009, s. 41–42) se „V rámci České republiky se rozlišují tyto hierarchické řády heterogenních sociálně geografických regionů:

Makroregiony:

- typ A je celé území státu se střediskem Praha;
- typ B je „nadkrajské“ zázemí dvou dalších největších měst, Brna a Ostravy;

Mezoregiony: v podstatě se kryjí s územím a se středisky krajů.

Mikroregiony: v nich jsou uzavřeny základní a nejvýznamnější regionální procesy mezi městy a jejich zázemím (složeným z venkovských obcí a malých měst). Jejich centrum je vybaveno uceleným základním občanským vybavením. Jde o tradiční a v podstatě ustálený územní řád vztahů v osídlení ČR, navazující na působení někdejších venkovských tržních středisek, farních úřadů apod.

- Typ A má střediska, která vykazují vedle spádu za službami i významnější dojížděku za prací,
- Typ B má střediska, která svou sociálně geografickou roli realizují prakticky výlučně prostřednictvím „prvních městských služeb nad úroveň venkova“ jako je například základní nabídka prodejen maloobchodu nebo zdravotnických služeb.

Subregiony – mají „vypomocný“ ráz a v některých (ne ve všech) prostorech představují částečně uzavření základních regionálních procesů.³

2. Normativní regiony

Kašparová (2009) uvádí, že normativní regiony vznikají politickým rozhodnutím. Lze sem zařadit územně-správní regiony (SO ORP, kraje). Mají jasné stanovené hranice a regiony se stanovují legislativně. Normativní regiony mají skladebný hierarchický systém, který má největší význam z pohledu života státu a obyvatel. Do normativních regionů dále patří účelové a plánovací regiony, které tvoří společenství obyvatel více obcí. Jejich účelem bývá řešení určitých úkolů. Dalším typem normativního regionu, který je vymezen lidskou činností je územní forma spolupráce obcí označována jako mikroregion a nejčastěji nabírá

³ KAŠPAROVÁ, Ludmila a Milan PŮČEK. *Kohezní politika: osídlení v České republice: partnerství měst a venkova*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. ISBN 978-80-903928-7-8.

podoby dobrovolného svazku obcí (DSO). Nejedná se však o deskriptivní heterogenní mikroregion.

3. Mikroregiony ve smyslu spolupráce obcí

Tato spolupráce obcí plyne ze zákona či může být zvolena dobrovolně. Principy spolupráce obcí jsou založeny na dobrovolnosti, solidaritě a účelovosti. Podle Kašparové (2009) může mít dobrovolná spolupráce obcí právní úpravu svého územního, kompetenčního a organizačního rámce. Spolupráce obcí mezi sebou je možná jen při výkonu samostatné působnosti.

Podle charakteru právní úpravy se rozlišují dva hlavní typy spolupráce:

- výhradně meziobecní spolupráce;
- spolupráce fyzických a právnických osob.

1.5 Formy spolupráce obcí

Do forem spolupráce obcí patří především:

- smlouva o spolupráci;
- dobrovolný svazek obcí;
- zájmová sdružení právnických osob.

Smlouva o spolupráci

Při tomto druhu spolupráce se nezakládá žádná právnická osoba. Jedná se o smlouvu pro dokončení určitého úkolu, která je uskutečňována na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Smlouva o spolupráci se uzavírá s dvěma či více obcemi buď na dobu určitou či neurčitou, ale vždy musí být uzavírána k uskutečnění konkrétně stanoveného úkolu, který patří do samostatné působnosti obcí a přesahuje hranice obce. Smlouvu mohou uzavírat pouze obce, nemohou jí uzavírat právnické či fyzické osoby (Kašparová, 2009).

Zájmové sdružení právnických osob

Podle Kašparové (2009) toto sdružení zakládají pouze právnické osoby a řídí se zákonem č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku v platném znění. Jedná se o samostatný právní subjekt s vlastní právní subjektivitou. Nejčastějším důvodem pro založení tohoto sdružení je soulad činností a služeb a prosazování společných zájmů.

Dobrovolný svazek obcí (DSO)

DSO je uskutečňována na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích a jedná se o nejčastější formu spolupráce obcí, která vzniká pro územně ucelenou oblast, což však není podmíněno. V současnosti mají DSO povahu funkčních nodálních regionů, ale také DSO povahy homogenních mikroregionů, které jsou vymezeny společnými technickými, přírodními a dalšími podmínkami. Dobrovolný svazek obcí se týká pouze meziobecní spolupráce, ve které jsou členy jen obce. DSO má možnost provozovat činnosti k ochraně a dosažení společných zájmů daných obcí. V případě DSO se jedná o samostatnou právnickou osobu a účetní jednotku, pro jejíž hospodaření s majetkem a financemi platí stejné podmínky jako pro obec. Hospodaření svazku obcí se odvíjí na základě rozpočtu. V ČR využívá tuto formu spolupráce více než 80 % obcí (Kašparová, 2009).

Místní akční skupina

Podle Kašparové (2009) jsou místní akční skupiny tzv. „leaderovské mikroregiony“, které patří mezi další formy mikroregionů, vznikající „zdola“. Leaderovský mikroregion je definován směrnicí iniciativy LEADER Evropské unie jako ucelený územní celek s celkovým počtem obyvatel v mezi 10 000–100 000 a hustotou obyvatel, která nepřekračuje 120 obyv./km² a disponující zpracovanou integrovanou strategií rozvoje. V současnosti je v České republice více než 150 leaderských mikroregionů. Program Leader je určen k financování projektů lokálních subjektů, jako jsou neziskové organizace, podnikatelé, malé podniky a obcí ve venkovských oblastech. MAS, které jsou založené na principu partnerství veřejné správy, podnikatelské sféry a neziskového sektoru konkrétního regionu jsou hlavním příjemcem finanční podpory.

Euroregion

Kašparová (2009, s. 47–48) definuje euroregion následovně: „*Euroregion je funkční územní celek, který vzniká na základě vzájemné dohody příhraničních regionů dvou nebo více zemí, funguje na základě vlastních stanov a pracuje na principu dobrovolnosti.*“⁴

První projekty zaměřené na euroregiony vznikaly v ČR počátkem 90. let 20. století. Jako hlavní důvod proč vznikají euroregiony, je snaha o zvýšení životní úrovně obyvatel kooperace v kulturní, sociální a hospodářské oblasti, dále v oblasti životního prostředí, v územním plánování, zmenšení regionálních disparit mezi pohraničními regiony (Kašparová, 2009).

1.6 Rozpočet obce

Podle Wokouna (2008) je rozpočet pro obec základním nástrojem, pomocí něj se provádí hospodaření obce v daném rozpočtovém roce. Strategický dokument a územní plán obce by měli sloužit jako podklad k sestavování rozpočtu obce. Finanční odbor obce je většinou odpovědný za sestavování rozpočtu, pokud v obci neexistuje finanční odbor, je povinností rozpočtáře, místostarosty či starosty obce sestavit rozpočet. Je dáno zákonem, že zveřejnění rozpočtu na úřední desce obce musí proběhnout minimálně 15 dní před jeho projednáním.

Příjmy obce se dělí na běžné, kapitálové a ostatní. Toto rozdělení je stejné i pro výdaje. Běžné příjmy je pak dále možné rozdělit na daňové, nedaňové, transfery a přijaté sdružené finanční prostředky. Mezi příjmy obce lze zařadit například (Marková, 2000):

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv;
- příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti;
- příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy;
- dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů, z rozpočtu kraje;
- přijaté peněžité dary a příspěvky.

⁴ KAŠPAROVÁ, Ludmila a Milan PŮČEK. *Kohezní politika: osídlení v České republice: partnerství měst a venkova*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. ISBN 978-80-903928-7-8.

Výdaje obce je se dají dělit na plánované a neplánované výdaje. Plánované výdaje je možné předem určit. Kdežto neplánované výdaje představují nahodilé výdaje. Ty se často nedají odhadnout a bývají často financovány z rezerv obce. Stejně jako u příjmů obce se výdaje dělí na běžné, kapitálové a ostatní. Běžné výdaje slouží k úhradě provozních nákladů, kapitálové výdaje jsou výdaje dlouhodobého charakteru a slouží k financování investic. Mezi výdaje obce lze zařadit například (Melion, 2000):

- závazky, které plynou pro obec z plnění povinností uložených zákony;
- výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti;
- výdaje spojené s výkonem státní správy;
- závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi či jinými subjekty;
- výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti;
- jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce.⁵

⁵ MELION, Miloslav. Finance územních samospráv. Hradec Králové: E.I.A. - Ekonomická a informační agentura, 2000. ISBN 80-854-9079-X.

2 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj můžeme chápat jako snahu o vyvážený rozvoj území při respektování principů hospodářské politiky a politiky sociální soudržnosti.

2.1 Regionální politika státu

Podle Laciny (2007) tvoří regionální politiku státu soubor opatření a nástrojů, které pomáhají zmírnit či odstranit disparity v ekonomickém rozvoji regionů. Každá země si vytváří vlastní podobu nástrojů a cílů v závislosti na konkrétní politické a hospodářské situaci země. Regionální politika má klíčový cíl dosáhnout co nejefektivnějšího, rovnoměrného rozvoje všech regionů státu a uplatnění nedostatečně využívaného potenciálu.

Priority regionální politiky (Lacina, 2007):

- celkový hospodářský rozvoj;
- zlepšování životních podmínek obyvatel;
- zvyšování kvalifikace obyvatel;
- dostupnost nejdůležitějších služeb.

Důvody vytváření koncepce regionální politiky (Lacina, 2007):

1. z dlouhodobého pohledu může regionální politika pomoci snížit veřejné výdaje;
2. z regionální politiky mají zisk i rozvinuté regiony;
3. snaha o zvýšení prospěchu zaostávajících regionů;
4. snaha vlády o udržení soudržnosti státu.

Pro regionální politiku státu jsou hlavní cíle:

- úsilí o přispívání k vyváženému vývoji regionů;
- snaha o snižování disparit mezi úrovněmi rozvoje regionů;
- podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů.

Podle Ministerstva pro místní rozvoj ČR se regionální politika chápe jako „činnost, která má za úkol přispívat ke snížení rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického vývoje.“ Obecným cílem pro ministerstvo pro místní rozvoj je plnohodnotné využití hospodářského, demografického a přírodního potenciálu (Žižka, 2013).

2.2 Nástroje regionální politiky

Podle Grospiče (2008) jsou nástroje regionální politiky prostředky, které pomáhají k uskutečnění stanovených cílů a zásad regionální politik. Nástroje regionální politiky se dělí do dvou skupin a jsou makroekonomické či mikroekonomické povahy.

Makroekonomické nástroje:

- fiskální politika státu;
- monetární politika státu;
- státní protekcionismus.

1) Makroekonomické nástroje

Lacina (2007) uvádí, že využití makroekonomických nástrojů v regionální politice je poměrně omezené, protože cíle regionální politiky kolidují s národohospodářskými cíli. Preferované nástroje jsou instrumenty a postupy, které mají za úkol přilákat kapitál do daného regionu.

a) Fiskální politika

Fiskální politika je podle Laciny (2007) a Grospiče (2008) založena na mezinárodním přerozdělování finančních prostředků. Mechanismus spočívá v systému daní a odvodů, a ve struktuře výdajů státního rozpočtu. Regiony s vysokými příjmy přispívají do státního rozpočtu více než regiony s nižšími příjmy. Teoretickou možností regionalizace fiskální politiky je v případě, kdy dochází k regionální diferenciaci daní a odvodů. To dává možnost ovlivňovat celkovou poptávku v jednotlivých regionech různými způsoby. Snížení daňových sazeb v regionech, které mají nízkou poptávku, vede k jejímu zvýšení a naopak zvýšení daní v regionech s vyšší poptávkou vede k jejímu snížení.

b) Monetární politika

Politika, která má základ v ovlivňování množství peněz v ekonomice. Její využití pro řešení regionálních problémů je velmi přísně omezené, zejména kvůli negativním vlivům na inflaci. K uskutečňování regionalizace monetární politiky dochází díky usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech (regionalizace objemů poskytovaných úvěrů, výše úrokové míry nebo lhůt splatnosti). Vliv monetární politiky na regionální politiku není jednoznačný, protože část získaných prostředků odchází do ostatních regionů prostřednictvím meziregionálních vazeb (Lacina, 2007) a (Grospič, 2008).

c) Protekcionismus

Základem protekcionismu je podle Laciny (2007) a Grospiče (2008) ovlivňování dovozů státem na základě stanovení dovozních limitů a cel. V případě protekcionismu se jedná o státní ovlivňování dovozů díky stanovení dovozních limitů a cel. Limity a cla jsou uvaleny zejména na výrobky, jejich regionální vliv je ale dost značný. Zavedení regionálního protekcionismu značí zavedení dovozních limitů a cel na produkty, u kterých je výroba prostorově koncentrována v upadajících regionech. Důvod tohoto opatření je orientace poptávky na domácí produkci.

2) Mikroekonomické nástroje

Podstatou mikroekonomických nástrojů je ovlivňování rozhodování ekonomických subjektů o jejich prostorové lokalizaci. Mikroekonomické nástroje mají formu účelově poskytovaných finančních půjček ze státního, regionálního či místního rozpočtu. Půjčky se používají na realokaci kapitálu či pracovní síly (Grospič, 2008).

2.3 Politika regionálního rozvoje v ČR.

Grospič (2008) uvádí, že během začátku devadesátých let neměla regionální politika v České republice zásadní roli. Jedním z důvodů byla nutnost řešení transformačních překážek vládou, tyto překážky zasahovaly celé území ČR. V ČR nebyly během spuštění transformace velké socioekonomické rozdíly mezi jednotlivými regiony jako například v ostatních zemích EU. Zásadní změny v regionální politice ČR zapříčinil růst disparit mezi regiony v socioekonomickém rozvoji, proces demokratizace a přesun rozhodování a kompetencí na nižší orgány a samozřejmě vytvoření systému regionální politiky, který se vázal na přípravný proces na strukturální fondy EU.

Základní dokument regionální politiky ČR na úrovni státu je Strategie regionálního rozvoje pro období 2014–2020. Součástí dokumentu je:

- rozbor stavu regionálního rozvoje;
- charakteristiku silných a slabých stránek v rozvoji regionů;
- strategické cíle regionálního rozvoje ČR;
- stanovení státem podporovaných regionů;
- doporučení dotčeným ústředním správním úřadům a krajům pro zaměření rozvoje odvětví spadajících do jejich působnosti.⁶

Hlavní aktéři v regionálním rozvoji

Podle Grospiče (2008, s. 156–157) patří mezi hlavní aktéry regionálního rozvoje ČR tyto složky:

- zákonodárné a výkonné složky státu;
- regionální rady (na úrovni regionů NUTS 2) pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudružnosti;
- orgány samosprávy;
- poradní a koordinační orgány (Řídící a koordinační výbor, Výbory regionálního rozvoje);
- rozvojové agentury s celostátní či regionální působností (např. CzechInvest, CzechTrade, Česká centrála cestovního ruchu);
- hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace, agentury;
- instituce veřejného sektoru (např. školy, zdravotní a sociální zařízení);
- nestátní neziskové organizace;
- subjekty soukromého sektoru.

2.4 Regionální disparity a jejich vznik

Regionální rozdíly vymezilo Ministerstvo pro místní rozvoj jako neopodstatněné regionální rozdíly, které jsou na úrovni sociálního, ekonomického a ekologického rozvoje regionů ve velikosti, která je nežádoucí z pohledu celé společnosti. Je nutné řešit rozdíly, které vznikly subjektivní lidskou činností ne však rozdíly, které vznikly objektivní příčinou, jako jsou například přírodní podmínky (Jáč, 2010).

⁶ Viz § 5 zák. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje a usnesení Vlády ČR č. 682 ze dne 12. 7. 2000, o Strategii regionálního rozvoje ČR.

Regionální disparity se rozdělují z věcného hlediska na disparity sociální, ekonomické a územní. Dále se bere v úvahu časové hlediska (doba působení disparit), hledisko měřitelnosti (zkoumání způsobu a hodnocení velikosti rozdílů), teritoriální hledisko, hledisko ovlivnitelnosti (účelnost zmírňování disparit), hledisko dopadů (např. dopad na ekonomický rozvoj, životní prostředí, obyvatelstvo) (Hučka, 2008).

K regionálním rozdílům dochází působením přírodních jevů, lidské činnosti, politických vlivů či vyplývají z různého vybavení regionů přírodními zdroji nebo díky geografické poloze (Jáč, 2010).

Další příčiny regionálních disparit mohou být následující (Jáč, 2010):

- různé tempo technického pokroku;
- odlišné tempo růstu pracovních sil a kapitálu;
- špatná úroveň technické infrastruktury některých regionů;
- rozvoj sektoru služeb;
- odlišná kvalita lidských zdrojů v jednotlivých oblastech;
- špatný stav životního prostředí;
- různá technologická úroveň jednotlivých regionů.

3 Strategický rozvoj

„Strategie bývá asi nejčastěji vnímána jako obraz přítomnosti a budoucnosti a zároveň jakási cesta, která nejpravděpodobněji organizaci dovede ke stanovenému cíli v budoucnu. Je tedy vyjádřením cílů organizace a postupů pro dosažení těchto cílů.“⁷

Podle Grospiče (2008) získal strategický rozvoj v posledních letech významný zájem představitelů měst a obcí během utváření koncepcí rozvoje. Obce i města mají velký zájem obstat ve vzájemné konkurenci ostatních měst či obcí. Proto je důležité vytvořit si vlastní strategii rozvoje.

3.1 Strategie regionálního rozvoje v ČR

Strategie regionálního rozvoje je obsažena v zákoně č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje v § 5. Jde o dokument sestavovaný na 3–7 let. Tento dokument informuje o tom, jaký má stát přístup k podpoře regionálního rozvoje. Strategie zahrnuje především rozbor stavu regionálního rozvoje, strategické cíle regionálního rozvoje v ČR, popis silných a slabých stránek v rozvoji jednotlivých krajů a okresů, definování státem podporovaných regionů. Strategii regionálního rozvoje schvaluje vláda na návrh Ministerstva pro místní rozvoj.⁸

Dlouhodobá vize regionálního rozvoje ČR

Strategie regionálního rozvoje definuje postoje k rozvoji regionů ČR, je koncepčním dokumentem, který utváří podstatu regionální politiky ČR. SRR je momentálně platná pro období 2014–2020. Důležitou součástí je koncipování rozvojové činnosti v dlouhém období, aby bylo dosaženo cílů SRR a docházelo k rozvoji regionů. Vize regionálního rozvoje slouží pro představu, kam by se měl dlouhodobý rozvoj ubírat. Česká republika si klade za dlouhodobé cíle být konkurenceschopnou zemí, která využívá kvalitních lidských zdrojů, inovační, výzkumné a vzdělávací infrastruktury k dosažení rozvoje znalostní ekonomiky. Dalšími dlouhodobými cíli jsou být zemí, která využívá své

⁷ KOPFOVÁ, Alena. Strategie a její implementace v organizacích veřejné správy. *Societas et Res Publica* [online]. 2012, I.(3), s. 86-97 [cit. 2016-04-24]. ISSN 1338-6530. Dostupné z: ProQuest Central

⁸ Česko. Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

geografické polohy, aby prohloubila vztahy a spolupráci na území střední Evropy, zemí s funkčními vazbami mezi venkovskými a městskými oblastmi, která chrání své přírodní, krajinné a kulturní hodnoty a vhodně využívá jejich potenciálu. Dlouhodobá vize regionálního rozvoje ČR je součástí období uskutečnění dvou sedmiletých střednědobých strategií regionálního rozvoje, které mají za cíl dosáhnout této vize. Dlouhodobá vize SRR je zaměřuje především na rozvoj regionální konkurenceschopnosti, která využívá sociálně-ekonomických, vědeckotechnických, přírodních a kulturních možností. Další zaměření se vztahuje k zabezpečení územní soudržnosti při dodržování udržitelnosti životního prostředí. Podstatné je také zajímat se o tendence sociálního vývoje jako je trend demografického vývoje, stárnutí obyvatel, změna životního stylu, apod. (Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR, 2013).

3.2 Strategické plánování

Strategické plánování je proces, při kterém se utváří názory o budoucích zájmech obce, možnostech rozvoje a také se zabývá, jakým potřebám občanů by obec měla dát přednost. Během strategického plánování je důležité myslet na limity daného území, politickou vůli, zdroje financí a lidské zdroje. Jinými slovy dosáhnout shody mezi státní správou, orgány nevládního neziskového sektoru, odborovými svazy a veřejností (Janoušková, 2008).

Podle Rektoříka (1999) se při strategickém plánování tvoří vize rozvoje, díky které dochází k rozšiřování, zvětšování či zdokonalování a také se sleduje směr, kterým by se obec měla ubírat k dosažení svých záměrů. Pro úspěšnou definici vize a její realizace musí být vzájemně sladěny následující faktory: poslání obce, silné a slabé stránky obce (část SWOT analýzy), příležitosti a hrozby obce (část SWOT analýzy).

Wokoun (2008) uvádí, že během rozvoje dochází také ke zvyšování a efektivnějšímu využití potenciálu, který ovlivňuje a zlepšuje konkurenceschopnost soukromého sektoru, životní úrovni obyvatel, stav životního prostředí apod. Díky možnosti čerpání finančních zdrojů ze statutárních fondů Evropské unie byl posílen význam strategického plánování.

3.3 Strategický plán

Strategický plán rozvoje je jedním z klíčových nástrojů strategického řízení. Strategický plán obsahuje výběr cílů podle pořadí jejich významu a podle problémových částí. Je zde také zahrnut časový harmonogram plnění strategického plánu. (Hrabalová, 2004)

Podle R. Wokouna (2008) by rozhodování o směřování rozvoje obce či kraje nemělo být delegováno na jiný subjekt a rozhodování by se měl ujmout zvolený management. V ČR se v praxi stává, že zastupitelstvo předá pravomoci a povinnosti profesionální firmě, která dostane za úkol vytvořit Strategii či Program.

Podle Rektoříka (1998, s. 49) je program rozvoje „*informační, ale především řídicí materiál, jehož cílem je sladit na území obce všechny aktivity veřejných i soukromých subjektů ekonomického, sociálního, kulturního a ekologického charakteru se zaměřením na prosperitu obce v dlouhodobém výhledu*“⁹

Význam strategického plánu je založen na tom, že (Hrabalová, 2004):

- formuluje společné zájmy obce, podnikatelských subjektů a obyvatel;
- snaží se o zvětšení příležitostí obce a minimalizování její hrozeb, určuje předpoklady pro uskutečnění společných zájmů;
- vytváří prostor pro vznik partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem;
- stanovuje dlouhodobé záměry hospodářské, ekologické a sociální politiky obce;
- určuje místní předpoklady realizace společných zájmů.

Podle Wokouna by měl být strategický plán základem pro:

- splňování určitých podnikatelských a investičních cílů uskutečňovaných v obci;
- tvorbu obecního rozpočtu;
- vytvoření či novelizaci územního plánu obce;
- hodnocení regionálních plánů a programů z pohledu obce (Wokoun, 2008).

⁹ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Příručka pro zastupitele měst a obcí: (vše podstatné, o čem by měl vědět každý člen zastupitelstva)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1939-5.

3.3.1 Struktura strategického plánu

Struktura strategického plánu vychází z jeho účelu, úkolů a využití. Z počátku je důležité zjistit stav obce, například provedením socio-ekonomické analýzy obce. Ta obsahuje analýzu vývoje obyvatelstva, trhu práce, podmínek bydlení, infrastruktury, životního prostředí, ekonomiky v obci. Důvodem zpracování této analýzy je hledání klíčových faktorů, které mohou být pro obec příležitostí či hrozbou. Strategický plán by neměl vznikat jen jako představa zastupitelstva, ale měli by do procesu tvorby plánu zahrnout i obyvatele obce. Proto by se měly prozkoumat názory a preference obyvatel. Dále by měla být zhotovena SWOT analýza, která vyhodnotí silné a slabé stránky obce a také příležitosti či hrozby pro obec. Také je vhodné definovat strategické směry, priority a cíle, které slouží k rozvoji obce. Strategický plán by měl obsahovat návrh opatření k dosažení stanovených strategických cílů a směrů. V závěru se navrhne katalog projektů potřebných pro dosažení cílů a strategie rozvoje. Tyto projekty se pak stávají hlavním nástrojem pro realizaci strategického plánu (Hrabalová, 2004) a (Wokoun, 2008).

3.3.2 Charakteristické rysy strategického plánu

Podle Šilhánkové (2007) by strategický plán měl splňovat následující kritéria:

- **dlouhodobost** – časový výhled závisí na povaze prostředí, v němž se obec nachází;
- **systematičnost** – strategický plán by měl zahrnovat všechna důležitá odvětví či obory, které mohou mít vliv na budoucí rozvoj daného území;
- **selektivnost** – strategický plán musí určit selektivně jen některé prioritní cíle, na které se chce jednoznačně zaměřit a řešit;
- **provázanost** – jednotlivé kroky je nutné hodnotit z hlediska jejich vnitřní provázanosti;
- **soustavnost** – je nutné, aby se všichni aktéři strategického plánování pravidelně k dokumentu vraceli a prověřovali, doplňovali nebo upravovali jednotlivé vstupní údaje pro modifikaci jednotlivých dílčích cílů;
- **otevřenost** – veřejnosti, jejím podnětům i kritice, vůči novým podnětům ve všech fázích procesu;
- **reálnost** – ve smyslu dosažitelnosti cílů. Reálnost je nutné hodnotit nejen z finančního hlediska, ale i z hlediska ekonomických a sociálních podmínek.

3.3.3 Zdroje pro zpracování strategického plánu

Mezi zdroje používané při zpracování strategického plánu podle Laciny patří (2007):

„a) Závazné předpisy, nařízení a doporučení veřejnoprávních institucí, které jsou v různé míře za regionální rozvoj odpovědné.

b) Odborné metodické příručky k problematice strategického plánování.

c) Materiály vypracované Regionálními rozvojovými agenturami (převážná většina z nich sídlí v krajských městech),

d) Odborná periodika, která se zabývají problematikou regionálního rozvoje a strategického plánování (v České republice např. „Moderní obec“, „Urbanismus a územní rozvoj“).

e) Další dostupná literatura, zvláště sborníky z vědeckých a odborných konferencí.

f) Poznátky a doporučení zahraničních expertů a zahraniční literatura.“¹⁰

3.3.4 Zpracovatelé strategického plánu

Na tvorbě strategického plánu se většinou podílejí (Lacina, 2007):

1) Tým odborníků

Členové týmu získávají potřebné informace od místních odborníků či z dostupných zdrojů (statistická data), protože často nepocházejí z dané oblasti. Nevýhodou v případě, že strategický plán vytváří výlučně tým odborníků je neznalost konkrétního prostředí, což může vést k problémům a také obtížnější komunikace s veřejností a zadavatelem tvorby plánu.

2) Tým konzultantů

Jeho členové jednají v roli poradců u otázek ekonomického rozvoje, ale také jako koordinátoři vypracování plánu. U této možnosti se vytváří Komise pro strategický rozvoj, ve které jsou aktéři regionálního rozvoje. Mezi ně patří reprezentanti územní samosprávy, státní správy a další stakeholdeři. Nevýhodou bývá fakt, že jednotliví aktéři nemusí být objektivními pozorovateli, což vede k tomu, že dávají přednost řešení jednoho problému před druhým.

¹⁰ LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. ISBN 978-80-86754-74-1.

3.3.5 Metody vypracování strategických plánů

Strategický plán je možné posuzovat podle kritéria míry spoluúčasti představitelů obce na vypracování strategie. Podle Šilhánkové (2007) je díky tomuto kritériu možné rozdělit způsoby vypracování strategického plánu na:

1) Expertní metoda

Tato metoda má snahu o co nejobektivnější zobrazení skutečnosti. Metoda zakládá na postupném vypracování strategického dokumentu pomocí skupiny expertů, kteří nejsou závislí na daném prostředí. Experti se na začátek soustředí na podrobné seznámení s danou oblastí. Díky tomu bývá analytická část strategického dokumentu precizně zpracována, někdy však bývá zbytečně obsáhlá. Jako výhoda této metody je zpracovávání dokumentů standardizovaným odborným postupem, při čemž se nevynechávají žádné podstatné informace, které ovlivňují rozvoj území. Nevýhodou expertní metody může být neznalost prostředí experty, a tak například dochází k chybné identifikaci vztahů mezi aktéry místního rozvoje. Dále také bývá problematické zapojení veřejnosti do procesu zpracování strategického dokumentu. Vhodné využití této metody je v rozsáhlých oblastech, kde bývá složitá komunikace mezi jednotlivými aktéry plánování či v oblasti s malým potenciálem expertů.

2) Komunitní metoda

Zaměřuje se na dohodu mezi subjekty strategického plánování a kolektivní řízení procesu. Z komunikace s místními aktéry jsou vytvářeny jednotlivé řešení, priority, opatření a návrhy. V této metodě mají důležitou úlohu konzultanti, kteří řídí diskuzi. Komunitní metoda zakládá na tom, že každé místo má mít skupinu stakeholderů, kteří utváří komunitu. Analytická část strategického dokumentu není tak rozsáhlá jako u expertní metody. Často se analytická část nahrazuje vymezení zásadních problémů a určení strategií k jejich eliminaci. Díky zapojení veřejnosti do příprav strategického plánu bývá dokument srozumitelnější než u expertní metody. Na druhou stranu zapojení veřejnosti je časově náročné. Výhodou komunitní metody je především znalost daného prostředí a vztahů mezi místními aktéry rozvoje. Nevýhodou bývá povrchnost zpracování strategického dokumentu a díky tomu plán nemusí obsahovat některé problémy. Klíčem k úspěchu komunitní metody je uskupení rozsáhlého týmu místních znalců zahrnující představitele státní správy, důležité podnikatele a další stakeholdery.

3) Metoda vnitřních zdrojů

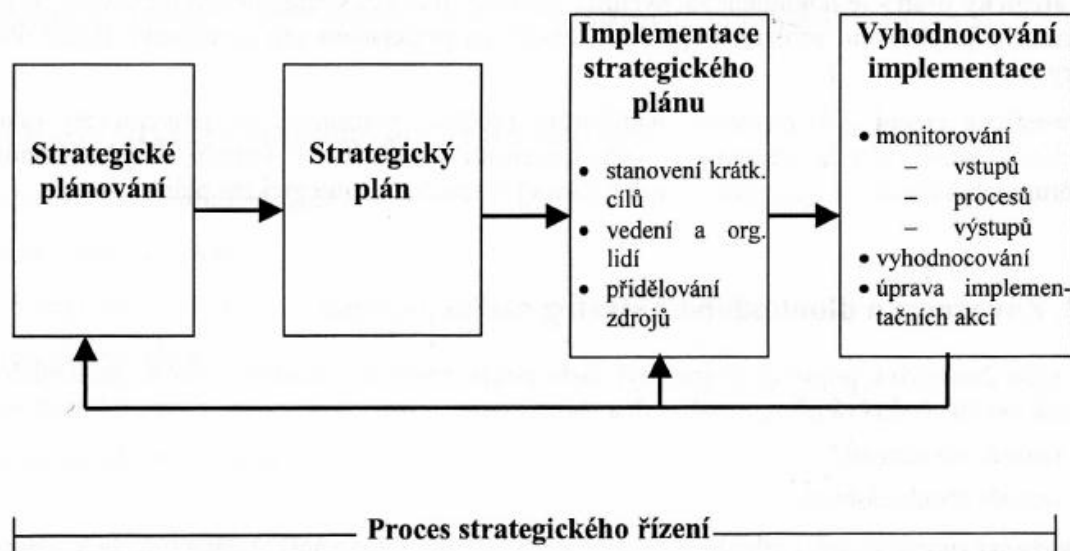
Metoda vnitřních zdrojů je další možností jak zpracovávat strategický plán. Metoda je založená na kompletním zpracování strategického plánu zaměstnanci úřadu obce využívajícími svých znalostí prostředí obce. Negativem může být špatný dojem v očích veřejnosti kvůli možné politické motivaci, která se do zpracování strategického plánu může promítnout.

3.4 Strategické řízení

Strategické řízení je bráno jako postup plnění představ a záměrů stanovených ve strategickém plánu. Jedná se hlavně o zavedení, vyhodnocování či změna činností a akcí, které usilují o splnění cílů, vizí a záměrů definovaných ve strategickém plánu. Po projednání a přijetí strategického plánu se plán stává důležitým podkladem strategického řízení obce (Rektořík, 1999).

Strategické řízení je postaveno na třech základní fázích. Jedná se o fázi strategické analýzy, strategického výběru (návrh dané strategie) a realizace strategie (Thompson, 2010).

Klíčovým nástrojem strategického řízení je strategický plán rozvoje regionu.

Obr. 1 – Proces strategického řízení

Zdroj: Rektořík, J., Šelekovský, J. Strategie rozvoje měst, obcí, regionu a jejich organizací. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1999, s. 8

4 Územní plánování

Jedná se o disciplínu, věnující se plánování a usměrňování rozvoje měst, venkovského osídlení a krajiny. Klade si za cíl směřovat k co nejpríznivějšímu vývoji sídelních struktur, vhodné organizaci území, dosažení udržitelného rozvoje území ze sociálního, hospodářského a environmentálního hlediska. Mezi hlavní cíle územního plánování patří tvorba podmínek k výstavbě a udržitelnému rozvoji území, hospodářskému rozvoji a soudržnosti společenství obyvatel území. Činností územního plánování je chránit a rozvíjet přírodní, kulturní a lidské hodnoty v území s urbanistickým, architektonickým a archeologickým dědictvím. Nástroje územního plánování řeší všechny změny v území, aby bylo dosaženo obecně prospěšného souladu soukromých a veřejných zájmů pro rozvoj území.

Územní plánování je popsáno v Zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Cíl územního plánu je tvorba podmínek pro výstavbu a udržitelný rozvoj území, které jsou založené na rovnoměrném vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, hospodářský rozvoj, soudržnost společenství obyvatel území, který uspokojí potřeby současné generace a zároveň neohrožuje podmínky pro život budoucích generací. Ve veřejném zájmu územní plánování chrání a podporuje rozvoj přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území.¹¹

Obec se musí zabývat následujícími dokumenty:

- schválení územního plánu obce;
- schválení regulační plán obce;
- schválení programu rozvoje územního obvodu obce;
- rozhodnutí o spolupráci obce s jinými obcemi a projednání podoby spolupráce.

¹¹ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

4.1 Politika územního rozvoje České republiky

Politikou územního rozvoje ČR je brána jako nástroj pro územní plánování celého státu, ten se používá především pro usměrňování územního rozvoje na úrovni státu a pro usměrňování územně plánovací činnosti krajů. Dále slouží také jako zdroj podstatných argumentů při prosazování zájmů České republiky v rámci územního rozvoje Evropské unie.¹²

PÚR ČR stanovuje nároky a oblasti, které upřesňují úkoly územního plánování ve státním, přeshraničním a mezinárodním vztahu. Důvod jejího pořizování je snaha o získání nezbytného sjednocení odvětvových koncepcí, územně plánovací dokumentace krajů a také plánů, které ovlivňují rozvoj území ČR nejen na území jednoho kraje. PÚR ČR bere v úvahu potřeby pro udržitelný rozvoj území a územní soudržnost, což vyplívá pro Českou republiku z mezinárodních smluv a dohod, které se vztahují k územnímu rozvoji. PÚR ČR dále určuje oblasti se zvýšenými potřebami pro změny v území, přesahující území jednoho kraje a také stejně významné oblasti se specifickými hodnotami a se specifickými potížemi, koridory a plochami technické a dopravní infrastruktury (Politika územního rozvoje České republiky, 2008).

„Politika územního rozvoje ČR (dále též „PÚR ČR“) je pořizována Ministerstvem pro místní rozvoj v mezích § 5 odst. 5 podle § 31 až 35 a § 186 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu ve znění pozdějších předpisů (dále jen stavební zákon), na základě usnesení vlády ČR č. 561 ze dne 17. 5. 2006, kterým byla schválena Politika územního rozvoje České republiky (dále též PÚR ČR 2006), a na základě úkolu II. 2. písm. a) tohoto usnesení.“ (Politika územního rozvoje České republiky, 2008, s. 12).¹³

¹² Politika územního rozvoje České republiky. MMR [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepce-Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky>

¹³ Politika územního rozvoje České republiky. Brno: Ústav územního rozvoje, 2008. ISBN 978-80-87318-04-1.

Dle Stavebního zákona je Politika územního rozvoje definována jako územně plánovací nástroj na státní úrovni, se závazností pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Pořizovatelem tohoto územně plánovacího nástroje je Ministerstvo pro místní rozvoj. Vláda České republiky má na starost schvalování PÚR ČR s povinností aktualizace dokumentů jednou za čtyři roky.¹⁴

4.2 Subjekty územního plánování

Jedná se o subjekty účastnící se procesu územního plánování. Mezi subjekty územního plánování patří:

- orgány územního plánování;
- dotčené orgány;
- vlastník stavby či pozemku;
- veřejnost.

Orgány územního plánování

Orgány územního plánování řídí veřejné a soukromé plány změn v území, výstavbu a další činnosti, které ovlivňují rozvoj území a specifikují ochranu veřejných zájmů. Orgány územního plánování vykonávají úkoly, které jsou stanovené zákonem. Orgánem územního plánování je ministerstvo pro místní rozvoj, ministerstvo obrany a újezdni úřad, kraj a orgány kraje, obec a orgány obce.¹⁵

4.3 Nástroje územního plánování

Jak Kašparová (2009) uvádí, nástroje používající se v územním plánování, mají úlohu v uplatňování záměrů a úkolů územního plánování v území na úrovni státu, krajů a obcí. Jako hlavní nástroje územního plánování jsou používány územně plánovací podklady, politika územního rozvoje, územně plánovací dokumentace a územní rozhodnutí.

¹⁴ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

¹⁵ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Územně plánovací podklady a územně plánovací dokumentace

Územní plánování v ČR upravuje od 1. 1. 2007 zákon o územním plánování a stavebním řádu č.183/2006 Sb., v platném znění.

4.3.1 Územně plánovací podklady

Územně plánovací podklady jsou jedním z nástrojů územního plánování. Územně plánovací podklady slouží jako informační systém pro veřejnou správu v sekci územního plánování. ÚPP zahrnují informace o stavu území, limitech využití území a dalších faktorech, které ovlivňují možnosti využití území.

Mezi územně plánovací podklady se řadí:

- územně analytické podklady;
 - územně analytické podklady kraje;
 - územně analytické podklady obcí s rozšířenou působností;
- územní studie pro vymezené území kraje nebo obce.¹⁶

Územně analytické podklady (ÚAP)

Podle Kašparové (2009) ÚAP představují podklady, zjišťující a vyhodnocující stav a vývoj území, které se pořizují ze zákona pro celé území ČR a jsou průběžně aktualizovány každé dva roky. ÚAP jsou pořizovány pro území kraje a pro území úřadů obcí s rozšířenou působností (SO ORP). Jedná se o povinné podklady, které pořizují pořizovatelé (krajský úřad a úřad obce s rozšířenou působností) a fungují jako podklad k pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace a pro rozhodování v území.

Územně analytické podklady kraje (ÚAP kraje)

Krajský úřad pořizuje ÚAP v přenesené působnosti pro celé území kraje. ÚAP slouží v tomto případě jako podklad pro pořízení zásad územního rozvoje. Zastupitelstvo kraje projednává ÚAP, které jsou poté zveřejňovány na webových stránkách kraje.

¹⁶ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Územně analytické podklady obcí s rozšířenou působností (ÚAP SO ORP)

ÚAP jsou pořizovány obcí s rozšířenou působností v přenesené působnosti pro správní území (SO ORP). ÚAP jsou projednávány s obcemi ve správním území ORP, nejsou schvalovány. Jsou zveřejňovány na webových stránkách obcí SO ORP. ÚAP SO ORP jsou podkladem pro zadání a odůvodnění územního plánu obce.

Územní studie pro vymezené území kraje nebo obce

Územní studie se pořizuje a zpracovává pro vybraná území, při čemž podmínka jejího zpracování je uložena v ZÚR nebo v ÚP. Pořizovatelem studie je v přenesené působnosti kraj či obec. Zákon nestanovuje proces pořizování studie. Územní studie ověřuje možnosti a podmínky změn v území. Jedná se o územně plánovací podklad, upřesňující cíle, možnosti rozvoje a doporučuje nejvýhodnější využití konkrétního území. Pomocí územní studie je možné definovat například lokalizace stavebních parcel, čistírny odpadních vod, dopravní dispozice konkrétní oblasti, pro kterou se studie zpracovává. Územní studie není pořizována pro celé správní území či území kraje jako tomu je u územně analytických podkladů. Je pořizována jen v požadovaném rozsahu. Pořizovatel bude pořizovat ÚS na základě vlastního či jiného podnětu, nebo pokud to je dáno územně plánovací dokumentací. Na začátku pořizovacího procesu má pořizovatel povinnost určit cíle, účel, obsah a rozsah ÚS. Studie může být vložena do evidence územně plánovací činnosti v případě, že byla schválena jako podklad pro ÚPD. To má na starost pořizovatel, který předloží návrh na vklad do evidence krajskému úřadu. Vytvořená územní studie je v úschově u pořizovatele, který jí poté poskytuje subjektům, kteří požádali o její vytvoření a také obci či stavebnímu úřadu.¹⁷

¹⁷ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

4.3.2 Územně plánovací dokumentace

Stanovení obsahu a funkcí územně plánovací dokumentace je dáno stavebním zákonem a příslušnou vyhláškou. Územně plánovací dokumentace se skládá ze zásad územního rozvoje, územního plánu, regulačního plánu.¹⁸

Zásady územního rozvoje

Zásady územního rozvoje jsou nástrojem územně plánovací činnosti kraje a jsou pořizovány a zpracovávány pro celé území kraje. Krajský úřad má povinnost pořídit zásady územního rozvoje. ZÚR jsou základním koncepčním dokumentem pro rozvoj kraje a také implementačním nástrojem politik a programů státu či kraje. Jsou jedním z nástrojů stability a udržitelného rozvoje kraje. Zásady územního rozvoje upřesňují PÚR, určují uspořádání a limity území kraje, vymezují významné rozvojové plochy, hlavní koridory dopravy a technické infrastruktury, územní systémy ekologické stability a další území speciálních zájmů. ZÚR jsou tzv. nadřazenou, navazující územně plánovací dokumentací. Po schválení zásad územního rozvoje je tato dokumentace povinná pro pořízení a odsouhlasení územních plánů obcí a regulačních plánů obcí a krajů. Pokud se územní plán liší od ZÚR, musí obec zajistit shodnost územního plánu obce s ZÚR. Jsou závazné pro vytváření a vydávání územních a regulačních plánů a územní řízení. ZÚR v nadmístních souvislostech upřesňují a pomáhají rozvíjet úkoly a cíle územního plánování podle politiky územního rozvoje. ZÚR vymezují primární nároky na účelnou a hospodárnou organizaci území kraje, stanovují plochy či koridory nadmístního významu, především pro veřejně prospěšné stavby a stanovují požadavky na jejich využití. Krajský úřad pořizuje návrh zásad územního rozvoje, který pak předkládá zastupitelstvu kraje. Nejpozději do dvou let od uvedení ZÚR v platnost předloží krajský úřad zprávu o uplatňování ZÚR v předešlém období. Na základě této zprávy se uskutečňuje jejich aktualizace nebo se zpracovává nový návrh (Žižka, 2013).

¹⁸ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Územní plán

Jáč (2010) uvádí, že územní plán je základním koncepčním dokumentem pro rozvoj obce a také slouží jako implementační nástroj politik a programů obce. Územní plán je pořizován a vydáván pro celé území obce nebo pro stanovenou část území hlavního města Prahy. Jeho pořízení je upraveno stavebním zákonem. Tvorba územního plánu je velmi náročná a dlouhodobá akce, ve které je nutné projednat mnoho kroků ve stanovených termínech. Územní plán je závazný při pořizování a vydávání regulačního plánu a pro územní řízení. Územní plán určuje základní pojetí, jak se bude rozvíjet území obce, ochranu hodnot území, plošné a prostorové uspořádání, uspořádání krajiny a pojetí veřejné infrastruktury, zastavěné území a zastavitelné plochy a plochy pro veřejně prospěšné stavby.

Pořizovatelem územního plánu je obec s rozšířenou působností. Rozhodnutí, zda obec bude pořizovat územní plán má na starost zastupitelstvo obce, které se tak rozhoduje na základě návrhu či z vlastního podnětu. Podání návrhu na vytvoření územního plánu musí mít tyto náležitosti: údaje navrhovatele, včetně vlastnických práv, údaje o navrhované změně, údaje o současném využití ploch, důvody pro pořízení územního plánu nebo jeho změny, návrh úhrady nákladů. Návrh se podává u obce, pro kterou se má plán pořizovat. Subjektem, který může podat návrh na vytvoření územního plánu, může být orgán veřejné správy občan obce či fyzická a právnická osoba disponující vlastnickými právy ke stavbě či pozemku na území obce. Zastupitelstvo obce řeší pořizování územního plánu a také vydává vytvořený územní plán jako opatření obecné povahy. Od vydání územního plánu se každé čtyři roky vytváří zpráva o uplatňování územního plánu v předešlém období. Zastupitelstvo tak díky zprávě o uplatňování územního plánu má možnost rozhodnout o změnách v územním plánu či vytvoření nového plánu. Změny územního plánu mohou být provedeny pouze zopakováním celého procesu, což je časově a finančně náročná záležitost. Územní plán definuje základní urbanistickou koncepci, koncepci krajiny, koncepci veřejné infrastruktury a zásady rozvoje obce, vycházející z předpokladů udržitelného rozvoje obce. Územní plán určuje kvalitativní a kvantitativní kritéria pro rozvoj území jako jsou například limity rozvoje území, podmínky, za kterých lze obec stavebně rozvíjet apod. V průběhu zpracování územního plánu projektant ve spolupráci s pořizovatelem a pověřeným zastupitelem zhodnotí a zpracovává záměry jednotlivých

subjektů uplatňované během pořizování územního plánu, jako jsou například rozvojové záměry. V závěru by měl územní plán plnit funkci nabídky a poptávky zastavitelného území. Existence územního plánu je nutnou podmínkou pro vydání územního rozhodnutí, územního souhlasu a k úpravě vztahů v daném území.¹⁹

Regulační plán

Regulační plán je územně plánovací dokumentace, pořizována pro pozemky na území obce či kraje. Důkladně definuje podmínky pro využití pozemků, prostorové uspořádání a umístění staveb, tvorbu přijatelné úrovně životního prostředí, stanovuje veřejně prospěšné stavby. Regulační plán také definuje veřejně prospěšné stavby. Regulační plán je závazný a v dané ploše nahrazuje územní rozhodnutí. Regulační plán řeší využití jednotlivých pozemků a definuje regulační prvky plošného a prostorového uspořádání. Obsah regulačního plánu určuje vyhláška MMR č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Zákon definuje odlišné postupy při pořizování regulačního plánu z podnětu nebo na žádost. Regulační plán je vydáván na podnět zastupitelstva kraje, obce či na žádost fyzických či právnických osob, v případě, že dané pozemky jsou vymezeny v zásadách územního rozvoje či v územním plánu. Schválení podnětu k pořízení regulačního plánu má na starost konkrétní zastupitelstvo. Pořizovatel (obec či kraj) zajišťuje zpracování návrhu regulačního plánu. Regulační plán je zpracováván pro část území obce, ve výjimečných případech může být vytvořen pro celou obec. Zpracovává se s jasně vymezenými územně technickými a urbanistickými podmínkami, tzn. pro jednoznačně vymezenou lokalitu. Regulační plán je zpracováván pro území, která jsou vymezená územními plány obcí, především pro významná rozvojová území. Regulačním plánem může obec účinně koordinovat především investiční politiku budování veřejné infrastruktury obcí. Pořizuje se v přenesené působnosti a vyhlašuje ho zastupitelstvo obce v samostatné působnosti opatřením obecné povahy.²⁰

¹⁹ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

²⁰ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Územní rozhodnutí

Územní rozhodnutí je jedním z nástrojů územního plánování, jedná se o správní rozhodnutí vydané v územním řízení. Územní rozhodování řeší umísťování staveb, změny ve využití území a ochranu některých klíčových zájmů v území právně závazným způsobem.

V současnosti stavební zákon stanovuje územní rozhodnutí jako rozhodnutí o:

- a) umístění stavby nebo zařízení;
- b) změně využití území;
- c) stavby a o změně vlivu stavby na využití území;
- d) dělení nebo scelování pozemků;
- e) ochranném pásmu.²¹

Zákon definuje jaké stavby a činnosti nebudou potřebovat územní rozhodnutí, podmínky možnosti spojení územního a stavebního řízení, pro jaké území nevydávat územní rozhodnutí apod. Platnost územního rozhodnutí je dva roky od nabytí právní moci, platnost však může být zkrácena, pokud žadatel upustí od záměru. Výjimkou je pouze územní rozhodnutí o ochranném pásmu, které má jinou dobu platnosti. Na žádost žadatele je možné platnost prodloužit. Stavební úřad určí v územním rozhodnutí území pro konkrétní účel a definuje podmínky k ochraně veřejných zájmů. Tím zajistí soulad se záměry a cíly územního plánování a také architektonické a urbanistické hodnoty v daném území, časovou a věcnou souhru jednotlivých staveb a dalších opatření v území, předpoklady k ochraně životního prostředí a zdraví.²²

²¹ Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

²² Územní rozhodnutí. In: *Business.center.cz* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1710-uzemni-rozhodnuti.aspx>

5 Základní charakteristika území správního obvodu

Tato kapitola se zabývá charakteristikou daného správního obvodu. Bude zde popsána socio-demografická, ekonomická a dopravní situace ORP. Dále podkapitoly obsahují informace o strategickém a územním plánování jednotlivých obcí ORP a také spolupráci obcí.

5.1 Vymezení správního obvodu obce s rozšířenou působností

Správní obvod obce s rozšířenou působností Jablonec nad Nisou je situován ve středu Libereckého kraje. SO ORP Jablonec nad Nisou sousedí s těmito správními obvody:

- na severu SO Frýdlant;
- na jihu SO Turnov;
- na západě SO Liberec;
- na východě SO Tanvald a SO Železný Brod.²³

²³ Charakteristika správního obvodu obce s rozšířenou působností JABLONEC NAD NISOU. ČSÚ v Liberci [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_spravniho_obvodu_jb

Tab. 1 – Přehled správního území

Obec	Katastrální území
Bedřichov	Bedřichov u Jablonce nad Nisou
Dalešice	Dalešice u Jablonce nad Nisou
Jablonec nad Nisou	Jablonec nad Nisou
	Jablonecké Paseky
	Kokonín
	Lukášov
	Mšeno nad Nisou
	Proseč nad Nisou
	Rýnovice
	Vrkoslavice
Janov nad Nisou	Hraničná nad Nisou
	Janov nad Nisou
	Loučná nad Nisou
Josefův Důl	Antonínov
	Dolní Maxov
	Josefův Důl u Jablonce nad Nisou
	Karlov u Josefova Dolu
Lučany nad Nisou	Horní Maxov
	Jindřichov nad Nisou
	Lučany nad Nisou
Maršovice	Maršovice u Jablonce nad Nisou
Nová Ves nad Nisou	Nová Ves nad Nisou
Pulečný	Pulečný
Rádlo	Rádlo
Rychnov u Jablonce nad Nisou	Pelíkovice
	Rychnov u Jablonce nad Nisou

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ

Správní obvod se geograficky nachází ve velmi členitém území. Na severu zahrnuje podstatnou část Jizerských hor, střední část tvoří Jablonecká kotlina a východní část tvoří Černostudniční hřeben, který dále na východ přechází v Krkonoše. Vodní plocha je zastoupen vodní nádrží Bedřichov, Josefův Důl a přehradou Mšeno. Vodní plocha zastupuje přibližně 2,2 % z rozlohy území. Zemědělská půda přesahuje podíl 29 % z celkové rozlohy obvodu.

Do nezemědělské půdy patří hlavně lesní pozemky rozprostřené po 55 % území správního obvodu. SO ORP Jablonec nad Nisou je součástí turistické oblasti Jizerské hory. Tato oblast spadá do Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory, kde se nachází řada maloplošných chráněných území. Přírodní podmínky správního obvodu pomáhají této oblasti k rozvoji cestovního ruchu.²⁵

Širší vztahy SO ORP Jablonec nad Nisou

Z hlediska sídelní struktury je na území ORP Jablonec nad Nisou dle Zásad územního rozvoje Libereckého kraje jedno centrum regionálního významu (Jablonec nad Nisou) a dvě centra subregionálního významu (Rychnov u Jablonce nad Nisou a Josefův Důl). Dále jsou zde identifikovány centra či obce s významným vlivem ostatních uživatelů a jednodenních návštěvníků území, kterými jsou Jablonec nad Nisou, Josefův Důl, Bedřichov, Janov nad Nisou a Nová Ves nad Nisou, což souvisí s rekreačním potenciálem severní části ORP. Dále v ZÚR Libereckého kraje jsou ostatní obce určeny jako centra či obce bez významného vlivu ostatních uživatelů a jednodenních návštěvníků území.²⁶

5.2 Socio-demografická charakteristika ORP

Správní obvod Jablonec nad Nisou má 11 obcí, čímž se řadí mezi nejmenší SO ORP v Libereckém kraji co se týče počtu členských obcí. Největším správním obvodem v Libereckém kraji v počtu obcí je SO ORP Česká Lípa. SO ORP Jablonec nad Nisou má v rámci Libereckého kraje nejvyšší hustotu obyvatel. V tabulce č. 2 je možné vidět, že ke konci roku 2014 byla hustota zalidnění v SO ORP Jablonec nad Nisou 389 osob na km². Oproti tomu je hustota obyvatel v Libereckém kraji 138,7 osob na km² a pro srovnání má Česká republika hustotu 133,6 obyvatel na km².²⁷

²⁵ *Rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod ORP Jablonec nad Nisou: Aktualizace ÚAP SO ORP Jablonec nad Nisou 2014* [online]. Oddělení územního plánování - Magistrát města Jablonec nad Nisou [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.mestojablonec.cz/filemanager/files/file.php?file=13490>

²⁶ Charakteristika správního obvodu obce s rozšířenou působností JABLONEC NAD NISOU. ČSÚ v Liberci [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_spravniho_obvodu_jb

²⁷ Obce s rozšířenou působností - ORP - Liberecký kraj. RISY.cz [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/liberecky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/obce-s-rozsir-pusobnosti/>

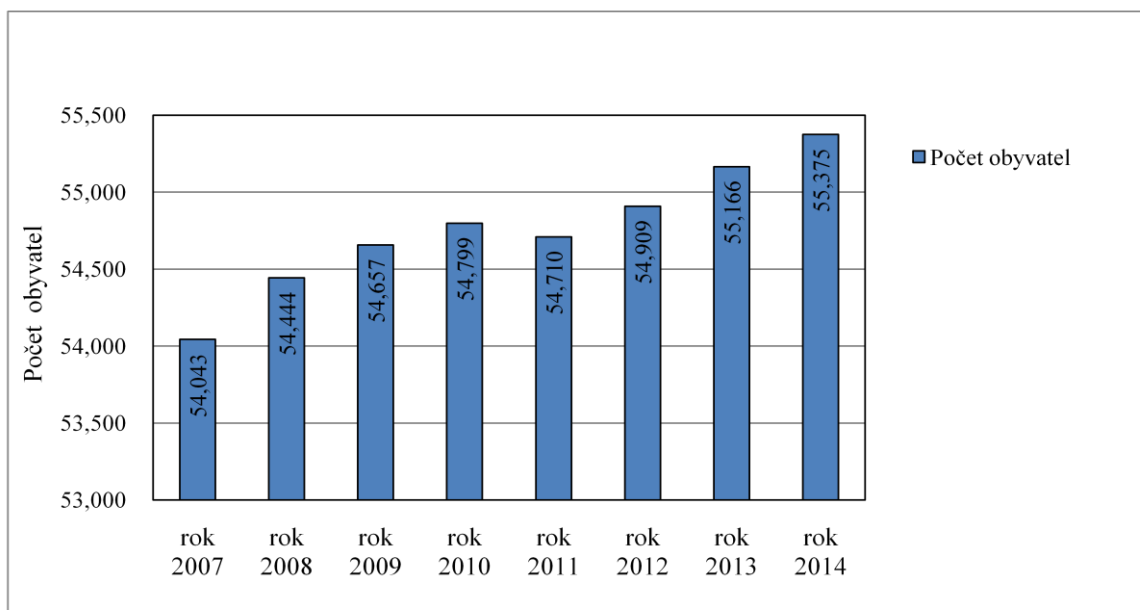
Tab. 2 – Základní charakteristika obcí v SO ORP Jablonec nad Nisou

Název obce	Počet obyvatel k 31.12.2014 celkem	Rozloha (km ²)	Hustota zalidnění (obyv./km ²)
Bedřichov	332	24,3	11,1
Dalešice	186	2,4	57,5
Jablonec n. N.	45 594	31,4	1434,7
Janov nad Nisou	1 389	14,7	86,7
Josefův Důl	887	22,0	39,7
Lučany nad Nisou	1 743	13,1	134,9
Maršovice	553	1,8	25,7
Nová Ves n. Nisou	769	4,7	138,0
Pulečný	405	6,0	54,7
Rádlo	807	9,6	68,3
Rychnov u J. n. N.	2 710	12,3	199,0
SO ORP Jablonec nad Nisou	55 375	142,3	389,1

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2014

Demografický vývoj obyvatel v území SO ORP

SO ORP Jablonec nad Nisou je 3. největším správním obvodem Libereckého kraje z hlediska počtu obyvatel. Počet obyvatel mezi roky 2007 - 2014 znázorňuje obrázek č. 3, kdy ke konci roku 2014 bylo v SO ORP Jablonec nad Nisou 55 375 obyvatel. Podle údajů Českého statistického úřadu k 31. 12. 2014 dosáhl počet obyvatel SO ORP Jablonec nad Nisou 55 375 osob, což odpovídá přibližně 12,6 % populace Libereckého kraje.

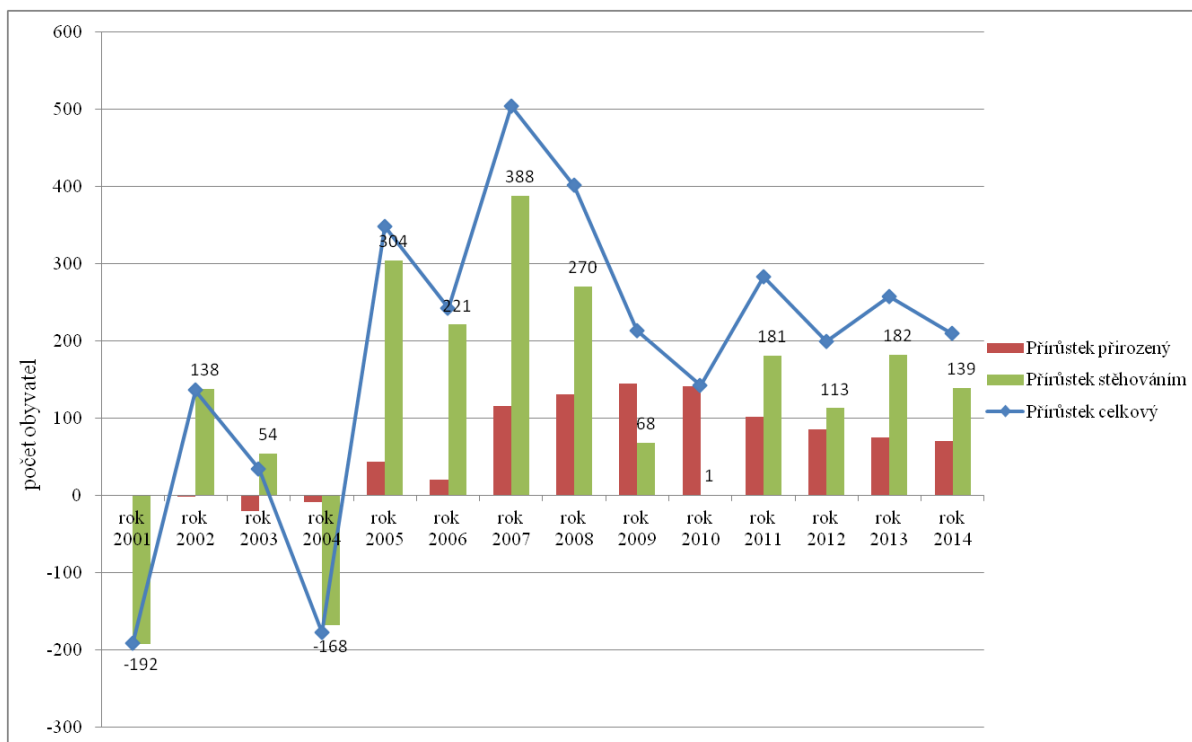

Obr. 3 – Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Jablonec nad Nisou v letech 2007–2014

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ

Během tohoto období došlo k nárůstu obyvatel o 1332 obyvatel (přibližně o 1 %). Se zvýšením počtu obyvatel došlo ve sledovaném období i k nárůstu hustoty zalidnění. Největší podíl na tomto počtu obyvatel má město Jablonec nad Nisou, ve kterém žilo k 31. 12. 2014 45 594 obyvatel, což odpovídá zhruba 82,3 % celkového obyvatelstva v daném správním obvodu. Mezi roky 2007–2014 se počet obyvatel zvýšil ve většině obcí správního obvodu. Pouze v obci Josefův důl došlo k úbytku obyvatel přibližně o 9 %, což činilo 87 obyvatel. K nejvyššímu zvýšení počtu obyvatel došlo v tomto období v obci Dalešice o 26 %.

U tohoto správního obvodu se na věkovém složení obyvatelstva výrazně podílejí tři silné generace. Největší skupinu v současnosti zastupují lidé, kteří se narodili v polovině sedmdesátých let a jsou v tuto chvíli ve věku, kdy mají největší ekonomickou aktivitu. Další vlivnou skupinou se zdá být skupina mužů a žen narozených na konci či po skončení druhé světové války. Poválečné dosidlování území je jedním z podstatných faktorů, které ovlivňují věkovou strukturu SO ORP Jablonec nad Nisou. Mnoho těchto dětí se narodilo právě lidem dosidlujícím dané území po druhé světové válce. V současnosti je těmto lidem je dnes okolo 65 let a svým počtem významně ovlivňují velikost skupiny osob ve věku 65 a více let. Očekává se tedy, že nastane rychlejší zvyšování podílu obyvatel v nejstarší věkové skupině i v příštích letech.

Obr. 4 – Přírůstek obyvatel ORP v letech 2001–2014

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ

Obrázek č. 3 zachycuje přírůstek obyvatel v letech 2001–2014. Celkový přírůstek obyvatel byl záporný pouze v letech 2001 a 2004. V následujících letech dosahoval kladných hodnot, až do roku 2007, kdy dosáhl svého maxima a poté postupně klesal, ale zůstal v kladných hodnotách. Dle stávajícího vývoje lze předpokládat, že se v příštích letech bude celkový přírůstek pohybovat opět okolo 200 až 300 obyvatel. Z dlouhodobého hlediska u přirozeného přírůstu počet živě narozených převyšuje počet zemřelých. Záporný přirozený přírůstek nastal pouze v období let 2002–2004. Záporný přírůstek stěhováním byl zaznamenán pouze v letech 2001 a 2004.

Tab. 3 – Věková struktura obyvatel obcí správního obvodu

	Počet obyvatel			Počet obyvatel	Průměrný věk
	věková skupina			celkem	celkem
	0–14	15–64	65 a více		
Bedřichov	63	234	35	332	37,8
Dalešice	35	128	23	186	39
Rychnov u Jablonce nad Nisou	535	1 824	351	2 710	38,2
Rádlo	154	528	125	807	39,1
Jablonec nad Nisou	7 076	30 132	8 386	45 594	41,7
Pulečný	75	285	45	405	37,8
Nová Ves nad Nisou	128	536	105	769	40
Maršovice	87	377	89	553	41,1
Lučany nad Nisou	253	1 213	277	1 743	41,2
Josefův Důl	117	565	205	887	45
Janov nad Nisou	223	926	240	1 389	40,9
SO ORP Jablonec nad Nisou	8 746	36 748	9 881	55 375	41,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2014

V obcích správního obvodu je věková struktura obyvatel srovnatelná s celostátním průměrem. Průměrný věk obyvatel v tomto správním obvodu je 41,5 let, zatímco celkově v Libereckém kraji je 41,4 let. Obec Josefův Důl má průměrný věk 45 let, čímž se jedná o nejvyšší průměrný věk ve správním obvodu. Ve správním obvodu je celkově v menších obcích nižší věkový průměr.

Tabulka č. 4 zobrazuje obyvatelstvo podle nejvyššího dosaženého vzdělání aktuální ke sčítání lidu v roce 2011 v porovnání ORP s Libereckým krajem a Českou republikou. Z tabulky je patrné, že ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou převažuje lidí se středoškolským vzděláním bez maturity a druhou nejpočetnější skupinou jsou obyvatelé se středním vzděláním s maturitou. Tyto dvě skupiny jsou nejpočetnější i v Libereckém kraji a České republice.

Tab. 4 – Obyvatelstvo dle nejvyššího dosaženého vzdělání v k 31. 12. 2014

	Počet obyvatel s obvyklým pobytem											
	obyvatelstvo ve věku 15+	nejvyšší ukončené vzdělání										
		bez vzdělání	základní včetně neukončeného	střední včetně vyučení bez maturity	úplné střední vzdělání s maturitou	vyšší odborné vzdělání	nástavbové vzdělání	vysokoškolské vzdělání včetně vědecké výchovy	bakalářské vzdělání	magisterské vzdělání	doktorské vzdělání	nejištěno
Bedřichov	247	-	31	57	96	5	5	35	4	29	2	18
Dalešice	140	-	22	63	32	1	4	16	4	12	-	2
Jablonec nad Nisou	38 240	212	6 576	12 454	10 960	467	1 060	4 252	640	3 513	99	2 259
Janov nad Nisou	1 154	4	242	421	259	13	23	122	13	107	2	70
Josefův Důl	789	5	202	313	149	4	18	47	7	40	-	51
Lučany nad Nisou	1 474	50	296	535	374	15	30	107	17	86	4	67
Maršovice	440	2	66	144	136	4	6	64	13	51	-	18
Nová Ves nad Nisou	623	3	115	232	159	7	14	51	6	43	2	42
Rádlo	584	1	83	214	164	8	14	69	12	53	4	31
Pulečný	300	2	59	113	80	1	6	31	7	23	1	8
Rychnov u Jablonce nad Nisou	2 094	14	331	770	585	35	63	204	43	156	5	92
SO ORP Jablonec nad Nisou	46 085	293	8 023	15 316	12 994	560	1 243	4 998	766	4 113	119	2 658
Liberecký kraj	367 842	2 015	68 502	132 115	95 674	4 158	9 893	35 465	5 805	28 573	1 087	20 020
Česká republika	8 947 632	42 384	1 571 602	2 952 112	2 425 064	117 111	247 937	1 114 731	179 355	881 592	53 784	476 691

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2014

5.3 Ekonomická situace území ORP

V této podkapitole budou rozebrány fakta týkající se ekonomické situace na území řešeného správního obvodu. Bude zde zobrazena ekonomická aktivita obyvatel území, charakteristika nezaměstnanosti, dojíždění do škol a zaměstnání a charakteristika trhu práce správního území. Veškerá data jsou čerpána z webové databáze Českého statistického úřadu.

Úroveň ekonomické aktivity obyvatelstva se odvíjí od počtu lidí, kteří jsou v ekonomicky aktivním věku, věkové struktury obyvatel, počtu žen v produktivním věku a také na množství lidí, kteří se připravují na budoucí povolání. Mezi další faktor patří věkové složení lidí v postproduktivním věku s jejich ekonomickou aktivitou.

Dle výsledků sčítání lidu v roce 2011, které zobrazuje tabulka č. 5, tvoří ekonomicky aktivní část obyvatelstva zhruba polovina (47,9 %) obyvatel SO ORP Jablonec nad Nisou. Ekonomicky neaktivních obyvatel je v tomto správním obvodu 46 %. Šest procent obyvatel nevedlo informace o jejich ekonomické aktivitě.

Tab. 5 – Ekonomická aktivita obyvatel území SO ORP k 26. 3. 2011

			Celkem	muži	ženy
Ekonomicky aktivní celkem			25 871	13 897	11 974
v tom	zaměstnaní		23 279	12 575	10 704
	z toho podle postavení v zaměstnání	zaměstnanci	17 280	8 725	8 555
		zaměstnavatelé	906	677	229
		pracující na vlastní účet	3 490	2 426	1 064
	ze zaměstnaných	pracující důchodci	1 468	712	756
		ženy na mateřské dovolené	526	-	526
	nezaměstnaní		2 592	1 322	1 270
Ekonomicky neaktivní celkem			24 849	10 510	14 339
z toho	nepracující důchodci		11 932	4 495	7 437
	žáci, studenti, učni		7 377	3 670	3 707
Osoby s nezjištěnou ekonomickou aktivitou			3 241	1 850	1 391

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2011

Podle výsledků sčítání lidu v roce 2011 zobrazených v tabulce č. 5 bylo ekonomicky aktivních 25 871 obyvatel, z toho téměř 90% zaměstnaných a zbylých 10 % nezaměstnaných. Během sčítání lidu z roku 2011 tvořil počet nezaměstnaných ve správním obvodu 4,7 % obyvatel. Jednalo se o 2 592 nezaměstnaných, z toho 51,0 % tvořili muži. Z celkového počtu ekonomicky aktivních mužů bylo nezaměstnaných 9,5 % a ze stejného počtu osob ženského pohlaví 10,6 % žen. Mezi ekonomicky neaktivní část obyvatelstva lze zařadit zejména děti, studenty a důchodce. Důchodci podle výsledků sčítání tvořili 48,0 % z této skupiny ekonomicky neaktivních obyvatel. Dále studenti tvořili 29,7 % a zbývající část připadla na osoby s vlastním zdrojem obživy a osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby. Poměrně nejvíc nezaměstnaných je na začátku ekonomicky aktivního období života. Důvodem této situace je především nesnadné uplatnění absolventů na trhu práce. Dále se počet nezaměstnaných zvyšuje na konci ekonomicky aktivního období života. Právě věk se řadí mezi významné rizikové faktory z pohledu nezaměstnanosti.

Při sčítání v roce 2011 z pohledu postavení v zaměstnání mezi zaměstnanými SO ORP Jablonec nad Nisou měli zaměstnanci s placenými zaměstnaneckými místy podíl 74, 2 %. Osoby samostatně výdělečně činné nezaměstnávající v rámci svého podnikání žádné další zaměstnance tvořily 15 %. OSVČ zaměstnávající jednu či více osob zaměstnávalo přibližně 3,9 %.

Tab. 6 – Charakteristika nezaměstnanosti v území SO ORP Jablonec nad Nisou

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Uchazeči o zaměstnání	1 335	1 713	2 856	2 701	2 356	.	2 844	2 481
z toho (%):								
dosažitelní	85,6	88,9	97,4	94,5	92,6	.	95,1	93,8
občané se zdravotním postižením	17,1	16,5	12,2	13,3	14,5	.	11,3	12,0
absolventi škol	5,3	5,1	4,9	4,6	5,6	.	4,2	4,2
osoby s délkou evidence nad 12 měsíců	28,1	15,9	17,6	28,8	32,3	.	39,8	39,2
Volná pracovní místa	465	325	120	110	275	.	237	346
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo	2,9	5,3	23,8	24,6	8,6	.	12,0	7,2
Míra nezaměstnanosti (%)	4,13	5,50	10,04	9,22	7,88	.	7,24	6,28

Zdroj: MPSV

Tabulka č. 6 charakterizuje nezaměstnanost na území SO ORP Jablonec nad Nisou. Údaje o nezaměstnanosti slouží jako důležitý ukazatel, který zobrazuje ekonomický vývoj na regionální úrovni. V souvislosti se světovou ekonomickou krizí vystřídal pokles míry nezaměstnanosti v roce 2007 a 2008 její prudký nárůst. Ekonomická krize postihla především automobilový průmysl, který je v Libereckém kraji řádně zastoupen. Ke konci roku 2009 dosáhla úrovně 10,0 % a do konce roku 2014 míra nezaměstnanosti v tomto správním obvodu poklesla na 6,28 %. Úroveň nezaměstnanosti je v tomto správním obvodu spolu s SO ORP Železný Brod a Turnov jednou z nejnižších v Libereckém kraji. Z důvodu přechodu Ministerstva práce a sociálních věcí na nové programové vybavení nejsou k dispozici údaje za rok 2012.

Tab. 7 – Charakteristika dojíždění do škol a zaměstnání v SO ORP Jablonec nad Nisou

Vyjíždějící do škol a zaměstnání			Celkem
Vyjíždějící celkem			12 551
v tom	vyjíždějící do zaměstnání		8 961
	v tom	v rámci obce	4 364
		do jiné obce okresu	1 443
		do jiného okresu kraje	2 293
		do jiného kraje	717
		do zahraničí	144
	vyjíždějící do škol		3 590
	v tom	v rámci obce	1 581
		mimo obec	2 009

Zdroj: vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ, 2011

Nejčastější způsob mobility obyvatel je brána vyjížd'ka do zaměstnání a škol, tu zobrazuje tabulka č. 7. Nabídka volných pracovních pozic a vzdělávacích institucí s jejich dostupností co se týče dopravy má zásadní vliv na danou úroveň vyjížd'ky do zaměstnání a škol. S nárůstem velikosti obce míra vyjížd'ka do zaměstnání a škol klesá. Díky vyjížd'ce do škol a práce dochází ke každodennímu navyšování počtu obyvatel měst o studující a pracující z okolních obcí. Funkční propojení území SO ORP Jablonec nad Nisou se Smržovkou, Tanvaldem a především Libercem ovlivňuje hodnocení vyjížd'ky. Zde má důležitou úlohu dobrá dopravní dostupnost daných měst. Podle sčítání lidu z roku 2011 vyjíždělo z SO ORP Jablonec nad Nisou do škol a zaměstnání celkem 12 551 obyvatel,

z čehož zhruba 72 % vyjíždí do zaměstnání a 28 % do škol. V Libereckém kraji má vyšší počet obyvatel vyjíždějících za prací a do škol už jen správní obvod Liberec, ze kterého vyjíždí za prací a do škol 34 065 obyvatel a správní obvod Česká Lípa s 17 754 vyjíždějících obyvatel.

Tab. 8 – Charakteristika trhu práce v území SO ORP

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ekonomické subjekty celkem (podle Registru ek. subjektů)	14 556	14 874	15 030	15 121	15 273	15 352	14 818	14 794
fyzické osoby	11 981	12 093	12 076	12 058	12 156	12 181	12 069	11 997
z toho zemědělstí podnikatelé ⁴⁾	296	293	67	66	67	69	70	69
právnícké osoby	2 575	2 781	2 954	3 063	3 117	3 171	2 749	2 797
z toho obchodní společnosti	1 347	1 408	1 435	1 444	1 476	1 496	1 497	1 530
Podíl ekonomických subjektů podle vybraných odvětví ek. činnosti (%)								
zemědělství, lesnictví a rybářství	2,8	2,8	1,6	1,7	1,7	1,9	1,9	2,0
průmysl celkem	18,1	17,7	17,3	17,3	17,0	16,8	16,4	16,4
stavebnictví	13,3	13,2	13,6	13,8	13,7	13,6	13,1	12,9
obchod, ubytování, stravování a pohostinství	30,9	30,5	29,9	29,7	29,5	29,6	27,2	27,2
Počet subjektů podle počtu zaměstnanců								
bez zaměstnanců	4 213	4 832	4 979	5 021	5 047	4 857	4 757	4 776
1–9 zaměstnanci (mikropodniky)	1 230	1 244	1 196	1 147	1 117	1 106	1 058	1 047
10–49 zaměstnanci (malé podniky)	245	233	234	224	216	210	204	197
50–249 zaměstnanci (střední podniky)	67	65	58	57	61	50	49	50
250 a více zaměstnanci (velké podniky)	14	12	10	9	11	11	11	11
nezjištěno	8 787	8 488	8 553	8 663	8 821	9 118	8 739	8 713

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č. 8 se zabývá charakteristikou trhu práce na území správního obvodu. V roce 2014 počet ekonomických subjektů se sídlem na území SO ORP Jablonec nad Nisou zapsaných v Registru ekonomických subjektů dosáhl téměř 15 tisíc. V posledních letech má počet těchto ekonomických subjektů klesající tendenci. Mezi ekonomickými subjekty převládají z hlediska právní formy fyzické osoby, kterých bylo v SO ORP Jablonec nad Nisou za rok 2014 zapsáno 11 997 subjektů, to představuje 81 %. Naopak právnických osob

bylo k datu 31. 12. 2014 zapsáno 2 797 subjektů, což tvoří přibližně 19 %. U právnických osob představují obchodní společnosti největší podíl. Jedná se přibližně o 54,7 % právnických osob. Ke konci roku 2014 mělo padesát a více zaměstnanců jen 61 ekonomických subjektů, kteří jsou zapsáni v Registru ekonomických subjektů sídlících v SO ORP Jablonec nad Nisou.

Mezi největší zaměstnavatele, kteří mají sídlo na území SO ORP Jablonec nad Nisou patří TRW Automotive Czech s.r.o., JABLOTRON ALARMS a.s., PRECIOSA, a.s., TI Automotive AC s.r.o., AKT plastikářská technologie Čechy, spol. s r.o., TI GROUP AUTOMOTIVE SYSTEMS s.r.o., Nemocnice Jablonec nad Nisou, Pekařství Šumava group a.s., Silnice LK a.s., Statutární město Jablonec nad Nisou, A. RAYMOND JABLONEC s.r.o.

5.4 Doprava

Následující kapitola čerpá informace z územně plánovací dokumentace a strategických dokumentů SO ORP Jablonec nad Nisou. Z hlediska terénního uspořádání a polohy má SO ORP Jablonec nad Nisou určité charakteristické rysy. Mezi tyto rysy patří návaznost daného území na Libereckou aglomeraci, která má úzké vazby mezi Jabloncem nad Nisou a Libercem. Vzájemné dopravní vazby patří mezi další charakteristické rysy. U těchto vazeb jsou hlavní dopravní směry v území uspořádány historicky, na základě terénní dispozice údolí toku Nisy. Jablonec nad Nisou leží na průsečíku silnic první třídy č. 65 a č. 14. Silnice I/14 propojuje Liberec s Tanvaldem a Smržovkou. Silnice I/65 přivádí do Jablonce nad Nisou dopravu z rychlostní komunikace R35 a na ní navazující R10 (Liberec – Jablonec – Praha).²⁸

Dopravní zátěž je především způsobena vysokou pracovní mobilitou mezi Jabloneckem a Libercem a také turismem díky Jizerským horám a Krkonošům. Pro zlepšení životního prostředí ve městě Jablonec nad Nisou by bylo vhodné vybudovat silniční obchvat odvádějící dopravu z centra města. Obyvatelé města dle výsledků ankety „Žiju tady rád“ 2013 uvádějí možnost parkování a průjezdnost městem jako jeden z největších problémů.

²⁸ *Rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod ORP Jablonec nad Nisou: Aktualizace ÚAP SO ORP Jablonec nad Nisou 2014* [online]. Oddělení územního plánování - Magistrát města Jablonec nad Nisou [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.mestojablonec.cz/filemanager/files/file.php?file=13490>

V roce 1995 bylo zřízeno Dopravní sdružení obcí Jablonecka sdružující následující obce: Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou, Novou Ves nad Nisou, Pulečný a Rychnov u Jablonce nad Nisou. Jedná se o dobrovolné sdružení, které má za účel zabezpečování a uspokojování potřeb v oblasti veřejné hromadné dopravy.

Osobní doprava v regionu je zajištěna autobusovou a vlakovou dopravou. Pro osobní dopravu je Integrovaný dopravní systém veřejné dopravy Libereckého kraje (IDOL) vlivným faktorem. Činnost IDOL byla zahájena 1. července 2009. Pro Jablonec nad Nisou a okolní obce je zajištěna autobusová doprava akciovou společností Dopravní podnik měst Liberec a Jablonec nad Nisou. Statutární město Liberec je jejím hlavním akcionářem, při vlastnictví 99,62 % emitovaných akcií, zbytkový vlastnický podíl 0,38 % má město Jablonec nad Nisou. Podnik disponuje přes 130 autobusy a více než 60 tramvaji.²⁹

Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou zajišťuje na území Jablonce nad Nisou a v okolí 25 autobusových linek, které jsou zajištěny na základě smluv o závazku veřejné služby se Statutárními městy Liberec a Jablonec nad Nisou, Libereckým krajem a Dopravním sdružením obcí Jablonecka. V rámci Operačního programu Doprava byla v roce 2014 zahájena rekonstrukce části této tramvajové trati, která byla dokončena v květnu 2015. V rámci systému IDOL je také zajištěno spojení mezi obcemi Jablonecka a dalšími regiony pomocí meziměstské autobusové dopravy a železnice. Pro konkurenceschopnost vůči automobilové dopravě jednotlivců je nutná vzájemná provázanost systémů a trasování veřejné dopravy. V regionu je neprovázanost a nepropojenost jednotlivých druhů veřejné hromadné dopravy jedním z největších problémů týkajících se veřejné dopravy. Důvodem je například, že železniční i autobusové nádraží a konečná stanice tramvaje jsou od sebe poměrně dost vzdáleny.

²⁹ Grafika: Jaké firmy ovládají velká města. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/grafika-jake-firmy-ovladaji-velka-mesta/r~db9730244d4611e4b3d60025900fea04/v~sl:3105e1d9de450a11c204791e5ec22af3/>

Ve správním obvodu Jablonec nad Nisou je 7 obcí členy dobrovolného svazku Dopravní sdružení obcí Jablonecka. Sdružení obstarává pro své členy autobusovou dopravu dle potřeb obcí, které jsou nad možnostmi dopravní obslužnosti zajišťované Libereckým krajem. Doprava je zajišťována za příspěvek na úhradu výdajů na dopravní obslužnost. Zbylé 4 obce správního obvodu využívají pouze základní dopravní obslužnost, která je zajišťována Libereckým krajem.

Odlišnost dopravní obslužnosti obcí SO ORP Jablonec nad Nisou je určena mnoha faktory:

- počtem obyvatel a rozlohou daných obcí;
- geografickým uspořádáním území – vzdálenostmi jednotlivých obcí od Jablonce nad Nisou, geomorfologickým uspořádáním krajiny mezi obcemi a přílehlostí obcí k hlavním tahům mezi Jabloncem nad Nisou a okolními správními obvody;
- dostupností pracovních pozic, škol v jednotlivých obcích;
- turistickou atraktivností jednotlivých obcí;
- správním významem jednotlivých obcí;
- zapojením obcí do Dopravního sdružení obcí Jablonecka a systému MHD Jablonec nad Nisou.

5.5 Územní a strategické plánování obcí, širší vztahy území

Následující kapitola se zabývá dokumenty územního a strategického plánování obcí. Informace jsou čerpána z jednotlivých územních a strategických plánů daných obcí.

Územní plán

Územní plán určuje základní pojetí, jak se bude rozvíjet území obce, ochranu hodnot území, plošné a prostorové uspořádání, uspořádání krajiny a pojetí veřejné infrastruktury, zastavěné území a zastavitelné plochy a plochy pro veřejně prospěšné stavby. Platným územním plánem disponují všechny obce SO ORP Jablonec nad Nisou, aktualizace se nyní připravuje pro dvě obce. Aktuální územní plán města Rychnov u Jablonce nad Nisou je z roku 2009.

Z roku 2011 mají aktuální územní plán obce Rádlo, Pulečný a Dalešice. Dále Bedřichov disponuje územním plánem z roku 2012, Maršovice z roku 2014, Nová Ves nad Nisou z roku 2015 a Josefův Důl z roku 2016. V současné době oddělení územního plánování Magistrátu města Jablonec nad Nisou připravuje nové územní plány města Lučany nad Nisou a obce Janov nad Nisou.

Strategický plán

Strategický plán rozvoje obce je dokumentem zpracovávaným za účelem dlouhodobého plánování ekonomického a sociálního rozvoje obce. Obce ho využívají pro vlastní analýzu stavu a rozvoje území a také jako důležitou součást žádosti o dotace. Oproti územnímu plánu není strategický plán jasně definován v zákoně, díky tomu je proces projednávání a schvalování nezávazný a jeho struktura a postup zpracování závisí pouze na požadavcích pořizovatele a přístupu zpracovatele.

Ve správním obvodu ORP Jablonec nad Nisou využívá platný strategický plán či program obce osm obcí. Jedná se o aktualizovaný Strategický plán města Jablonce nad Nisou 2014–2020, Strategický plán rozvoje obce Bedřichov na období 2016–2022, kdy jeho finální podoba bude projednávána v dubnu 2016. Dále Program rozvoje obce Janov nad Nisou na období 2014–2020, Strategický plán rozvoje obce Pulečný 2011–2020, Strategický plán rozvoje obce Lučany nad Nisou na období 2012–2017, Program rozvoje obce Rádlo na období 2013–2017. Obec Nová Ves nad Nisou disponuje Programem obnovy vesnice, který byl zpracován v roce 2010 a obec Maršovice disponující Doplněním programu obnovy venkova na období 2008–2016. Město Rychnov u Jablonce nad Nisou plánuje pořízení strategického plánu v roce 2016. Zbýlé obce neplánují či nezmiňují pořizování strategického plánu či programu obce.³⁰

5.5.1 Komunitní plánování sociálních služeb v SO ORP Jablonec n. N.

Aktuální komunitní plán byl vytvořen pro období let 2016–2019. Cílem tohoto dokumentu je zabezpečení vhodné a dosažitelné propojení sociálních a dalších služeb v SO ORP Jablonec nad Nisou. Obsahem komunitního plánu je popis požadavků obyvatel, které se týkají sociální oblasti a poskytování informací o existujících službách, které jsou uskutečňovány na území správního obvodu.

³⁰ Usnesení rady ze dne 14. 1. 2016. *Město Rychnov u Jablonce nad Nisou* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: http://www.rychnovjbc.cz/_34774_usneseni-rady-ze-dne-14.1.2016/

5.5.2 Aktéři regionálního rozvoje

Mezi klíčové aktéry regionálního rozvoje v SO ORP Jablonec nad Nisou patří:

- město Jablonec nad Nisou;
- Rychnov u Jablonce nad Nisou;
- ostatní obce správního obvodu;
- kraj;
- stát;
- Ředitelství silnic a dálnic ČR;
- Mikroregion Jizerské hory, „Mikroregion Císařský kámen“, Mikroregion Pramen Nisy, Mikroregion Tanvaldska;
- MAS Podještědí;
- MAS Rozvoj Tanvaldska;
- MAS Achát;
- PRECIOSA, a.s.;
- TRW Automotive Czech s.r.o.;
- Nemocnice Jablonec nad Nisou, p.o.;
- Jablotron holding;
- Česká mincovna, a.s.;
- SUPŠ a VOŠ;
- Dopravní sdružení obcí Jablonecka;
- Jizerské hory – Turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko;
- Sdružení cestovního ruchu Jizerské hory.

5.6 Spolupráce obcí v SO ORP

Spolupráce je důležitým prvkem ve všech oblastech lidské činnosti. Díky vzájemné spolupráci je možné dosažení cíle rychleji a účinněji, než kdyby o tentýž výsledek usilovala obec jako jednotlivec.

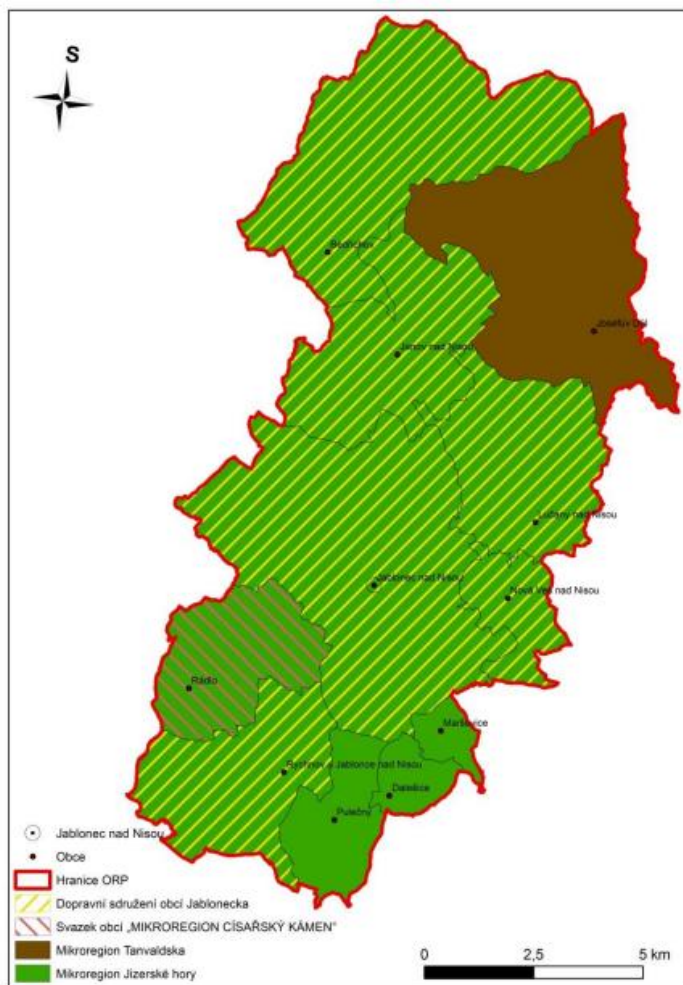
Obce SO ORP Jablonec nad Nisou využívají spolupráce mezi sebou v různých případech. Jedná se především o dobrovolné svazky obcí, místní akční skupiny, ale také přeshraniční spolupráci v Euroregionu Nisa. Tyto formy spolupráce obcí SO ORP Jablonec nad Nisou budou v následujících podkapitolách podrobněji popsány.

5.6.1 Dobrovolné svazky obcí

Informace týkající se dobrovolných svazků obcí SO ORP Jablonec nad Nisou jsou čerpány z dokumentu: *Analýza činnosti dobrovolných svazků obcí v území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou*, který byl zpracován jako systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností.³¹

Ve správním obvodu Jablonec nad Nisou jsou činné čtyři mikroregiony působící jako dobrovolné svazky obcí. Jedná se o Dopravní sdružení obcí Jablonecka, Mikroregion Jizerské hory, Svazek obcí „Mikroregion Císařský Kámen“, Mikroregion Tanvaldsko, přičemž v těchto svazcích je sdruženo všech 11 obcí, které spadají do správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou. Polyfunkčními svazky, které se nesoustředí pouze na dosažení časově ohraničeného účelu, jsou tyto svazky: Mikroregion Jizerské hory, Svazek obcí „Mikroregion Císařský Kámen“, Mikroregion Tanvaldsko. Jediným monotematickým svazkem je svazek obcí Dopravní sdružení obcí Jablonecka, který je velmi aktivní se zaměřením na oblast veřejné hromadné dopravy.

³¹ Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností: *Analýza činnosti dobrovolných svazků obcí v území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/obcesobe-docs/Jablonec%20nad%20Nisou/ORP%20Jablonec%20nad%20Nisou%20-%20anal%C3%BDza%20DSO.pdf>

Obr. 5 – DSO působící v území ORP

Zdroj: Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností: *Analýza činnosti dobrovolných svazků obcí v území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/obcesobe-docs/Jablonec%20nad%20Nisou/ORP%20Jablonec%20nad%20Nisou%20-%20anal%C3%BDza%20DSO.pdf>

V SO ORP Jablonec nad Nisou jsou vcelku výrazné 2 dobrovolné svazky obcí, kterými jsou Dopravní sdružení obcí Jablonecka a Mikroregion Jizerské hory. Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Císařský Kámen a Mikroregion Tanvaldsko v území ORP Jablonec nad Nisou zastává pouze okrajovou roli. Mikroregion Jizerské hory je aktivním a polyfunkčním dobrovolným svazkem obcí, který zahrnuje 10 z 11 obcí SO ORP Jablonec nad Nisou.

DSO Dopravní sdružení Jablonecka má 7 členských obcí, kde všechny spadají do správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou. Dopravní sdružení obcí Jablonecka je aktivním svazkem obcí s dlouholetou tradicí, která má potenciál nárůstu členské základny a možnost rozšíření své činnosti na další oblasti.

Organizační struktura

U správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou v rámci svazků obcí převládá organizační struktura, která zahrnuje nejvyšší orgán, ten se skládá ze zástupců členských obcí, dále kolektivní výkonný orgán jednočlenný orgán zastupující svazek z vnějšku a kolektivní kontrolní orgán. Nejvyšší orgán určuje hlavní otázky činnosti svazku, vybírá směr, jakým se bude svazek ubírat, definuje základní předmět činnosti a také volí členy výkonných a kontrolních orgánů svazku. Nejvyšší orgán také rozhoduje o rozšiřování svazku o nové členy, rozdělování či zániku svazku. Dále potvrzuje roční účetní závěrky a schvaluje roční rozpočty. V případě výkonného orgánu se jedná o volený orgán řídící činnost svazku mezi zasedáními nejvyššího orgánu. V čele je zvolený jedinec, který má pravomoc zastupovat svazek navenek. Kontrolní orgán je chápán jako kolektivní orgán, který je volen nejvyšším orgánem svazku. Kontrolní orgán kontroluje hospodaření svazku, dohlíží na shodu činnosti orgánů svazku se stanovami a právními předpisy.

Financování dobrovolných svazků obcí

Dobrovolné svazky obcí jsou hlavně financovány ze vstupních vkladů členů, ročních členských příspěvků a z úvěrů či jiné finanční výpomoci, výnosů z pronájmu majetku, zisku z hospodářské činnosti svazku. Dotační programy jsou pro DSO také podstatným zdrojem financování.

Analýza jednotlivých DSO působících v území

Mezi jednotlivé DSO, které působí v SO ORP Jablonec patří:

- Dopravní sdružení obcí Jablonecka;
- Mikroregion Jizerské hory;
- Svazek obcí Mikroregion Císařský Kámen;
- Mikroregion Tanvaldsko.

1. Dopravní sdružení obcí Jablonecka

Jedná se o monotematický DSO. Tento dobrovolný svazek zahrnuje 7 obcí, kterými jsou Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Lučany nad Nisou, Nová Ves nad Nisou, Pulečný a Rychnov u Jablonce nad Nisou. Jeho organizační struktura se skládá z valné hromady, předsedy svazku, tajemníka svazku a revizní komise.

Mezi hlavní činnost DSO patří: zabezpečování a uspokojování potřeb v oblasti veřejné hromadné dopravy (zabezpečování MHD pro města a obce sdružené ve svazku), uzavírání smluv o závazku veřejné služby v městské hromadné dopravě, jejího financování a zastupování členů svazku obcí při jednáních o společných věcech s třetími osobami.

2. Mikroregion Jizerské hory

DSO Mikroregion Jizerské hory je činný polyfunkční svazek, který se skládá z 11 členů, z nichž 10 obcí spadá pod správní obvod ORP Jablonec nad Nisou, zbylý člen pod ORP Tanvald – Smržovka.

Hlavní činností svazku jsou projekty spojené s rozvojem informačních a komunikačních technologií pro veřejnost v Mikroregionu, nasvícení přechodů pro chodce a rekonstrukce autobusových zastávek ve vybraných obcích mikroregionu. Dalším projektem je varovný a informační systém obyvatelstva a rozšíření sítě širokopásmového bezdrátového internetu. DSO zastává spíše okrajovou roli pro ORP Jablonec nad Nisou.

3. Svazek obcí Mikroregion Císařský Kámen

Svazek obcí Mikroregion Císařský Kámen je polyfunkční svazek, který není příliš aktivní, ale je stále funkční. Skládá ze 4 členů, z toho 3 obce spadají pod správní obvod ORP Liberec, zbývající obec spadá pod ORP Jablonec nad Nisou - Rádlo. Organizační struktura svazku se skládá ze shromáždění starostů, předsedy svazku, místopředsedy svazku a kontrolní skupiny.

Hlavním cílem jsou volnočasové aktivity občanů obcí a zvýšení zájmu o tyto aktivity a všeobecná ochrana životního prostředí v zájmovém území. Dalšími cíli je koordinace obecních územních plánů a územní plánování v regionálním měřítku a sladování zájmů a činností místních samospráv a společné ovlivňování výkonu státní správy v zájmovém území. Svazek zastává spíše okrajovou pozici v daném ORP Jablonec nad Nisou.

4. DSO Mikroregion Tanvaldsko

Jedná se o činný polyfunkční svazek obcí, který má poměrně jasně fungující organizační strukturu s přesně rozdělenými kompetencemi. Mikroregion se skládá z 12 členských obcí, z nichž 10 spadá do ORP Tanvald, jedna pod ORP Železný Brod – Zásada a poslední obec spadá pod ORP Jablonec nad Nisou – Josefův Důl. DSO zastává spíše okrajovou pozici v ORP Jablonec nad Nisou.

Hlavní činnosti jsou projekty varovného protipovodňového systému pro Mikroregion Tanvaldsko, zimní turistické nabídky, propagace přeshraniční zimní turistické nabídky a míst s tradicí.

5.6.2 Místní akční skupiny

Místní akční skupiny (dále jen MAS) jsou společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy, které spolupracují na rozvoji venkova, zemědělství a při získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region.

Obce SO ORP Jablonec jsou členy čtyř občanských sdružení, z toho tři jsou místní akční skupiny. První z nich je MAS Podještědí, která seskupuje 25 obcí, kde 5 obcí patří do SO ORP Jablonec nad Nisou. Jedná se o tyto obce: Bedřichov, Janov nad Nisou, Pulečný, Rádlo, Rychnov u Jablonce nad Nisou. Dalším občanským sdružením je MAS Rozvoj Tanvaldska, u kterého jsou členy Lučany nad Nisou a Josefův Důl a dalších 12 obcí z jiných správních obvodů. Rozvoj Tanvaldska se zaměřuje na všestrannou podporu rozvoje regionu Tanvaldska a především na činnosti, směřující ve prospěch obcí, nestátních neziskových organizací, podnikatelů, malých a středních podniků či dalších subjektů v regionu. MAS Achát, kde jsou z SO ORP Jablonec nad Nisou členy obce Dalešice a Maršovice.

Posledním sdružením je Sdružení cestovního ruchu Jizerské hory, jehož cílem je rozvoj služeb cestovního ruchu v regionu Jizerských hor. Jedná se hlavně o okolí lyžařských areálů Bedřichov, Severák a Špičák, s ohledem na jejich rozsah, kvalitu a provázanost. Ze správního obvodu je zde zastoupen Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou a Josefův Důl.

Spolupráce starostů obcí ve správním obvodu je podstatným faktorem regionálního rozvoje. Pro region je důležitá i příhraniční spolupráce. Ta je například zajištěna členstvím v Euroregionu Nisa, ve kterém jsou členy obce Bedřichov, Jablonec nad Nisou, Janov nad Nisou, Josefův Důl, Lučany nad Nisou, Maršovice, Nová Ves nad Nisou, Rádlo a Rychnov u Jablonce nad Nisou. Euroregion je spojen společnou státní hranicí států: Česká republika, Německo a Polsko. Cílem Euroregionu Nisa je snaha o vytvoření společného prostoru pro přeshraniční spolupráci. Jedná se především o zlepšování výměny informací, přeshraniční komunikace a definování priorit euro-regionálního rozvoje. Sdružení podporuje zájmy obcí, měst, okresů a aktivity jednotlivců odpovídající prioritám rozvoje Euroregionu. Území euroregionu se rozléhá na ploše 12 577 km², přičemž největší část (44,5 %) náleží Polsku. Mezi formy spolupráce patří řešení otázek v oblastech územního plánování, životního prostředí, životní úrovně, hospodářství, příhraniční turistiky, infrastruktury s přeshraničním dosahem atd. (Žižka, 2011).

6 Analýza strategického plánování ORP

V této kapitole bude provedena analýza strategických dokumentů jednotlivých obcí a jejich zhodnocení. Dále zde budou analyzovány řízené rozhovory se starosty obcí SO ORP Jablonec nad Nisou.

6.1 Hodnocení strategických dokumentů

Podstatou tohoto hodnocení je zjištění, zda strategické dokumenty slouží k rozvoji regionu a zda nejsou jen formálním podkladem pro získání dotací z EU nebo jestli je jejich tvorba opodstatněná. Strategické dokumenty jednotlivých obcí byly prozkoumány a na základě vlastního úsudku jednotlivým obcím přiřazeny bodové hodnoty.

Jednotlivé otázky jsou bodově ohodnoceny. Každá otázka může nabývat hodnoty od 0 do 3, kdy 0 znamená nesplnění požadavků a 3 značí nejlepší ohodnocení. Celkový součet by měl mít vypovídající hodnotu stavu strategického dokumentu jednotlivé obce. Zkoumaná fakta se týkají informací o strategickém dokumentu, zpracovateli, aktuálnosti dokumentu, návrhovém období. Mezi další hodnocené informace patří, zda dokument obsahuje finanční rámec, kritéria vyhodnocení naplňování dokumentu v praxi a zda navazují na opatření návrhové části konkrétní projekty. Dalšími body hodnocení jsou porovnání délky analytické části oproti strategické a srozumitelnost strategické části. Jednotlivé otázky jsou popsány níže:

1. První otázka se zaměřuje na aktuálnost a rok zpracování dokumentu. Možné hodnoty byly 0-3, kdy hodnota 0 je zvolena v případě neaktuálního dokumentu, 1 je použita v případě neaktuálního avšak platného dokumentu. Hodnota 2 je určena pro dokumenty, které jsou v procesu zpracovávání a hodnota 3 pro platné a aktuální strategické dokumenty.
2. Další otázka se týká procesu zpracování dokumentu a to zejména jakým způsobem byl strategický dokument zpracován a kdo ho zpracoval. V případě zpracování dokumentu pomocí expertní či komunitní metody je dokument ohodnocen 2. Nejvyšší počet bodů 3 je určený pro dokumenty zpracované kombinovanou metodou. V případě nezjištění způsobu zpracování, je dokument ohodnocen 0. Hodnota 1 u této otázky není použita.

3. U otázky návrhového období je hodnota 3 udělena pro dokumenty, které jsou zpracovány do roku 2018 a více. Hodnota 1 pro dokumenty platné do roku 2017. Pokud se nepodaří zjistit navrhované období, bude dokumentu přiřazena 0.
4. Tato otázka se zabývá existencí Akčního plánu, v případě existence je udělena hodnota 3, pokud dokument neobsahuje akční plán, je přidělena 0 a v případě probíhajícího zpracovávání je udělen 1 bod.
5. Zde se hodnotí, zda strategický dokument obsahuje finanční rámec, hodnocení je shodné s hodnocením v bodě 4.
6. Vyhodnocení naplňování dokumentu v praxi je ohodnoceno následovně: pokud je dokument vyhodnocován a monitorován je přiřazena hodnota 3, pokud ne je hodnota 0.
7. Tato otázka se zabývá tím, zda na rozvojový dokument navazují konkrétní projekty. Hodnocení shodné jako u otázky 6.
8. Předmětem hodnocení je struktura dokumentu, jakou část strategie tvoří analýza, její délka a jakou část dokumentu tvoří strategická část. V případě, že analýza tvoří více než 50 % celé strategie je přiřazena hodnota 1, do 20 % je hodnota 3, hodnota 2 pro ostatní případy. 0 pro situaci, kdy dokument neexistuje.
9. Poslední otázka je, zda je strategická část srozumitelná, pokud ano je dokument ohodnocen 3 body, pokud ne 0 bodů.

Vyhodnocení strategických dokumentů

Výsledná hodnota vyjadřuje stav strategického dokumentu. Maximální možná hodnota, kterou může dokument získat je 27 bodů. Minimální hranici, kterou by měl dokument splnit je 17 bodů, pokud je výsledná hodnota menší, znamená to, že je dokument nevyhovující. V tomto případě je pak dokument a jeho vytvoření neopodstatněné. U dokumentů, které se pohybují blízko hranice 17 bodů, jsou pochybnosti, zda dokumenty přispívají k rozvoji ORP. Dokumenty s výsledkem vyšším než 21 bodů je možné považovat za kvalitní a přispívající k rozvoji regionu.

Tab. 9 – Výsledné hodnocení strategických dokumentů ORP – 1. část

název obce	je dokument aktuální?			jak byl dokument zpracován?		
	rok zpracování	A/Z/N	body	zpracovatel	způsob zpracování	body
Bedřichov	2015	A	3	-	komunitní	2
Dalešice	2016	A	3	Ing. Josef Nedomehl	komunitní	2
Jablonec nad Nisou	2014	A	3	ARR – Agentura regionálního rozvoje, spol. s r.o.,	kombinovaný	3
Janov nad Nisou	2013	A	3	-	komunitní	2
Josefův Důl	-	-	-	-	-	-
Lučany nad Nisou	-	-	-	-	-	-
Maršovice	-	-	-	-	-	-
Nová Ves nad Nisou	-	-	-	-	-	-
Pulečný	2011	A	3	Ing. Zdeňka Juklová	komunitní	2
Rádlo	2013	A	3	místostarosta obce	komunitní	2
Rychnov u Jablonce nad Nisou	2016	Zpracovává se	-	-	-	-

Zdroj: na základě dat vlastního výzkumu.

Tab. 10 – Výsledné hodnocení strategických dokumentů ORP – 2. část

název obce	návrhové období?		má akční plán?		má finanční rámec?		má kritéria vyhodnocení?		navazuje konkrétní projekty?	
	období do roku	body	A/Z/N	body	A/Z/N	body	A/Z/N	body	A/Z/N	body
Bedřichov	2016–2022	3	N	0	A	3	A	3	A	3
Dalešice	2016–2020	3	N	0	N	0	A	3	N	0
Jablonec nad Nisou	2014–2020	3	A	3	A	3	A	3	A	3
Janov nad Nisou	2014–2020	3	A	3	A	3	A	3	A	3
Josefův Důl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lučany nad Nisou	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Maršovice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nová Ves nad Nisou	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pulečný	2011–2020	3	A	-	N	0	A	3	A	3
Rádlo	2013–2017	1	A	-	A	3	A	3	N	0
Rychnov u Jablonce nad Nisou	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: na základě dat vlastního výzkumu.

Tab. 11 – Výsledné hodnocení strategických dokumentů ORP – 3. část

název obce	Délka analytické části?		je strategická část srozumitelná?		Konečný stav strateg. dokumentu		Hodnocení stavu
	poměr analytické části ku strategické	body	A/N	body	Celkem		
Bedřichov	21 ku 6 = 77 %	1	A	3	21		Výborný
Dalešice	9 ku 1 = 90 %	1	N	0	12		Nevyhovující
Jablonec nad Nisou	64 ku 32 = 67 %	1	A	3	25		Výborný
Janov nad Nisou	18 ku 23 = 44 %	2	A	3	25		Výborný
Josefův Důl	-	-	-	-	-		Nehodnocen
Lučany nad Nisou	-	-	-	-	-		Nehodnocen
Maršovice	-	-	-	-	-		Nehodnocen
Nová Ves nad Nisou	-	-	-	-	-		Nehodnocen
Pulečný	15 ku 6 = 71 %	1	A	3	18		Vyhovující
Rádlo	32 ku 13 = 71 %	1	A	3	16		Nevyhovující
Rychnov u Jablonce nad Nisou	-	-	-	-	-		Nehodnocen

Zdroj: na základě dat vlastního výzkumu.

Tabulky č. 9, 10 a 11 znázorňují jednotlivé části hodnocení strategických dokumentů. Z hodnocení strategických dokumentů obcí SO ORP Jablonec nad Nisou vyšlo, že ve výborném stavu jsou tři strategické dokumenty obcí. Jedná se o dokument obce Bedřichov, Jablonec nad Nisou a Janov nad Nisou. Obec Pulečný patří do skupiny strategických dokumentů, které vyhovují kritériím hodnocení, avšak jedná se spíše o průměrně zpracovaný strategický dokument. Mezi nevyhovující strategické dokumenty podle hodnocení patří obec Dalešice a Rádlo. U těchto dokumentů není jejich vytvoření opodstatněné a nejspíše slouží pouze jako možnost jak čerpat dotace z Evropské unie.

Strategický dokument Rychnova u Jablonce nad Nisou je momentálně ve fázi zpracování, a proto nebyl hodnocen. Čtyři strategické dokumenty nebyly hodnoceny z důvodu nedostupnosti informací o konkrétních dokumentech. Jedná se o obce Josefův Důl, Lučany nad Nisou, Maršovice a Nová Ves nad Nisou. Z hodnocení také vyplynuly následující fakta: většina dokumentů je aktuálních, zpracována komunitní metodou, většina dokumentů má návrhové období do roku 2020, dokumenty často obsahují akční plán a finanční rámec, dokumenty obsahují kritéria vyhodnocení a často navazují na konkrétní projekty, délka analytické části dokumentu většinou převažuje a strategická část bývá srozumitelná.

6.2 Řízené osobní rozhovory se starosty obcí ORP

Jako další způsob analýzy byla použita metoda řízených rozhovorů se starosty jednotlivých obcí správního obvodu. Hlavním cílem těchto rozhovorů bylo zjistit názory starostů jednotlivých obcí správního obvodu a to, jaký mají názor na rozvoj obcí, jak jsou spokojeni s určitými aspekty v obci. Řízené rozhovory byly uskutečněny formou e-mailové komunikace. Bohužel z 11 starostů obcí ORP odpověděl na email s otázkami pouze jeden, proto tato analýza nebude zahrnuta do této práce a odpovědi budou pouze součástí přílohy A1.

7 Analýza prostředí obce

V regionálním rozvoji a plánování se SWOT analýza běžně používá v oblasti státní správy a územní samosprávy. Podstatou této analýzy je zhodnocení vnitřních a vnějších faktorů okolí, které ovlivňují úspěšnost nějakého záměru. SWOT analýza se nejčastěji využívá jako situační analýza pro strategické řízení. SWOT je akronymem počátečních písmen jednotlivých faktorů: Strengths (silné stránky), Weaknesses (slabé stránky), Opportunities (příležitosti), Threats (hrozby).

SWOT analýza se při formulaci strategie stává velmi důležitým zdrojem informací. Jedná se o užitečný nástroj pro shrnutí předcházejících analýz. Analýza je založena na objektivní charakteristice silných a slabých stránek zkoumaného subjektu a také jeho příležitostí a hrozeb. Pro naše potřeby se bude jednat o zkoumání správního obvodu obce s rozšířenou působností.

SWOT analýza se dělí na vnitřní a vnější analýzu. Analýza vnitřního prostředí se skládá ze silných a slabých stránek. Ta umožňuje stanovení možností a kapacit správního obvodu a identifikování jeho slabých a silných stránek. Silné stránky obsahují konkurenční či komparativní výhody ORP pro rozvojové aktivity. Slabé stránky jsou chápány jako veškeré okolnosti ohrožující rozvojové aktivity. Důležitými tématy během zkoumání silných a slabých stránek mohou být:

- klíčová odvětví regionu;
- dopravní infrastruktura;
- občanská vybavenost, kultura, školství apod.³²

³² SWOT analýza. *ManagementMania.com* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>

7.1 Analýza vnějšího prostředí obce

Analýza vnějšího prostředí slouží obci k identifikování jejích příležitostí a hrozeb. Zájmem obce je analyzování daného prostředí a identifikování možných příležitostí pro rozvoj obce, ale také určení rizik, která mohou ohrozit obec. Příležitosti a hrozby není možné minimalizovat či maximalizovat. Je však možné snížit či zvýšit jejich vliv na obec. K analýze vnějšího prostředí se nejčastěji používá PEST analýza (později PESTE či PESTEL).

Tato analýza vychází ze zhodnocení faktorů:

- **P – politické faktory,**
- **E – ekonomické faktory,**
- **S – sociální faktory,**
- **T – technické faktory,**
- **E – environmentální faktory,**
- **L – legislativní faktory.**

P – politické faktory

V této oblasti jsou analyzovány oblasti, které se týkají vládní politiky a míry zásahů do ekonomiky. Dopad politických rozhodnutí má vliv na oblasti jako je například stabilita národní a zahraniční situace, regulace exportu a importu apod.

Česká republika si díky vstupu do EU prohloubila míru otevřenosti ekonomiky. České legislativní prostředí se vyznačuje poměrně nízkou efektivností vymáhání práva a vysokou byrokracií, a to přestože byly národní předpisy harmonizovány s legislativou EU. Výskyt korupčního chování posiluje nedůvěru široké veřejnosti k politikům. Daňový systém České republiky je obdobný jako u většiny vyspělých evropských zemí, často podléhá změnám, díky tomu se zhoršuje jeho přehlednost.³³

³³ Politické a společenské faktory podnikání v ČR. *IPodnikatel.cz* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/O-podnikani/je-ceska-republika-rajem-pro-podnikani-nebo-podnikatelum-nepreje/Politicke-a-spolecenske-faktory-podnikani-v-CR.html>

E – ekonomické faktory

Do této oblasti patří ekonomické podmínky, které se vyskytují ve zkoumané oblasti. Nejčastěji se jedná o ukazatele výše HDP, úrokové sazby, daňová politika, cykly a fáze ekonomiky, míra nezaměstnanosti, úroveň mezd, výše průměrné mzdy, inflace, struktura podnikatelských subjektů a zaměstnavatelů, výše daní apod.

Jednotlivé komponenty ekonomického faktoru jsou blíže popsány v kapitole 5.5 Ekonomická situace území ORP, kde jsou popsány komponenty SO ORP Jablonec nad Nisou jako je například úroveň ekonomické aktivity obyvatelstva, nezaměstnanost, charakteristika trhu práce, největší zaměstnavatelé v ORP.

S – sociální faktory

Tato oblast obsahuje faktory, které se týkají života lidí a životních hodnot. Jedná se například o demografickou křivku, průměrnou délku života, hustotu obyvatelstva, migraci obyvatelstva, dopravní obslužnost, úroveň vzdělanosti, životní styl, využití volného času apod.

Jednotlivé komponenty sociálního faktoru jsou blíže popsány v kapitole 5.4 Socio-demografická charakteristika ORP, kde jsou komponenty SO ORP Jablonec nad Nisou, jako je hustota obyvatelstva, počet obyvatel, průměrná délka života, úroveň vzdělanosti, demografická křivka porovnávány s Libereckým krajem a Českou republikou.

T – technické faktory

Tato oblast se zabývá vládní podporou vědy a výzkumu, celkového stavu technologií v regionu, rozvoje nových technologií, apod.

V Libereckém kraji z 20 společností s největším obratem působících ve zpracovatelském průmyslu se zaměřuje 55% společností na automobilový průmysl.

E – environmentální faktory

Mezi tyto faktory se dají řadit změny podnebí a klimatu, míra citlivosti životního prostředí, a také jeho ochrana. Rostoucí vlna zájmu o životní prostředí má a v následujících letech bude mít velký dopad na řadu odvětví a také i na správní obvod ORP Jablonec nad Nisou. Jelikož se z celkového počtu 11 obcí správního obvodu jen dvě obce nenacházejí v území chráněné přírody. Tento trend přináší nutnost zabývat se ochranou životního prostředí, likvidací odpadu, regulace spotřeby energií, využívání alternativních zdrojů energie apod.

L – legislativní faktory

Tato oblast je zaměřena na právní prostředí. Při realizaci projektů se obce jako příjemci podpory dostávají do styku s právními akty. Dokumentace k operačním programům často bývají detailnější a náročnější než stanovují zákonné a podzákonné normy. Díky tomu vznikají příjemcům časté komplikace. Pro příjemce bývají administrativní procesy ohlašování a vyúčtování výdajů příliš náročné a nejsou přiměřené objemu získaných finančních prostředků.

PESTEL analýza se zaměřuje na důležité charakteristiky nejbližšího okolí a klasifikace jejich vlivů. Analýza by měla poskytnout odpovědi na otázky:

- Jaké vnější faktory mohou ovlivnit rozvoj ORP?
- Jaké mohou být účinky těchto faktorů pro ORP?
- Které z těchto faktorů jsou v současnosti nejdůležitější?

Uvedená PESTEL analýza je vytvořena pro celý správní obvod ORP Jablonec nad Nisou. PESTEL analýza obsahuje vnější faktory správního obvodu z oblasti politické, ekonomické, sociální, technické, environmentální a legislativní, které dopadají na všechny tři zvolené skupiny rozvoje, kterými jsou: 1. dopravní a technická infrastruktura, životní prostředí, 2. sociální a kulturní infrastruktura, podnikání, 3. správa obce a veřejné služby. Tyto faktory poslouží dále ve SWOT analýze jako příležitosti a hrozby pro ORP.

Jako hodnotící ukazatel v této analýze je použita míra vlivu faktoru na danou rozvojovou skupinu, která je vyjádřena měřítkem: V – velký vliv, S – střední vliv, M – malý vliv, N – neutrální vliv.

Tab. 12 – PESTEL analýza

Politické faktory				Ekonomické faktory			
klíčové faktory	vliv na jednotlivé skupiny			klíčové faktory	vliv na jednotlivé skupiny		
	1. skupina	2. skupina	3. skupina		1. skupina	2. skupina	3. skupina
Podmínky pro čerpání dotací z evropských a národních fondů pro podporu regionálního rozvoje	V	V	V	Makroekonomický vývoj národního a evropského hospodářství	V	S	S
Směrování politiky ČR v oblasti zaměstnanosti	M	V	S	Národní a regionální vývoj nezaměstnanosti	M		
Směrování dopravní politiky ČR a Libereckého kraje	V	S	N	Ekonomická situace podnikatelů	S	V	M
Směrování environmentální politiky EU a ČR	V	S	S	Cena pracovní síly	M	V	S
Směrování regionální politiky	S	V	V	Bohatství domácností	M	V	N
Směrování politiky cestovního ruchu EU, ČR a Libereckého kraje	S	V	N	Rozvoj nových forem výroby nenáročných na přírodní bohatství	V	S	M
Sociální faktory				Technické faktory			
klíčové faktory	vliv na jednotlivé skupiny			klíčové faktory	vliv na jednotlivé skupiny		
	1. skupina	2. skupina	3. skupina		1. skupina	2. skupina	3. skupina
Mobilita obyvatelstva	V	V	V	Rozvoj informačních a telekomunikačních technologií	N	V	V
změny v osobních a sdílených hodnotách	M	S	V	Rozvoj obnovitelných a ekologicky šetrných energetických zdrojů	V	V	S
demografický vývoj populace	S	S	S	Nové možnosti v komunikaci s občany	N	V	V
trendy v spotřebitelském chování	M	V	N	Rozvoj ekologicky šetrných forem dopravy	V	V	S
Environmentální faktory				Legislativní faktory			
klíčové faktory	vliv na jednotlivé skupiny			klíčové faktory	vliv na jednotlivé skupiny		
	1. skupina	2. skupina	3. skupina		1. skupina	2. skupina	3. skupina
Rozvoj ekologicky šetrných forem dopravy	V	V	S	Změny a nevyjasněnost legislativy	V	V	V

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 12 je možné vidět jednotlivé oblasti, ze kterých pro ORP vyplývají konkrétní příležitosti a hrozby, které se dají konkrétně specifikovat. Po zpracování PESTEL analýzy a prozkoumání územně analytických podkladů a strategických dokumentů jednotlivých obcí byly zjištěny tyto konkrétní příležitosti a hrozby pro ORP Jablonec nad Nisou, které budou následně použity pro zpracování SWOT analýzy. Tyto konkrétní příležitosti a hrozby zobrazují tabulky č. 13 a 14.

Tab. 13 – Konkrétní příležitosti a hrozby pro SO ORP Jablonec nad Nisou – 1. část

Příležitosti pro SO ORP	Hrozby pro SO ORP
využití alternativních druhů energií	znečištění ovzduší a úrovně hluku ze zvýšení silniční dopravy
snížování energetické náročnosti budov	zhoršení životního prostředí zapříčiněné zaostáváním technické infrastruktury
rozvoj meziobecní spolupráce na řešení svozu odpadů	nárůst obyvatel používajících neekologická paliva
třídění biologicky rozložitelného odpadu	nebezpečí znečištění povrchových vod
uskutečnění dopravního obchvatu centra ORP	omezení ploch volné krajiny
zkvalitňování dopravní obslužnosti ORP	zvýšené riziko extrémních klimatických jevů
využití atraktivního přírodního prostředí a jeho okolí pro bydlení a cestovní ruch	nedostatek finančních prostředků na odstranění ekologických zátěží
motivace obyvatelů a podnikatelů pro udržitelný rozvoj	zhoršení dopravní situace v ORP
nárůst technologií šetrných k životnímu prostředí	nelegální nakládání s odpady a vznik černých skládek
snížování znečištění povrchových a podzemních vod	zhoršení stavu technické a dopravní infrastruktury
centrum ORP jako vstupní brána do Jizerských hor	zprísňení podmínek ochrany přírody CHKO Jizerské hory omezením pohybu osob
zlepšení využití potenciálu regionu pro rozvoj cestovního ruchu	stárnutí obyvatelstva – úbytek dětí a současně zvyšování počtu osob ve věku nad 65 let
podpora růstu obchodních příležitostí v návaznosti na tradici sklářského a bižuterního průmyslu	vysoký podíl osob zaměstnaných v automobilovém průmyslu
podpora sociálního podnikání a zvyšování zaměstnanosti ohrožených skupin obyvatelstva	ekonomická krize

Zdroj: Vlastní zpracování na základě PESTEL analýzy a zkoumání strategických dokumentů

Tab. 14 – Konkrétní příležitosti a hrozby pro SO ORP Jablonec nad Nisou – 2. část

Příležitosti pro SO ORP	Hrozby pro SO ORP
aglomerace Jablonec nad Nisou - Liberec - nabídka pracovních příležitostí	nárůst počtu klientů závislých na sociálních dávkách
podpora výrobních firem s vysokým podílem vývoje a inovací	pokles počtu turistů
využití finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU	stárnutí kvalifikované pracovní síly, nedostatek mladých kvalifikovaných pracovníků v technických oborech
využití výhodné polohy v blízkosti Německa a Polska k dalšímu rozvoji přeshraniční spolupráce	nedostatek pracovních míst
využití finančních prostředků z fondů EU a dalších zdrojů na rozvojové projekty	odchod obyvatel s vyšším vzděláním do ekonomicky silnějších měst
vytvoření podmínek k účinnější spolupráci zapojených subjektů v oblasti bezpečnosti (policie, soud, apod.)	výkyvy v porodnosti a migraci obyvatel
digitalizace systému řízení obcí a jejich funkcí	nízká motivace lidí k dalšímu vzdělávání
	snižování počtu zaměstnanců či rušení poboček státních úřadů
	nedostatek prostředků měst a obcí na financování potřebných projektů
	změny v dotační politice kraje, státu či EU
	nízké zapojení občanů do komunitních akcí
	rozpory mezi občany v prioritách směřování obce
	nepřipravenost projektů
	možný negativní vývoj právních předpisů upravujících výkon veřejné správy v ČR
	nedostatečný rozpočet na personální a technické výdaje místní správy
	možná pochybení zaměstnanců veřejné správy
	nevyužití potenciálu meziobecní, přeshraniční či mezinárodní spolupráce
	změny a nevyjasněnost legislativy

Zdroj: Vlastní zpracování na základě PESTEL analýzy a zkoumání strategických dokumentů

7.2 Analýza vnitřního prostředí ORP

Výsledkem analýzy vnitřního prostředí ORP by měla být determinace silných a slabých stránek ORP. V podnikové praxi se často používá analýza hodnotového řetězce, avšak pro potřeby analýzy ORP zatím žádná přesně určená analýza, která by byla pro hodnocení ORP vhodná, neexistuje. Na základě této skutečnosti si proto dovoluji využít analýzu hodnotového řetězce jen pro inspiraci. A dále se pokusím ostatní faktory objektivně určit na základě teoretických znalostí analýz vnitřního prostředí firem.

Vnitřní prostředí definuje silné a slabé stránky obce. Analýza vnitřního prostředí tedy tvoří celkový audit výchozí situace obce. Vnitřní faktory jsou ovlivnitelné obcí. Obec se tak na své silné a slabé stránky může zaměřit a ovlivňovat je.

Jednotlivé komponenty sloužící k analýze vnitřního prostředí jsou blíže popsány v kapitolách 5.4 Socio-demografická charakteristika ORP a 5.5 Ekonomická situace území ORP, kde jsou popsány komponenty SO ORP Jablonec nad Nisou jako je například úroveň ekonomické aktivity obyvatelstva, nezaměstnanost, charakteristika trhu práce a dále socio-demografické komponenty jako je hustota obyvatelstva, počet obyvatel, průměrná délka života, úroveň vzdělanosti a demografická křivka, které jsou porovnávány s Libereckým krajem a Českou republikou. Z provedení analýzy vnitřního prostředí ORP a prozkoumání územně analytických podkladů a strategických dokumentů jednotlivých obcí vzešly výsledky silných a slabých stránek ORP, které jsou dostupné v tabulkách č. 15 a 16.

Tab. 15 – Silné a slabé stránky SO ORP – 1. část

Silné stránky SO ORP	Slabé stránky SO ORP
geografická poloha ORP	nízká míra využití brownfields
CHKO Jizerské hory a další chráněná území	vysoké hlukové zatížení území vlivem dopravy v centru ORP
relativně čisté životní prostředí	vyšší náklady na opravy komunikací po zimním období
vodní nádrže Mšeno, Bedřichov a Josefův Důl	nedostačující provázanost autobusové, tramvajové a železniční dopravy v centru ORP
zavedený systém odpadového hospodářství	vysoká intenzita dopravy a nedostatek parkovacích míst v centru ORP
rozmístění zařízení na zpracování a likvidaci komunálního odpadu	znečištění ovzduší dopravou v centru ORP
fungování Dopravního sdružení obcí Jablonecka	nedostatečná kapacita čističek odpadních vod
Integrovaný dopravní systém Libereckého kraje (IDOL)	regulace stavební činnosti v oblasti CHKO
dobrá dopravní dostupnost pro do spádových center	výstavba na zemědělské půdě před využitím ploch brownfields
funkční systém protipovodňové ochrany centra ORP	nedořešené využití biologicky rozložitelného komunálního odpadu na území centra ORP
příznivý stav kvality ovzduší	zastaralost vodovodní a kanalizační sítě v centru ORP
kulturně i přírodně atraktivní území	velký podíl osob zaměstnaných v automobilovém průmyslu
důležitá turistická destinace Jizerské hory	soustředování obyvatel a služeb do Jablonce nad Nisou jako centra ORP
sklářská tradice regionu	omezené možnosti rozvoje průmyslových zón na území centra ORP

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy vnitřního prostředí a zkoumání strategických dokumentů

Tab. 16 – Silné a slabé stránky SO ORP – 2. část

Silné stránky SO ORP	Slabé stránky SO ORP
atraktivní prostředí z hlediska podmínek pro bydlení	nepříliš provázaný systém plánování a financování sociálních služeb na úrovni obcí, ORP a Libereckého kraje
přijatelná úroveň míry nezaměstnanosti	nízká úroveň služeb v oblasti cestovního ruchu
pracovní trh je propojen s Libercem, Tanvaldem a Smržovkou	struktura absolventů nevyhovuje vzhledem ke struktuře průmyslu v ORP
relativně mladá věková struktura obyvatel v porovnání s průměrem ČR	technický stav škol
vysoká míra podnikatelské aktivity (počet registrovaných ekonomických subjektů)	výraznější koncentrace ekonomicko-administrativních oborů škol
vysoká technologická úroveň průmyslové výroby a rozvoj nových high-tech oborů	nízký počet osvětlených přechodů pro chodce
kvalitní sociální služby v centru ORP	nárůst sociálních deviací
komunitní plánování sociálních a navazujících služeb pro obce ORP	
dlouholetá tradice sportu v SO ORP	
bohatá nabídka kulturních a sportovních aktivit	
spolupráce starostů obcí SO ORP	
nízký počet obcí v regionu – snazší komunikace a spolupráce	
aktivní zapojení měst a obcí v různých svazcích a sdružení obcí	
dobrá přeshraniční spolupráce (Euroregion Nisa)	
vybudovaný varovný informační systém obyvatelstva, moderní pracoviště krizového řízení centra ORP	
existence protipovodňové štoly v centru ORP.	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě analýzy vnitřního prostředí a zkoumání strategických dokumentů

7.3 SWOT analýza a její vyhodnocení

SWOT analýza SO ORP Jablonec nad Nisou je z důvodu přehlednosti rozdělena na dílčí SWOT analýzy do následujících tří skupin oblastí, které spolu úzce souvisí:

- 1) dopravní a technická infrastruktura, životní prostředí,
- 2) sociální a kulturní infrastruktura, podnikání,
- 3) správa obce a veřejné služby.

Jednotlivé komponenty jsou výsledkem mého šetření, které bylo provedeno na základě zhodnocení vnějšího okolí obce za pomoci PEST analýzy, zhodnocení vnitřního okolí bylo inspirováno hodnotovým řetězcem a následně zkoumání územně analytických podkladů a dalších dokumentů jednotlivých obcí.

Hodnocení jednotlivých parametrů je dáno podle bodů, kdy: u silných stránek a příležitostí je použita kladná stupnice od 0 do 3 s tím, že 3 znamená nejvyšší spokojenost a 0 nejnižší spokojenost. U slabých stránek a hrozeb je použita záporná stupnice od 0 (nejnižší nespokojenost) až -3 (nejvyšší nespokojenost). K danému hodnocení je také stanovena důležitost daného parametru, která se pohybuje od 0, což znamená nejnižší důležitost až po 1, která značí nejvyšší důležitost.

1. skupina – Dopravní a technická infrastruktura, životní prostředí

První skupina je zaměřena na SWOT analýzu v oblasti dopravní a technické infrastruktury a životního prostředí a je zobrazena v tabulce č. 17.

Tab. 17 – dílčí SWOT analýza 1. skupiny

1. Skupina - Dopravní a technická infrastruktura, životní prostředí							
Silné stránky	důležitost	hodnocení	výsledek	Slabé stránky	důležitost	hodnocení	výsledek
geografická poloha ORP	0,09	3	0,27	nízká míra využití brownfields	0,15	3	0,45
CHKO Jizerské hory a další chráněná území	0,05	2	0,1	vysoké hlukové zatížení území vlivem dopravy v centru ORP	0,05	2	0,1
relativně čisté životní prostředí	0,1	3	0,3	vyšší náklady na opravy komunikací po zimním období	0,2	3	0,6
vodní nádrže Mšeno, Bedřichov a Josefův Důl	0,05	1	0,05	nedostačující provázanost autobusové, tramvajové a železniční dopravy v centru ORP	0,15	2	0,3
zavedený systém odpadového hospodářství	0,03	2	0,06	vysoká intenzita dopravy a nedostatek parkovacích míst v centru ORP	0,08	3	0,24
rozміstění zařízení na zpracování a likvidaci komunálního odpadu	0,02	1	0,02	znečištění ovzduší dopravou v centru ORP	0,05	1	0,05
fungování Dopravního sdružení obcí Jablonecka	0,2	3	0,6	nedostatečná kapacita čističek odpadních vod	0,05	1	0,05
Integrovaný dopravní systém Libereckého kraje (IDOL)	0,06	2	0,12	regulace stavební činnosti v oblasti CHKO	0,07	2	0,14
dobrá dopravní dostupnost pro do spádových center	0,2	2	0,4	výstavba na zemědělské půdě před využitím ploch brownfields	0,1	2	0,2
řešení dopravní situace v územních plánech obcí	0,05	1	0,05	nedřešené využití biologicky rozložitelného komunálního odpadu na území centra ORP	0,03	0	0
dobrá a rychlá dopravní dostupnost hlavního města Prahy	0,1	3	0,3	zastaralost vodovodní a kanalizační sítě v centru ORP	0,07	2	0,14
funkční systém protipovodňové ochrany centra ORP	0,03	2	0,06				
příznivý stav kvality ovzduší	0,02	2	0,04				
celkem	1	27	2,37	celkem	1	21	2,27
Příležitosti	důležitost	hodnocení	výsledek	Hrozby	důležitost	hodnocení	výsledek
využití alternativních druhů energií	0,15	2	0,3	znečištění ovzduší a úrovně hluku ze zvýšení silniční dopravy	0,03	2	0,06
snížování energetické náročnosti budov	0,08	2	0,16	zhoršení životního prostředí zapříčiněné zastávaním technické infrastruktury	0,03	1	0,03
rozvoj meziobecní spolupráce na řešení svazu odpadů	0,05	3	0,15	nárůst obyvatel používajících neekologická paliva	0,08	1	0,08
třídění biologicky rozložitelného odpadu	0,05	1	0,05	nebezpečí znečištění povrchových vod	0,13	2	0,26
uskutečnění dopravního obchvatu centra ORP	0,18	2	0,36	omezení ploch volné krajiny	0,1	1	0,1
zkvalitňování dopravní obslužnosti ORP	0,1	1	0,1	zvýšené riziko extrémních klimatických jevů	0,08	1	0,08
využití atraktivního přírodního prostředí a jeho okolí pro bydlení a cestovní ruch	0,1	2	0,2	nedostatek finančních prostředků na odstranění ekologických zátěží	0,16	3	0,48
motivace obyvatelů a podnikatelů pro udržitelný rozvoj	0,08	1	0,08	zhoršení dopravní situace v ORP	0,08	2	0,16
nárůst technologií šetrných k životnímu prostředí	0,15	3	0,45	nelegální nakládání s odpady a vznik černých skládek	0,13	2	0,26
snížování znečištění povrchových a podzemních vod	0,06	2	0,12	zhoršení stavu technické a dopravní infrastruktury	0,08	3	0,24
				zprůsnění podmínek ochrany přírody CHKO Jizerské hory omezením pohybu osob	0,1	2	0,2
celkem	1	19	1,97	celkem	1	20	1,95

Zdroj: vlastní zpracování

Při zpracování dílčí SWOT analýzy z oblasti Dopravní a technické infrastruktury a životního prostředí se jeví jako nejlepší možnost použití strategie SO, tedy pomocí vlastních silných stránek pro využití vnějších příležitostí. V této skupině mezi nejpodstatnější silné stránky patří geografická poloha ORP, čisté životní prostředí, fungování Dopravního sdružení obcí Jablonecka a dobrá a rychlá dopravní dostupnost hlavního města Prahy.

Mezi příležitosti, kterých by měl SO ORP využít patří nárůst technologií šetrných k životnímu prostředí, uskutečnění dopravního obchvatu v centru ORP, využití atraktivního přírodního prostředí a jeho okolí pro bydlení a cestovní ruch a využívání alternativních druhů energií.

2. skupina – Sociální a kulturní infrastruktura, podnikání

Druhá skupina je zaměřena na SWOT analýzu v oblasti sociální a kulturní infrastruktury a podnikání, která je vyhodnocena v tabulce č. 18.

Tab. 18 – dílčí SWOT analýza 2. skupiny

2. Skupina - Sociální a kulturní infrastruktura, podnikání							
Silné stránky	důležitost	hodnocení	výsledek	Slabé stránky	důležitost	hodnocení	výsledek
kulturně i přírodně atraktivní území,	0,05	3	0,15	velký podíl osob zaměstnaných v automobilovém průmyslu	0,3	3	0,9
důležitá turistická destinace Jizerské hory	0,08	2	0,16	soustředění obyvatel a služeb do Jablonce nad Nisou jako centra ORP	0,18	3	0,54
sklářská tradice regionu	0,03	2	0,06	omezené možnosti rozvoje průmyslových zón na území centra ORP	0,15	3	0,45
atraktivní prostředí z hlediska podmínek pro bydlení	0,1	3	0,3	nepříliš provázaný systém plánování a financování sociálních služeb na úrovni obcí, ORP a Libereckého kraje	0,07	2	0,14
přijatelná úroveň míry nezaměstnanosti	0,06	2	0,12	nízká úroveň služeb v oblasti cestovního ruchu	0,1	1	0,1
pracovní trh je propojen s Libercem, Tanvaldem a Smržovkou	0,2	2	0,4	struktura absolventů nevyhovuje vzhledem ke struktuře průmyslu v ORP	0,1	2	0,2
relativně mladá věková struktura obyvatel v porovnání s průměrem ČR	0,05	1	0,05	technický stav škol	0,05	1	0,05
vysoká míra podnikatelské aktivity (počet registrovaných ekonomických subjektů)	0,12	1	0,12	výraznější koncentrace ekonomicko administrativních oborů škol	0,05	1	0,05
vysoká technologická úroveň průmyslové výroby, rozvoj nových high tech oborů	0,08	2	0,16				
kvalitní sociální služby v centru ORP	0,05	1	0,05				
komunitní plánování sociálních a navazujících služeb pro obce ORP	0,08	2	0,16				
dlouholetá tradice sportu v ORP	0,05	1	0,05				
bohatá nabídka kulturních a sportovních aktivit	0,05	2	0,1				
celkem	1	24	1,88	celkem	1	16	2,43
Příležitosti	důležitost	hodnocení	výsledek	Hrozby	důležitost	hodnocení	výsledek
centrum ORP jako vstupní brána do Jizerských hor	0,2	3	0,6	stárnutí obyvatelstva – úbytek dětí a současně zvyšování počtu osob ve věku nad 65 let	0,2	2	0,4
zlepšení využití potenciálu regionu pro rozvoj cestovního ruchu	0,07	2	0,14	vysoký podíl osob zaměstnaných v automobilovém průmyslu	0,2	3	0,6
podpora růstu obchodních příležitostí v návaznosti na tradici sklářského a bižuterního průmyslu	0,12	2	0,24	ekonomická krize	0,11	3	0,33
podpora sociálního podnikání a zvyšování zaměstnanosti ohrožených skupin obyvatelstva	0,07	1	0,07	nárůst počtu klientů závislých na sociálních dávkách	0,05	2	0,1
aglomerace Jablonec nad Nisou - Liberec - nabídka pracovních příležitostí	0,25	3	0,75	pokles počtu turistů	0,08	2	0,16
podpora výrobních firem s vysokým podílem vývoje a inovací	0,17	3	0,51	stárnutí kvalifikované pracovní síly, nedostatek mladých kvalifikovaných pracovníků v technických oborech	0,08	3	0,24
využití finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU	0,12	3	0,36	nedostatek pracovních míst	0,12	2	0,24
				odchod obyvatel s vyšším vzděláním do ekonomicky silnějších měst	0,08	1	0,08
				výkyvy v porodnosti a migraci obyvatel	0,05	1	0,05
				nízká motivace lidí k dalšímu vzdělávání	0,03	2	0,06
celkem	1	17	2,67	celkem	1	21	2,26

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledkem po odečtení hodnot slabých stránek od silných je převaha slabých stránek. Oproti tomu po odečtení hodnot hrozeb od příležitostí je výsledkem převaha příležitostí. To znamená, že by se ORP měla ve skupině Sociální, kulturní infrastruktura a podnikání zaměřit na strategii WO, tedy využití vlastních příležitostí k eliminaci slabých stránek. Mezi největší slabé stránky ORP patří velký podíl osob zaměstnaných v automobilovém

průmyslu a soustředování obyvatel a služeb do Jablonce nad Nisou jako centra ORP. Těmto problémům by se ORP měla věnovat. Hlavní příležitostí, kterou by ORP mělo využít je aglomerace Jablonec nad Nisou – Liberec z hlediska nabídky pracovních příležitostí a podporu výrobních firem s vysokým podílem vývoje a inovací.

3. skupina – Správa obcí ORP a veřejné služby

Poslední skupina je zaměřena na SWOT analýzu v oblasti správy obcí ORP Jablonec nad Nisou a veřejných služeb vyhodnocenou v tabulce č. 19.

Tab. 19 – dílčí SWOT analýza 3. skupiny

3. Skupina - Správa obcí ORP a veřejné služby							
Silné stránky	důležitost	hodnocení	výsledek	Slabé stránky	důležitost	hodnocení	výsledek
spolupráce starostů obcí SO ORP	0,23	3	0,69	nízký počet osvětlených přechodů pro chodce	0,2	2	0,4
nízký počet obcí v regionu – snaží se komunikace a spolupráce	0,12	2	0,24	nárůst sociálních deviací	0,4	2	0,8
aktivní zapojení měst a obcí v různých svazcích a sdružení obcí	0,2	3	0,6	nedostatečná péče o veřejný majetek	0,3	3	0,9
dobrá přeshraniční spolupráce (Euroregion Nisa)	0,23	3	0,69	nepříliš rozvinutá spolupráce se statutárním městem Liberec	0,1	2	0,2
vybudovaný varovný informační systém obyvatelstva, moderní pracoviště krizového řízení centra ORP	0,12	1	0,12				
existence protipovodňové štoly v centru ORP	0,1	1	0,1				
celkem	1	13	2,44	celkem	1	9	2,3
Příležitosti	důležitost	hodnocení	výsledek	Hrozby	důležitost	hodnocení	výsledek
využití výhodné polohy v blízkosti Německa a Polska k dalšímu rozvoji přeshraniční spolupráce	0,30	3	0,9	snížování počtu zaměstnanců či rušení poboček státních úřadů	0,1	2	0,2
využití finančních prostředků z fondů EU a dalších zdrojů na rozvojové projekty	0,33	3	0,99	nedostatek prostředků měst a obcí na financování potřebných projektů	0,2	3	0,6
vytvoření podmínek k účinnější spolupráci zapojených subjektů v oblasti bezpečnosti (policie, soud, apod.)	0,26	1	0,26	změny v dotační politice kraje, státu či EU	0,2	2	0,4
digitalizace systému řízení obcí a jejich funkcí	0,20	2	0,4	nízké zapojení občanů do komunitních akcí	0,05	1	0,05
				rozpory mezi občany v prioritách směřování obce	0,05	1	0,05
				nepřipravenost projektů	0,1	2	0,2
				možný negativní vývoj právních předpisů upravujících výkon veřejné správy v ČR	0,1	2	0,2
				nedostatečný rozpočet na personální a technické výdaje místní správy	0,1	3	0,3
				možná pochybení zaměstnanců veřejné správy	0,02	2	0,04
				nevyužití potenciálu meziobecní, přeshraniční či mezinárodní spolupráce	0,03	2	0,06
				změny a nevyjasněnost legislativy	0,05	1	0,05
celkem	1,09	9	2,55	celkem	1	21	2,15

Zdroj: vlastní zpracování

Ze zpracování 3. skupiny vychází, že zde převládá hodnota silných stránek nad slabými a hodnota příležitostí převládá nad hrozbami. Z toho vyplývá, že u skupiny zaměřující se na Správu obcí ORP a veřejné služby by ORP mělo zvolit strategii SO, což znamená využít vlastní silné stránky pro využití vnějších příležitostí. Mezi nejlépe hodnocené silné stránky patří spolupráce starostů obcí správního obvodu a dobrá přeshraniční spolupráce, která je zajištěna pomocí Euroregionu Nisa, proto by se jim ORP měla nadále věnovat.

8 Analýza kvality podnikatelského prostředí ORP

Kvalita podnikatelského prostředí (dále jen KPP) se řadí mezi hlavní faktory ovlivňující konkurenceschopnost a ekonomický rozvoj firem, obcí, regionů a státu (Viturka 2010).

V této části práce jsou definovány a následně zhodnoceny jednotlivé faktory, které slouží k hodnocení kvality podnikatelského prostředí ORP. Jednotlivé kritéria faktorů jsou hodnoceny podle Viturky (2010).

8.1 Hodnocení faktorů

Pro hodnocení kvality podnikatelského prostředí ORP Jablonec nad Nisou budou k porovnání zvolena další dvě ORP. Hodnocenými ORP v této práci budou: Jablonec nad Nisou, Liberec a Česká Lípa. K hodnocení kvality podnikatelského prostředí se používají následující faktory:

- obchodní faktory;
- pracovní faktory;
- infrastrukturní faktory;
- lokální faktory;
- cenové faktory;
- environmentální faktory.

Obchodní faktory

Pro hodnocení kvality podnikatelského prostředí jsou obchodní faktory nejpodstatnějšími faktory. Do obchodních faktorů se řadí následující kritéria: kritérium blízkosti trhů, kritérium významných firem, kritérium přítomnosti zahraničních firem a kritérium podpůrných služeb. Hodnocení kritéria blízkosti trhů pro hodnocené území ORP není možné z důvodu nedostupnosti dat pro zpracování daného kritéria.

Kritérium významných firem

Pro zhodnocení kritéria významných firem je zvolen ukazatel počtu ekonomických subjektů s počtem zaměstnanců 250 a více, kteří připadají na 10 000 ekonomických subjektů a je vyjádřen pomocí následujícího vzorce (1):

$$VFr = \frac{Vfr \cdot 10\,000}{ESr} \quad (1)$$

, kde:

VFr – počet významných firem připadajících na 10 000 ekonomických subjektů v regionu;
 Vfr – počet významných firem (s počtem zaměstnanců 250 a více) v regionu;
 ESr – celkový počet ekonomických subjektů v regionu.

Tabulka č. 20 poskytuje výsledky hodnocení kritéria významných firem, ve kterém má ORP Jablonec nad Nisou největší počet významných firem připadajících na 10 000 ekonomických subjektů v regionu.

Tab. 20 – Kritérium významných firem

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
Vfr	11	29	12
ESr	14 836	43 024	16 509
VFr	7,41	6,74	7,27

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z Českého statistického úřadu

Kritérium přítomnosti zahraničních firem

Toto kritérium vypovídá o zajímavosti území pro zahraniční investory. Pro hodnocení tohoto kritéria je zvolen ukazatel hodnoty zahraniční investice připadající na jeden ekonomický subjekt. Vzorec (2) ukazatele přítomnosti zahraničních firem je následující:

$$ZIr = \frac{Ir}{ESr} \quad (2)$$

, kde:

ZIr – hodnota zahraničních investic do základního kapitálu připadajících na 1 ekonomický subjekt v regionu;
 Ir – hodnota zahraničních investic do základního kapitálu v regionu;
 ESr – celkový počet ekonomických subjektů v regionu.

Tabulka č. 21 poskytuje výsledky hodnocení kritéria přítomnosti zahraničních firem, ve kterém je ORP Česká Lípa územím s nejvyšší hodnotou zahraničních investic do základního kapitálu připadajících na 1 ekonomický subjekt v regionu.

Tab. 21 – Kritérium přítomnosti zahraničních firem

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
<i>I r</i>	2 716 738 000	13 411 757 000	5 853 996 000
<i>ESr</i>	14 836	43 024	16 509
<i>Zir</i>	183 118	311 727	354 594

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z ČNB

Kritérium podpůrných služeb

Data potřebná pro hodnocení kritéria podpůrných služeb byla zajištěna pomocí webových stránek Českého statistického úřadu. Podpůrné služby jsou v OKEČ součástí odvětví J, finanční zprostředkování a součástí odvětví K, činnost v oblasti nemovitostí, činnosti související s pronájmem strojů a přístrojů, činnosti v oblasti výpočetní techniky, právní činnosti, účetní a auditorské činnosti, zprostředkování a obstarání pracovních sil, apod. Ukazatelem kritéria podpůrných služeb je počet ekonomických subjektů poskytujících podpůrné služby a je vyjádřen pomocí následujícího vzorce (3):

$$PSr = \frac{ESpr \cdot 100}{ESr} \quad (3)$$

, kde:

PSr – počet ekonomických subjektů poskytujících podpůrné služby (podle OKEČ odvětví s označením J a K) připadajících na 100 subjektů v regionu;

ESpr – počet ekonomických subjektů poskytujících podpůrné služby v regionu;

ESr – celkový počet ekonomických subjektů v regionu.

Tabulka č. 22 poskytuje výsledky hodnocení kritéria podpůrných služeb, ve kterém nejlépe hodnocenou ORP Česká Lípa s počtem 5,78 ekonomických subjektů poskytujících podpůrné služby připadajících na 100 subjektů v regionu ORP.

Tab. 22 – Kritérium podpůrných služeb

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
<i>ESpr</i>	756	2 243	954
<i>ESr</i>	14 836	43 024	16 509
<i>PSr</i>	5,1	5,21	5,78

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z Českého statistického úřadu

Pracovní faktory

Mezi pracovní faktory patří kritérium dostupnosti pracovních sil, kritérium kvality pracovních sil a faktor flexibility pracovních sil. Data potřebná k vyhodnocení kritéria dostupnosti pracovních sil a kvality pracovních sil bohužel nejsou dostupná v rozsahu území ORP, proto zde nebudou hodnoceny.

Kritérium flexibility pracovních sil

Ukazatel flexibility pracovních sil byl zvolen jako počet podnikatelů připadajících na 100 obyvatel. Těmito podnikateli se rozumí fyzické osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění či jiného oprávnění, ochotny změnit dosavadní pracovní náplň nebo místo svého výkonu práce. K zhodnocení flexibility pracovních sil slouží následující vzorec (4):

$$FPr = \frac{PPr \cdot 100}{POr} \quad (4)$$

, kde:

FPr – počet podnikatelů připadajících na 100 obyvatel v regionu;

PPr – počet podnikatelů podnikajících na základě živnostenského oprávnění a podnikatelů podnikajících na základě jiného oprávnění v regionu;

POr – počet obyvatel v regionu.

Tabulka č. 23 poskytuje výsledky hodnocení kritéria flexibility pracovních sil, ve kterém nejlépe hodnocenou ORP se stal Liberec s počtem 23,08 podnikatelů připadajících na 100 obyvatel v regionu, naopak nejhůře dopadla ORP Česká Lípa s počtem 17,68.

Tab. 23 – Kritérium flexibility pracovních sil

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
<i>PPr</i>	11 898	32 775	13 529
<i>POr</i>	55 375	141 986	76 527
<i>FPr</i>	21,49	23,08	17,68

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z Českého statistického úřadu

Infrastrukturní faktory

Infrastrukturní faktory zahrnují kritéria kvality silnic, blízkosti letišť a rozvoje kvality informačních a telekomunikačních technologií.

Kritérium kvality silnic

Hodnocení kritéria kvality silnic bylo provedeno pomocí dat z Českého statistického úřadu, podle kterých byla kvalita silnic hodnocena z hlediska délky dálnic a silnic 1. třídy. K zhodnocení kvality silnic slouží tento vzorec (5):

$$KSr = \frac{\Sigma[(DDr \cdot kdr) + (DSr \cdot ksr)] \cdot 100}{DCr} \quad (5)$$

, kde:

KSr – hodnota kritéria kvality silnic v regionu (délka kvalitních silnic připadajících na 100 km celkové délky silnic);

DDr – délka dálnic v regionu;

DSr – délka silnic I. třídy v regionu;

DCr – celková délka dálnic a všech druhů silnic (I., II., III. třídy) v regionu;

kdr – koeficient významnosti dálnic mající hodnotu 1;

ksr – koeficient významnosti silnic I. třídy mající hodnotu 0,5.

Konečné hodnoty ukazatele kvality silnic byly vypočítány podle vzorce a jsou uvedeny v tabulce č. 24. Nejvyšší hodnoty kritéria kvality silnic v regionu dosáhla ORP Liberec s hodnotou 8,59.

Tab. 24 – Kritérium kvality silnic

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
<i>DDr</i>	0	0	0
<i>DSr</i>	64	123	98
<i>DCr</i>	445	716	642
<i>DDr · kdr</i>	0	0	0
<i>DSr · ksr</i>	32	61,5	49
<i>KSr</i>	7,19	8,59	7,63

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z Českého statistického úřadu

Kritérium rozvoje informačních a telekomunikačních technologií

Jako hodnotící ukazatel je zvolený počet ekonomických subjektů působících v oblasti telekomunikační a výpočetní techniky připadajících na 1000 obyvatel. Ke zhodnocení kritéria rozvoje informačních a telekomunikačních technologií slouží následující vzorec (6):

$$ITr = \frac{Ir \cdot 1000}{POr} \quad (6)$$

, kde:

ITr – kritérium rozvoje informačních a telekomunikačních technologií v regionu;

Ir – počet podniků působících v oblasti informačních a telekomunikačních technologií (podle OKEČ v oblasti výpočetní techniky, sekce K) v regionu;

POr – počet obyvatel v regionu.

Konečné hodnoty ukazatele rozvoje informačních a telekomunikačních technologií byli vypočítány podle daného vzorce a jsou uvedeny v tabulce č. 25. V tomto kritériu hodnocení nejlépe dopadla ORP Liberec s hodnotou 5,64 kritéria rozvoje informačních a telekomunikačních technologií.

Tab. 25 – Kritérium rozvoje informačních a telekomunikačních technologií

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
<i>Ir</i>	242	801	211
<i>POr</i>	55 375	141 986	76 527
<i>ITr</i>	4,37	5,64	2,76

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z Českého statistického úřadu

Kritérium blízkosti letišť

V Libereckém kraji není letiště mezinárodního významu, nejbližší letiště mezinárodního významu je vzdálené 100 km z ORP Česká Lípa. Proto v tomto hodnocení mají všechny 3 ORP hodnotu kritéria 0. Dostupnost nejbližšího letiště pro jednotlivé ORP zobrazuje tabulka č. 26.

Tab. 26 – Kritérium blízkosti letišť

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
Vzdálenost od letiště	130 km	130 km	100 km

Zdroj: CzechInvest

Lokální faktory

Lokální faktory obsahují následující kritéria: nabídky rozvojových ploch, znalostní báze a finanční asistence.

Kritérium nabídky rozvojových ploch

Hodnotícím kritériem nabídky rozvojových ploch je hodnota rozlohy průmyslových zón připadajících na 100 km². Informace o rozloze průmyslových zón a informace o rozloze ORP jsou čerpány z ČSÚ a webových stránek Regionálního informačního servisu³⁴ a následně vypočítány pomocí vzorce (7):

$$RPr = \frac{PZr \cdot 100}{Rr} \quad (7)$$

, kde:

RPr – hodnota kritéria nabídky rozvojových ploch (rozloha průmyslových zón připadající na 100 km² celkové rozlohy) v regionu;

PZr – rozloha nabízených průmyslových zón v regionu;

Rr – celková rozloha v regionu.

Konečné hodnoty ukazatele nabídky rozvojových ploch byly vypočítány podle vzorce a jsou uvedeny v tabulce č. 27. V tomto kritériu hodnocení dopadla nejlépe ORP Česká Lípa s rozlohou 80,41 průmyslových zón připadajících na 100 km². V tomto hodnocení nebyla hodnocena ORP Jablonec nad Nisou, protože nedisponuje významnými plochami průmyslových zón.

Tab. 27 – Kritérium nabídky rozvojových ploch

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
PZr	-	82	105,9
Rr	-	175	131,7
RPr	-	46,85	80,41

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z RIS

³⁴ <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/liberecky-kraj/regionalni-informace/prumyslove-zony/>

Kritérium znalostní báze

Kritérium znalostní báze má za cíl vyjádřit institucionální základ rozvoje vědy a výzkumu. Mezi základní instituce, které podporují růst znalostí a vědomostí jsou školská zařízení. Pro zhodnocení kritéria znalostní báze byl zvolen ukazatel počtu ekonomických subjektů, kteří působí v oblasti vzdělávání připadajících na 1000 obyvatel. K zhodnocení kritéria znalostní báze je použit následující vzorec (8):

$$ZBr = \frac{SVr \cdot 1000}{POr} \quad (8)$$

, kde:

ZBr – hodnota kritéria znalostní báze v regionu;

SVr – počet ekonomických subjektů působících v oblasti vzdělávání v regionu;

POr – počet obyvatel v regionu.

Podle tabulky č. 28 v tomto hodnocení kritéria dopadla nejlépe ORP Liberec s hodnotou 5,94 kritéria znalostní báze v ORP.

Tab. 28 – Kritérium znalostní báze

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
<i>SVr</i>	312	843	305
<i>POr</i>	55 375	141 986	76 527
<i>ZBr</i>	5,63	5,94	3,99

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z Českého statistického úřadu

Kritérium finanční asistence

Je ukazatelem výše daňových příjmů na jednoho obyvatele a uvedené asistence, která je dána schopností měst a obcí podporovat podnikatelské prostředí. Pro zhodnocení kritéria finanční asistence byla zvolena hodnota sdílených daňových příjmů připadajících na jednoho obyvatele, která je vyjádřena následujícím vzorcem (9):

$$FAr = \frac{DPmr}{POmr} \quad (9)$$

, kde:

FAr – ukazatel finanční asistence městských obcí v regionu;

DPmr – hodnota sdílených daňových příjmů městských obcí v regionu (v Kč za rok 2011);

POmr – počet obyvatel městských obcí v regionu (k 31. 12. 2012).

V tabulce č. 29 z hodnocení kritéria finanční asistence vychází, že nejvyšší hodnotu má ORP Liberec.

Tab. 29 – Kritérium finanční asistence

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
<i>DPmr</i>	403 033 000	1 126 047 000	438 771 000
<i>POmr</i>	45 453	119 841	52 602
<i>FAr</i>	8 867	9 396	8 341
Městské obce	Jablonec nad Nisou	Hrádek nad Nisou, Chrastava, Jablonné v Podještědí, Liberec	Česká Lípa, Doksy, Mimoň, Stráž pod Ralskem

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat ČSÚ a dat Ministerstva financí ČR, 2013

Cenové faktory

Cenové faktory jsou pro hodnocení podnikatelského prostředí méně podstatné, jejich podstatnější role je především na makroekonomické úrovni. Cenové faktory obsahují kritéria ceny práce a ceny pronájmů a pozemků. Pro hodnocení těchto kritérií na úrovni ORP bohužel nejsou dostupné data, tudíž nebudou cenové faktory v této práci hodnoceny.

Environmentální faktory

Do environmentálních faktorů patří kritéria urbanistické a přírodní atraktivity a environmentální kritérium. Environmentální faktory jsou nejnepodstatnější z hlediska hodnocení kvality podnikatelského prostředí.

Kritérium environmentální kvality území

Je zaměřeno na stupeň znečištění hodnoceného území, bohužel pro území ORP neexistují dostupná data pro zhodnocení tohoto kritéria, proto v této práci nebude hodnoceno.

Kritérium urbanistické a přírodní atraktivity

Pro zhodnocení tohoto kritéria byl použitý vzorec (10) ukazatele počtu ubytovacích zařízení připadající na 10 km², který se vypočítá následovně:

$$Ar = \frac{SUZr \cdot 10}{ROr} \quad (10)$$

, kde:

Ar – ukazatel přírodní a urbanistické atraktivity v regionu;

SUZr – počet ubytovacích zařízení v regionu;

ROr – celková rozloha v regionu.

Konečné hodnoty ukazatele urbanistické a přírodní atraktivity jsou uvedeny v tabulce č. 30. V tomto kritériu hodnocení dopadla nejlépe ORP Jablonec nad Nisou s 9,86 ubytovacích zařízení připadající na 10 km². Výsledek je daný především díky malé rozloze ORP Jablonec nad Nisou.

Tab. 30 – Kritérium urbanistické a přírodní atraktivity

ukazatel	ORP Jablonec nad Nisou	ORP Liberec	ORP Česká Lípa
<i>SUZr</i>	140	82	98
<i>ROr</i> (km ²)	142	578	872
<i>Ar</i>	9,86	1,42	1,12

Zdroj: Vlastní výpočet na základě dat z Českého statistického úřadu

8.2 Způsob hodnocení kritérií kvality podnikatelského prostředí ORP

Pro vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí je nutné znát váhy jednotlivých kritérií. Tyto váhy jsou zobrazeny v tabulce č. 31. Z tabulky vyplývá, že mezi nejvýznamnější kritéria patří podnikatelská a znalostní báze, dostupnost pracovních sil, koncentrace významných firem. Naopak mezi nejméně významné faktory patří asistence veřejné správy či blízkost mezinárodních letišť. Jsou zde váhy kritérií, která však nebudou hodnocena z důvodu nedostupnosti dat pro zpracování výsledků. Kritéria ale v tabulce váh ponechávám z důvodu zachování objektivnosti stanoveného hodnocení. Mezi tyto kritéria patří: kritérium blízkosti trhů, dostupnosti pracovních sil, kvality pracovních sil, ceny práce, ceny pozemků, ceny pronájmu a environmentální kritérium.

Tab. 31 – Faktory kvality podnikatelského prostředí a jejich významové pořadí

Faktory	Váhy
Obchodní faktory	0,3
Kritérium blízkosti trhů	0,09
Kritérium významných firem	0,06
Kritérium přítomnosti zahraničních firem	0,07
Kritérium podpůrných služeb	0,08
Pracovní faktory	0,16
Kritérium dostupnosti pracovních sil	0,08
Kritérium kvality pracovních sil	0,06
Kritérium flexibility pracovní síly	0,02
Infrastrukturní faktory	0,24
Kritérium kvality silnic	0,08
Kritérium blízkosti letišť	0,06
Kritérium rozvoje informačních a telekom. technologií	0,1
Lokální faktory	0,11
Kritérium nabídky rozvojových ploch	0
Kritérium znalostní báze	0,08
Kritérium finanční asistence	0,03
Cenové faktory	0,12
Kritérium ceny práce	0,05
Kritérium ceny pozemků	0
Kritérium ceny pronájmu	0,07
Environmentální faktory	0,07
Kritérium urbanistické a přírodní atraktivity	0,04
Kritérium environmentální	0,03
Celkem	1

Zdroj: VITURKA, M., Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice, 2003

K vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí bude použita metoda váženého pořadí. Tato metoda spočívá v ohodnocení jednotlivých variant. Těmi jsou čísla 1, 2, ..., m, kde m je počet variant. Pokud je za nejlepší hodnocení považováno číslo m, pak je kompromisní varianta určena maximalizací součtu dílčích hodnot podle stejného vzorce jako u předchozí metody. Podle principu pořadí však může být nejlépe hodnoceno i číslo 1, potom je vybrána varianta, která dosahuje minimálních hodnot. V tomto případě bude použita druhá možnost, kdy nejlépe hodnocené číslo je 1. a metoda bude rozšířena o váhy jednotlivých kritérií.

8.3 Výsledky kvality podnikatelského prostředí ORP

Výsledné hodnoty zjištěné pomocí metody váženého pořadí je možné vidět v tabulce č. 32.

Tab. 32 – Hodnocení ORP v jednotlivých kritériích pomocí metody váženého pořadí

Faktory	Váhy	Jablonec nad Nisou	Liberec	Česká Lípa
Obchodní faktory	0,3	0,51	0,48	0,27
Kritérium blízkosti trhů	0,09	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Kritérium významných firem	0,06	0,06	0,18	0,12
Kritérium přítomnosti zahraničních firem	0,07	0,21	0,14	0,07
Kritérium podpůrných služeb	0,08	0,24	0,16	0,08
Pracovní faktory	0,16	0,04	0,02	0,06
Kritérium dostupnosti pracovních sil	0,08	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Kritérium kvality pracovních sil	0,06	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Kritérium flexibility pracovní síly	0,02	0,04	0,02	0,06
Infrastrukturní faktory	0,24	0,44	0,18	0,46
Kritérium kvality silnic	0,08	0,24	0,08	0,16
Kritérium blízkosti letišť	0,06	0	0	0
Kritérium rozvoje informačních a telekom. technologií	0,1	0,2	0,1	0,3
Lokální faktory	0,11	0,22	0,11	0,33
Kritérium nabídky rozvojových ploch	0	0	0	0
Kritérium znalostní báze	0,08	0,16	0,08	0,24
Kritérium finanční asistence	0,03	0,06	0,03	0,09
Cenové faktory	0,12	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Kritérium ceny práce	0,05	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Kritérium ceny pozemků	0	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Kritérium ceny pronájmu	0,07	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Environmentální faktory	0,07	0,04	0,08	0,12
Kritérium urbanistické a přírodní atraktivity	0,04	0,04	0,08	0,12
Kritérium environmentální	0,03	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Celkem	1	1,25	0,87	1,24

Zdroj: Vlastní výpočet

Z tabulky vyplývá, že na prvním místě v hodnocení kvality podnikatelského prostředí ORP vyšla nejlépe ORP Liberec, která v celkovém součtu bodů z jednotlivých skupin faktorů dosáhla nejméně bodů. Druhé místo těsně získala ORP Česká Lípa a na posledním místě se umístila ORP Jablonec nad Nisou. Pro ORP Jablonec nad Nisou z hodnocení kvality podnikatelského prostředí plynou možná zlepšení v obchodních a infrastrukturních faktorech. Avšak pro zlepšení hodnot těchto faktorů by bylo nejspíše zapotřebí vynaložení velkého množství finančních prostředků. Na druhou stranu si ORP Jablonec nad Nisou vede dobře v oblasti environmentálních faktorů. V příloze B1 je pak poskytnuta tabulka s umístěním ORP v jednotlivých kritériích.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo zhodnotit strategický rozvoj SO ORP Jablonec nad Nisou. Ke zhodnocení strategického rozvoje byla použita SWOT analýza a analýza kvality podnikatelského prostředí. Dílčím cílem poté bylo zhodnocení strategických dokumentů jednotlivých obcí ORP. Tyto cíle diplomové práce byly splněny.

Po seznámení s řešeným správním obvodem ORP Jablonec nad Nisou a jeho charakteristikou byly údaje z kapitoly 5 použity k vypracování analýzy vnitřního a vnějšího prostředí ORP, které následně byly využity k vytvoření SWOT analýzy. SWOT analýza byla pro přehlednost rozdělena do tří skupin. Jednotlivými skupinami byly dopravní a technická infrastruktura a životní prostředí, sociální a kulturní infrastruktura a podnikání, správa obcí ORP Jablonec nad Nisou a veřejné služby.

Z provedené SWOT analýzy byly zjištěny následující informace. Z dílčí SWOT analýzy z oblasti Dopravní a technické infrastruktury a životního prostředí se jeví jako nejlepší možnost použití strategie SO, což značí pomocí vlastních silných stránek využít vnější příležitosti. V této skupině vyšlo, že nejpodstatnější silné stránky jsou geografická poloha ORP, čisté životní prostředí, fungování Dopravního sdružení obcí Jablonecka a dobrá a rychlá dopravní dostupnost hlavního města Prahy. Příležitosti, kterých by měl SO ORP využít je nárůst technologií šetrných k životnímu prostředí, uskutečnění dopravního obchvatu v centru ORP, využití atraktivního přírodního prostředí a jeho okolí pro bydlení a cestovní ruch a využívání alternativních druhů energií.

Z dílčí SWOT analýzy oblasti sociální a kulturní infrastruktury a podnikání vychází nejlépe využití strategie WO, to znamená využít své příležitosti k eliminaci slabých stránek. Mezi největší slabé stránky ORP v této oblasti patří velký podíl osob zaměstnaných v automobilovém průmyslu a soustředování obyvatel a služeb do Jablonce nad Nisou jako centra ORP. Hlavními příležitostmi, kterých by ORP mělo využít je aglomerace Jablonec nad Nisou – Liberec z hlediska nabídky pracovních příležitostí a podpora výrobních firem s vysokým podílem vývoje a inovací.

Ze zpracování SWOT analýzy oblasti správy obcí ORP Jablonec nad Nisou a veřejných služeb vychází, že nejlepší možná strategie je SO, což znamená využít vlastní silné stránky pro využití vnějších příležitostí. V této oblasti byly nejlépe hodnocené silné stránky spolupráce starostů obcí správního obvodu a dobrá přeshraniční spolupráce, která je zajištěna pomocí Euroregionu Nisa, těm by se ORP měla nadále věnovat.

Z hodnocení strategických dokumentů obcí ORP vyplynuly následující skutečnosti. Z jedenácti hodnocených strategických dokumentů byly čtyři nedostupné a jeden ve fázi zpracování a proto nemohly být hodnoceny. Ze zbylých hodnocených dokumentů vyšlo, že ve výborném stavu jsou tři strategické dokumenty obcí. Jedná se o dokument obce Bedřichov, Jablonec nad Nisou a Janov nad Nisou. Obec Pulečný patří do skupiny strategických dokumentů, které vyhovují kritériím hodnocení, avšak jedná se spíše o průměrně zpracovaný strategický dokument. Mezi nevyhovující strategické dokumenty podle hodnocení patří obec Dalešice a Rádlo. U těchto dokumentů není jejich vytvoření opodstatněné a nejspíše slouží pouze jako možnost jak čerpat dotace z Evropské unie. Z hodnocení také vyplynuly následující fakta: většina dokumentů je aktuálních, zpracována komunitní metodou, většina dokumentů má návrhové období do roku 2020, dokumenty často obsahují akční plán a finanční rámec, dokumenty obsahují kritéria vyhodnocení a často navazují na konkrétní projekty, délka analytické části dokumentu většinou převažuje a strategická část bývá srozumitelná.

Analýza kvality podnikatelského prostředí SO ORP Jablonec nad Nisou byla zpracována za pomoci porovnávání jednotlivých kritérií kvality podnikatelského prostředí s dalšími dvěma ORP Libereckého kraje. Jednalo se o ORP Liberec a Česká Lípa. Z výsledků analýzy vyplynulo, že na prvním místě v hodnocení kvality podnikatelského prostředí ORP vyšla nejlépe ORP Liberec, která v celkovém součtu bodů z jednotlivých skupin faktorů dosáhla nejméně bodů. Druhé místo těsně získala ORP Česká Lípa a na posledním místě se umístila ORP Jablonec nad Nisou. Pro ORP Jablonec nad Nisou z hodnocení kvality podnikatelského prostředí plynou možná zlepšení v obchodních a infrastrukturních faktorech. Mezi obchodní faktory patří například kritérium počtu významných firem a přítomnosti zahraničních firem. Pro zlepšení výsledků hodnocení těchto kritérií obchodních faktorů by bylo zapotřebí například rozšíření průmyslové zóny, která

by přilákala nové domácí i zahraniční investory. Díky těmto investorům by také s novými firmami vznikaly i nové pracovní příležitosti a tím by se zvýšil ekonomický růst ORP. Dalším faktorem, ve kterém ORP Jablonec nad Nisou zaostává oproti ostatním hodnoceným ORP je infrastrukturní faktor. Zde je nejpodstatnějším kritériem rozvoj informačních a telekomunikačních technologií. Zlepšení tohoto kritéria je možné přilákáním nových firem zabývajících se IT a telekomunikačních technologií.

Seznam literatury

Citace – monografie

GROSPÍČ, Jiří. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 5. rozš. vyd. (ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2. rozš. vyd.). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-086-4.

HUČKA, M; KUTSCHERAUER, A.; SUCHÁNEK, J. 2009. Teorie, metodologie a klasifikace regionálních disparit. *Regionální disparity*. 2009, č. 6, s. 5-33. ISBN 1802-9450.

HRABALOVÁ, Simona. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004. ISBN 80-210-3356-8.

JÁČ, Ivan. *Jedinečnost obce v regionu*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-038-6.

KAŠPAROVÁ, Ludmila a Milan PŮČEK. *Kohezní politika: osídlení v České republice: partnerství měst a venkova*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009. ISBN 978-80-903928-7-8.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2007. ISBN 978-80-86754-74-1.

MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. Vyd. 1. Praha: Orac, 2000, 190 s. ISBN 80-861-9923-1.

MELION, Miloslav. *Finance územních samospráv*. Hradec Králové: E.I.A. - Ekonomická a informační agentura, 2000. ISBN 80-854-9079-X.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-052-1.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-358-4.

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Příručka. ISBN 80-210-2126-8.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Příručka pro zastupitele měst a obcí: (vše podstatné, o čem by měl vědět každý člen zastupitelstva)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1998. ISBN 80-210-1939-5.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7395-019-4.

THOMPSON, John. *Strategic management*. 6th ed. Andover: Cengage Learning, 2010. ISBN 978-140-8018-071.

VITURKA, Milan. *Regionální vyhodnocení kvality podnikatelského prostředí v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3304-5.

VITURKA, Milan. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3638-9.

VOCHOZKA, Marek a Jana Krejsová. *Organizace veřejné správy v České republice I*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, 2008. ISBN 8087278003.

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

ŽIŽKA, Miroslav. *Atlas ekonomických ukazatelů: cesta poznání k odpovědnému rozhodování o rozvoji obce*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2011. ISBN 978-80-7431-074-4.

ŽIŽKA, Miroslav. *Hospodářský rozvoj regionů: vymezení funkčních regionů, významné socioekonomické faktory, regionální odolnost a inovační intenzita*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN 978-80-7431-131-4.

Citace – bibliografie

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 9788024619743.

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, Pavel MATES a René WOKOUN. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. (ve Vydavatelství Aleš Čeněk 1. vyd.). Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-80-5.

Citace – zákony

Česko. Zákon 183/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Česko. Zákon č. 128/2000 Sb. ze dne 12. dubna 2000, o obcích (obecní zřízení).

Česko. Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Usnesení Vlády ČR č. 682 ze dne 12. 7. 2000, o Strategii regionálního rozvoje ČR.

Citace – elektronické zdroje

Grafika: Jaké firmy ovládají velká města. *Aktuálně.cz* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/grafika-jake-firmy-ovladaji-velka-mesta/r~db9730244d4611e4b3d60025900fea04/v~sl:3105e1d9de450a11c204791e5ec22af3/>

Charakteristika správního obvodu obce s rozšířenou působností JABLONEC NAD NISOU. *ČSÚ v Liberci* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_spravniho_obvodu_jb

JANOUSHKOVÁ, Světlana. Definice strategického plánování a strategického plánu. In: *Strategický plán rozvoje města* [online]. 2008 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://sprm.nmmn.cz/?p=6>

KOPFOVÁ, Alena. Strategie a její implementace v organizacích veřejné správy. *Societas et Res Publica* [online]. 2012, I.(3), s. 86-97 [cit. 2016-04-24]. ISSN 1338-6530. Dostupné z: ProQuest Central

Obce s rozšířenou působností - ORP - Liberecký kraj. *RISY.cz* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/liberecky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/obce-s-rozsir-pusobnosti/>

Politické a společenské faktory podnikání v ČR. *IPodnikatel.cz* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/O-podnikani/je-ceska-republika-rajem-pro-podnikani-nebo-podnikatelum-nepreje/Politicke-a-spolecenske-faktory-podnikani-v-CR.html>

Politika územního rozvoje České republiky. *MMR* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad/Koncepce-Strategie/Politika-uzemniho-rozvoje-Ceske-republiky>

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností: *Analýza činnosti dobrovolných svazků obcí v území správního obvodu ORP Jablonec nad Nisou* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/obcesobe-docs/Jablonec%20nad%20Nisou/ORP%20Jablonec%20nad%20Nisou%20-%20anal%C3%BDza%20DSO.pdf>

Rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod ORP Jablonec nad Nisou: Aktualizace ÚAP SO ORP Jablonec nad Nisou 2014 [online]. Oddělení územního plánování - Magistrát města Jablonec nad Nisou [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.mestojablonec.cz/filemanager/files/file.php?file=13490>

SWOT analýza. *ManagementMania.com* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>

Územní rozhodnutí. In: *Business.center.cz* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1710-uzemni-rozhodnuti.aspx>

Usnesení rady ze dne 14. 1. 2016. *Město Rychnov u Jablonce nad Nisou* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: http://www.rychnovjbc.cz/_34774_usneseni-rady-ze-dne-14.1.2016/

Seznam příloh

- A1 Řízené rozhovory se starosty – příklad dotazníku
- B1 Hodnocení ORP v jednotlivých kritériích

Příloha – A1 **Řízené rozhovory se starosty**
Příklad dotazníku – 1. část

Strategické plánování obcí

DOTAZNÍK pro starosty obcí

1. Má Vaše obec strategický plán/program rozvoje obce?

☒ Ano ☒ Ne ☒ Zpracovává se

2. Jak byl vznik strategického dokumentu financován?

☒ z vlastních financí obce ☒ pomocí dotací

3. Je pro Vás strategické plánování důležité spíše pro stanovení vlastních rozvojových priorit či pro získávání dotací?

☒ rozvojové priority ☒ získávání dotací

4. Kdo zastává ve Vaší obci klíčovou roli při vytváření strategických dokumentů?

Zastupitelstvo

Využíváte ke zpracování externí firmy?

☒ Ano ☒ Ne

5. Jakou převážně volíte metodu, z dále uváděných, při vytváření strategických dokumentů?

☒ expertní ☒ komanitní ☒ kombinovaná metoda

6. Které oblasti pro strategický rozvoj obce vidíte jako klíčové? (např. životní prostředí, školství, apod.)

Všechny, a někdy některé!

7. Pokud Vaše obec získává finanční podporu z dotací EU, jaké je procento úspěšnosti?

Velké!

Příklad dotazníku – 2. část

Strategické plánování obcí

8. Jaké jsou největší výzvy/problémy v rozvoji Vaší obce, které z pozice starosty ve městě vidíte?

*Nevhodné' nastavení' fondech' EU, není' ne to co by
bylo potřeba*

9. Jste spokojen s občanskou vybaveností (standardem životní úrovně) v obci?

Pokud ne, jaké řešení vidíte?

ANO

Příloha – B1**Hodnocení ORP v jednotlivých kritériích****Tab. 33 – Hodnocení ORP v jednotlivých kritériích pomocí metody váženého pořadí**

Kritéria hodnocení		Hodnoty kritérií podle hodnocení stanovených ORP		
		Jablonec nad Nisou	Liberec	Česká Lípa
Obchodní faktory		7	7	4
+	Významné firmy	1	3	2
+	Přítomnost zahr. Firem	3	2	1
+	Podpůrné služby	3	2	1
Pracovní faktory		2	1	3
	Dostupnost pracovních sil	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
	Kvalita pracovních sil	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
+	Flexibilita pracovních sil	2	1	3
Infrastrukturní faktory		5	2	5
+	Kvalita silnic a železnic	3	1	2
+	Blízkost letiště	0	0	0
+	Rozvoj IS/IT	2	1	3
Lokální faktory		4	4	7
+	Nabídka rozvojových ploch	-	2	1
+	Znalostní báze	2	1	3
+	Finanční asistence	2	1	3
Cenové faktory		nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
+	Cena práce	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
+	Cena pozemků	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
+	Cena pronájmů	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno
Environmentální faktory		1	2	3
+	Urban. a přírodní atraktivita	1	2	3
-	Environmen. Kvalita území	nehodnoceno	nehodnoceno	nehodnoceno

Zdroj: Vlastní výpočet